

„OCENA EFEKTÓW WSPARCIA OŚRODKÓW INNOWACYJNOŚCI W RAMACH DZIAŁANIA 5.3 WSPIERANIE OŚRODKÓW INNOWACYJNOŚCI PO IG ORAZ ICH POTENCJAŁU W ŚWIADCZENIU USŁUG PROINNOWACYJNYCH”

RAPORT KOŃCOWY



WYG PSDB Sp. z o.o.
(Lider konsorcjum)

ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. 7
02-366 Warszawa
Tel: + 48 22 492 71 04
Fax: + 48 22 492 71 39
www.wygpsdb.pl



Evalu Sp. z o.o.
(dawnej Agrotec Polska Sp. z o.o.)

ul. Dzika 19/23 lokal nr 55
00-172 Warszawa
Tel: + 48 22 403-80-26
Fax: + 48 22 403-80-25
www.evalupl

Raport końcowy z badania opracował zespół badawczy w składzie:

Jarosław Chojecki

Paweł Czyż

Paweł Huras

Magda Matysiak

Adam Miller (koordynacja badania)

Sebastian Pałka

Cezary Przybył

Agata Rauzer

Patrycja Rumińska

STRESZCZENIE

Badanie ewaluacyjne pt. „Ocena efektów wsparcia ośrodków innowacyjności w ramach działania 5.3 Wspieranie ośrodków innowacyjności PO IG oraz ich potencjału w Świadczeniu usług proinnowacyjnych” zostało zrealizowane w okresie wrzesień-grudzień 2016 roku przez konsorcjum firm WYG PSDB Sp. z o.o. i EVALU Sp. z o.o. (dawniej Agrotec Polska).

Celem głównym badania była ocena efektów wsparcia przyznanego podmiotom zarządzającym ośrodkami innowacyjności w ramach działania 5.3 Wspieranie ośrodków innowacyjności Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (PO IG). Ponadto ocenie poddany został potencjał do świadczenia proinnowacyjnych usług dla biznesu, którym dysponują beneficjenci tego działania oraz usługi jakie świadczą, bądź planują świadczyć dla przedsiębiorców, administracji, naukowców, jednostek badawczych i studentów. Badanie zawiera także analizę barier oraz problemów zgłaszanych przez beneficjentów działania 5.3.

Badanie zrealizowano z zastosowaniem szeregu metod jakościowych i ilościowych. Wykorzystane zostały:

- Analiza danych zastanych,
- Wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji zaangażowanych we wdrażanie działania 5.3 PO IG,
- Studia przypadków wspartych projektów – zrealizowano 12 studiów,
- Ankietyzacja CAWI/CATI z klientami ośrodków innowacyjności,
- Wywiady telefoniczne z potencjalnymi klientami ośrodków innowacyjności.

W ramach działania 5.3 wsparto 12 parków technologicznych, które były zlokalizowane na terenie 7 województw. Najwięcej, bo 3 parki działają w województwie małopolskim, 2 w dolnośląskim, śląskim i pomorskim, po jednym w województwach: kujawsko-pomorskim, łódzkim i wielkopolskim. Inwestycje w ramach projektów z działania 5.3 PO IG zostały przeważnie zrealizowane w dużych miastach wojewódzkich (za wyjątkiem projektów zrealizowanych przez ośrodki innowacyjności w Czechowicach-Dziedzicach i Nowym Sączu). Wsparte zostały wiodące polskie instytucje otoczenia biznesu świadczące usługi o wysokim potencjale rynkowo-technologicznym. Wśród beneficjentów znalazły się podmioty o długoletnim doświadczeniu, jak też nowe jednostki tworzone niemalże od podstaw. Wsparto ośrodki specjalizujące się w konkretnej dziedzinie oraz te, działające na wielu płaszczyznach. Wśród beneficjentów dominują spółki prawa handlowego (spółki kapitałowe).

Wartość ogółem projektów wyniosła 1,74 mld złotych przy dofinansowaniu w wysokości 1,18 mld złotych. Najmniejszym kwotowo był projekt dotyczący utworzenia infrastruktury Śląskiego Centrum Naukowo - Technologicznego Przemysłu Lotniczego Sp. z o.o (jego wartość wyniosła 66,84 mln zł), a największym - projekt dotyczący utworzenia ogólnopolskiego ośrodka innowacji i transferu technologii w zakresie e-zdrowia realizowany przez Data Techno Park Sp. z o.o (wartość całkowita przekroczyła 200 mln zł). Warto zauważyć, iż znacząco została zwiększona alokacja na działanie, która pierwotnie wynosiła 189 997 647 euro, by finalnie wynieść 248 580 764 euro. Zwiększenie alokacji oraz pojawiające się w projektach oszczędności umożliwiły dokonywanie tzw. rozszerzeń projektów, czyli realizację dodatkowych działań, które nie były przewidziane w pierwotnej wersji wniosku o dofinansowanie. Wszystkie projekty polegały na inwestycjach w infrastrukturę budynkową oraz wyposażenie tejże infrastruktury, zwłaszcza w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia badań.

Należy stwierdzić, iż projekty wybrane do dofinansowania w działaniu 5.3 PO IG stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane w Programie wyzwania i problemy takie jak niedostateczny potencjał ośrodków innowacji, czy niedostateczna dostępność ich usług. Każdy ze wspartych parków dysponuje zapleczem niezbędnym do świadczenia usług proinnowacyjnych.

W ramach projektów powstały przede wszystkim powierzchnie biurowe oraz laboratoryjne. Powierzchnie biurowe to dominujący rodzaj powierzchni utworzonej w ramach projektów. Powstałe powierzchnie cechuje wysoka jakość i użyteczność (większość powstałych obiektów to biurowce klasy A). Poszczególne ośrodki innowacyjności oferują swoim klientom powierzchnię o różnym stopniu wielkości. Dostępne są również powierzchnie do coworkingu ułatwiające wymianę doświadczeń i przepływ wiedzy. Ważnym aspektem, na który zwróciła uwagę część beneficjentów przygotowując projekty jest elastyczność powierzchni (np. zastosowano przesuwane ścianki). Oznacza to, że powierzchnię można dopasowywać do potrzeb klienta, jest ona modułarna. Powierzchnie te są udostępniane lokatorom na podstawie regulaminów i cenników. W ramach projektów powstało łącznie kilkadziesiąt specjalistycznych laboratoriów wyposażonych w najnowocześniejszy sprzęt i aparaturę badawczą. Duży wkład w zwiększanie powierzchni laboratoriów oraz wyposażenie laboratoriów miały dodatkowe środki finansowe, które zostały przeznaczone na tzw. rozszerzenia projektów. Laboratoria uzyskały, bądź nadal uzyskują niezbędne certyfikaty i akredytacje (również międzynarodowe), tak aby świadczyć usługi o jak najwyższej jakości, a jednocześnie móc współpracować z klientami i partnerami o bardzo wysokich oczekiwaniach w tym względzie. Najwięcej (pod względem branżowym) laboratoriów powstało w ramach szeroko rozumianej dziedziny - life science obejmującej biotechnologię, biologię, chemię, medycynę i biomedycynę, farmakologię, fizykę, nanotechnologię i ochronę środowiska.

Należy wskazać na bardzo szeroki zakres oferty parków, które realizowały projekty z działania 5.3. Oferowane działania dotyczyły zarówno usług badawczych i rozwojowych (świadczonych w oparciu o posiadaną infrastrukturę badawczą), usług szkoleniowych i doradczych, wynajmu przestrzeni, aparatury oraz innych usług skierowanych zarówno do klientów/lokatorów, jak i do społeczności lokalnych, młodzieży i innych grup społecznych (działania edukacyjne, promowanie przedsiębiorczości, dbanie o pozytywny wizerunek ośrodków poprzez zapewnianie np. przedszkoli dla dzieci swoich pracowników). Tak szeroki zakres usług wprost przekładał się na liczbę lokatorów parków (828 lokatorów w roku 2015) oraz liczbę klientów zewnętrznych – współpracujących z ośrodkami tylko doraźnie (1760 klientów w roku 2015).

Zauważalne jest silne ukierunkowanie parków technologicznych na wsparcie tzw. start-upów. W zdecydowanej większości parków działa inkubator przedsiębiorczości lub inkubator technologiczny (niektóre parki powstały na bazie takich instytucji). Aż 27% lokatorów parków stanowią firmy o stażu rynkowym krótszym niż 3 lata. Co ważne parki przy podejmowaniu decyzji o przyjęciu danej firmy w poczet lokatorów kierują się kryteriami odnoszącymi się do jej potencjału innowacyjnego dobór firm ma więc charakter celowy. Parki zwracają też uwagę na to, by profil branżowy lokatora korespondował ze specjalizacją dziedzinową parku.

pozytywnie należy oceniać fakt, iż praktycznie wszystkie parki współpracują z jednostkami naukowymi i współpraca ta ma raczej charakter stały aniżeli okazjonalny. Zakres współpracy jest zróżnicowany – dotyczy np. wspólnego prowadzenia prac badawczych, wynajmowania pracowników naukowych do obsługi laboratoriów, procesu selekcji firm do parku. W części parków swoje udziały posiadają jednostki naukowe. 2 parki powstały stricte z inicjatywy uczelni wyższych. Co ważne zakres przedmiotowy niektórych projektów dofinansowanych z działania 5.3 PO IG został opracowany w ścisłej współpracy z jednostkami naukowymi.

Zróźnicowana jest kondycja finansowa parków. Wysokość przychodów jakie osiągnęły parki w roku 2015 wahała się od 330 tys. zł do 54 mln zł. Tylko 4 parki osiągnęły w roku 2015 dodatni wynik finansowy. W pięciu parkach dominującym źródłem przychodów jest najem powierzchni, w trzech środki publiczne, w dwóch wpływy z jednostki prowadzącej lub przychody ze świadczenia usług innych niż badawcze i proinnowacyjne. Tylko 2 parki jako główne źródło przychodów uznały świadczenie usług badawczych i proinnowacyjnych. Niewątpliwie takiej sytuacji nie można uznać za korzystną, natomiast należy mieć na względzie fakt, iż większość projektów zakończyła się stosunkowo niedawno i część parków nie osiągnęła jeszcze pełnej zdolności operacyjnej (np. nie wybrała jeszcze operatorów laboratoriów) stąd należy oczekiwać, iż w kolejnych latach struktura przychodów będzie ulegała zmianie.

Parki zobowiązane są do transferu otrzymanego wsparcia na rzecz przedsiębiorców (w działaniu 5.3 beneficjenci nie otrzymywali pomocy publicznej). Na moment realizacji badania nie można przesądzać czy parki po upływie 20 letniego okresu trwałości będą musiały zwracać jakieś środki finansowe do PARP. Beneficjenci wskazywali natomiast, iż transfer pomocy oznacza konieczność świadczenia usług poniżej cen rynkowych co negatywnie odbija się na kondycji finansowej ośrodków. Kwestia trwałości projektów wymaga szczególnej uwagi i bieżącego monitorowania w kolejnych latach.

Biorąc pod uwagę krótki czas jaki upłynął od zakończenia realizacji projektów należy powstrzymać się od formułowania kategorycznych stwierdzeń odnoszących się do obecnej działalności ośrodków. Pełna ocena tego, jak ośrodki wykorzystały swój potencjał, zbudowany dzięki wsparciu z działania 5.3 PO IG, będzie możliwa dopiero w perspektywie kilku najbliższych lat.

EXECUTIVE SUMMARY

Evaluation research titled "Evaluation of the effects of support provided to innovation centres under the Measure 5.3 Supporting innovation centres of the IE OP and their potential in providing pro-innovation services" was conducted in the period September-December 2016 by the consortium of WYG PSDB Ltd. and EVALU Ltd. (formerly Agrotec Poland).

The main objective of the study was to evaluate the effects of support granted to entities that manage innovation centres under the Measure 5.3 Supporting innovation centres of the Innovative Economy Operational Programme 2007-2013 (IE OP). In addition, the assessment covered potential of the beneficiaries of this Measure to provide pro-innovative services for business sector, as well as the services they provide or plan to provide to businesses, government, academics, research units and students. The study also includes an analysis of barriers and problems reported by the beneficiaries of the Measure 5.3.

The study was carried out using a range of qualitative and quantitative methods. The following methods were used:

- Desk research,
- In-depth interviews with representatives of institutions involved in the implementation of the Measure 5.3 IE OP,
- Case studies of projects supported - 12 case studies completed,
- CAWI/CATI survey among customers of innovation centres,
- Telephone interviews with potential customers of innovation centres.

Under the Measure 5.3 the support was provided to 12 technology parks, which were located in 7 provinces. The biggest number of them, i.e. 3 parks, operate in the Małopolska province, the provinces of Lower Silesia, Pomerania, and Silesia have 2 parks each, and Kujawsko-Pomorskie, Łódzkie and Wielkopolska provinces have 1 park each. Investments made within projects under the Measure 5.3 IE OP were mostly realized in large provincial cities (except for projects carried out by the innovation centres in Czechowice-Dziedzice and Nowy Sącz). Assistance was provided to leading Polish business environment institutions providing services of high market and technology potential. Among the beneficiaries there were operators with many years of experience, as well as new units created almost from scratch. Support was provided to centres specializing in a particular field, and those operating on many levels. Commercial companies (limited liability companies) are dominating among the beneficiaries.

The total value of the projects amounted to PLN 1.74 billion with financing in the amount of PLN 1.18 billion. The smallest was the amount of a project that concerned creation of the infrastructure of the Silesian Science and Technology Centre of Aviation Industry Ltd. (it amounted to PLN 66,84 million), and the largest - that of a project to create a national centre for innovation and technology transfer in the field of e-health carried out by the Data Techno Park Ltd. (the total value exceeded PLN 200 million). It is worth noting that the allocation for the Measure has been much increased, as it originally totalled EUR 189 997 647, to finally reach EUR 248 580 764. Increasing the allocation and savings in projects made it possible to make the so-called project expansions, namely implementation of additional measures, which were not planned in the original version of the grant application. All projects involved investments in infrastructure, buildings and facilities of such infrastructure, especially in specialized equipment to conduct research.

It should be noted that the projects selected for funding under the Measure 5.3 IE OP were a response to the challenges and problems diagnosed within the Programme such as insufficient potential of innovation centres, or insufficient availability of their services. Each park supported has facilities necessary to provide pro-innovative services.

As part of those projects, there were primarily created office spaces and laboratories. Office space is the dominant type of surface created under the projects. The space created is of high quality and usefulness (most of the office facilities built are of A class). The individual innovation centres offer to their clients surfaces of varying size. There are also co-working areas there that facilitate the exchange of experiences and transfer of knowledge. An important aspect, which drew the attention of some of the beneficiaries in preparing projects, is the flexibility of those surfaces (e.g. sliding walls used). This means that the surface can be adapted to customer needs, it is modular. These surfaces are made available to tenants on the basis of regulations and price lists developed. The projects created a total of dozens of specialized laboratories equipped with the latest technologies and research equipment. A major contribution to increasing the size of laboratories and laboratory equipment was thanks to additional financial resources that have been allocated as the so-called projects' extensions. Laboratories received or continue to receive the necessary certificates and accreditations (including international ones) in order to provide services of the highest quality and at the same time be able to collaborate with those customers and partners who have very high expectations in this regard. The biggest number of laboratories (in terms of industry) were established within the broader field, i.e. life science, including biotechnology, biology, chemistry, medicine and biomedicine, pharmacology, physics, nanotechnology and environmental protection.

There should be noted that the offer of those parks which implemented projects under the Measure 5.3 is very wide. The activities offered related to both research and development services (services based on the research infrastructure already owned), training and consulting services, rental of space, equipment and other services aimed at both clients/tenants and local communities, youth and other social groups (activities concerning education, promoting entrepreneurship, taking care of a positive image of the centres by providing e.g. kindergartens for children of those employed in those centres). This wide range of services have directly translated into a number of park tenants (828 tenants in 2015) and the number of external customers - those who collaborate with the centres only on temporary basis (1,760 clients in 2015).

There is also noticeable a strong focus of technology parks to support the so-called startups. In the vast majority of parks there operates a business incubator or a technology incubator (certain parks were created on the basis of such institutions). As many as 27% of the parks' tenants are companies that operate on the market for less than 3 years. What is important, parks when making a decision to accept a company as a tenant are guided by criteria relating to an innovation potential of that company so the selection of companies is purposeful in nature. Parks also pay attention to the fact that the profile of the industry of a tenant corresponded with the specialization domain of the park.

Positively should be assessed the fact that virtually all parks cooperate with scientific institutions and that cooperation is more of a permanent than occasional nature. The scope of cooperation is diverse - it concerns e.g. joint research work, hiring researchers to work in laboratories, selection process of companies to join the park. In some of the parks certain shares are held by academic units. 2 parks were created strictly on the initiative of universities. What is important - the scope of some projects funded under the Measure 5.3 IE OP was developed in close cooperation with research units.

Financial condition of the parks is diversified. The amount of revenues of the parks in 2015 ranged from PLN 330 thousand to PLN 54 million. Only 4 parks had positive financial results in 2015. In five parks the dominant source of revenue is space rental, in the following three parks - public funds, in

the following two - revenue from the operating unit or from services other than research and innovation-oriented ones. Only 2 parks recognized provision of research and innovation-oriented serviced as the main source of their revenue. Undoubtedly, such a situation cannot be considered favourable, but one should keep in mind that most of the projects were completed recently, and part of the parks have not yet reached full operational capability (e.g. operators of laboratories have not been chosen yet), hence it is expected that in subsequent years the structure of the revenues will change.

Parks are obliged to transfer the support received to entrepreneurs (under the Measure 5.3 beneficiaries did not receive public aid). At the time of the study one cannot prejudge if parks after a 20 year sustainability period will have to return any funds to the PAED. Beneficiaries indicated, however, that the transfer of the aid means the need for provision of services below market prices, which negatively affects the financial condition of the centres. The issue of sustainability of projects requires special attention and ongoing monitoring in the coming years.

Given the short time that has elapsed since the completion of the projects one should refrain from making categorical statements relating to the current business operations of the centres. The full assessment of how the centres have used their potential, built thanks to the support of the Measure 5.3 IE OP, will only be possible not earlier than in the next few years perspective.

WYKAZ SKRÓTÓW

Skrót	Rozwinięcie
B+R	Działalność badawczo-rozwojowa
CATI	Ankieta telefoniczna
CAWI	Ankieta internetowa
IOB	Instytucja Otoczenia Biznesu
KOP	Komisja Oceny Projektów
MR	Ministerstwo Rozwoju
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PO IG	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój
PZP	Prawo Zamówień Publicznych
SZOP	Szczegółowy Opis Priorytetów

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE	3
EXECUTIVE SUMMARY	6
1. KONCEPCJA BADANIA	11
1.1. Cele i przedmiot badania	11
1.2. Logika interwencji	12
2. PORÓWNANIE WYNIKÓW STUDIÓW PRZYPADKÓW	21
2.1. Charakterystyka beneficjentów.....	21
2.2. Charakterystyka projektów	22
2.3. Charakterystyka oferty parków i klientów	27
2.3.1. Perspektywa ośrodków innowacji	27
2.3.2. Perspektywa klientów i potencjalnych klientów	35
2.4. Efekty pośrednie projektów.....	44
2.5. Rozliczanie projektów	46
2.6. Plany na przyszłość	48
3. PODSUMOWANIE ORAZ TABELA WNIOSKÓW I REKOMENDACJI	51
ZAŁĄCZNIK – OFERTA USŁUGOWA POSZCZEGÓLNYCH OŚRODKÓW	57

1. KONCEPCJA BADANIA

1.1. Cele i przedmiot badania

Celem głównym badania była ocena efektów wsparcia przyznanego podmiotom zarządzającym ośrodkami innowacyjności w ramach działania 5.3 Wspieranie ośrodków innowacyjności Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (PO IG). Ponadto ocenie poddany został potencjał do świadczenia proinnowacyjnych usług dla biznesu, którym dysponują beneficjenci tego działania oraz usługi jakie świadczą, bądź planują świadczyć dla przedsiębiorców, administracji, naukowców, jednostek badawczych i studentów. Badanie zawiera także analizę barier oraz problemów zgłaszanych przez beneficjentów działania 5.3.

Zakres badania obejmował beneficjentów wszystkich projektów realizowanych w działaniu 5.3 PO IG (ośrodki innowacyjności), ostatecznych odbiorców wsparcia (przedsiębiorców – klientów ośrodków innowacyjności), współpracujące z nimi jednostki akademickie i naukowo-badawcze, a także jednostki samorządu terytorialnego, na terenie których funkcjonują wsparte ośrodki innowacyjności.

Badanie zrealizowano z zastosowaniem szeregu metod jakościowych i ilościowych. Wykorzystane zostały:

- analiza danych zastanych - analizie poddane zostały raporty z badań dotyczących działalności ośrodków innowacyjności, dokumenty strategiczne (m.in. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, Sprawozdania z realizacji PO IG oraz działania 5.3 PO IG), dane dotyczące beneficjentów i realizowanych przez nich projektów - umowy o dofinansowanie projektów zawartych w ramach działania 5.3 PO IG, wraz z odpowiadającymi im wnioskami o dofinansowanie, strony internetowe wspartych ośrodków, materiały uzyskane od beneficjentów,
- wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji zaangażowanych we wdrażanie działania 5.3 PO IG,
- ankietyzacja CAWI/CATI z klientami ośrodków wsparcia – zrealizowano 219 ankiet,
- wywiady telefoniczne z potencjalnymi klientami IOB – zrealizowano 42 wywiady,
- studia przypadków wspartych projektów – zrealizowano 12 studiów.

Studia przypadku zostały zrealizowane z wykorzystaniem następujących metod badawczych:

- analiza danych zastanych,
- wywiady pogłębione z przedstawicielami beneficjenta,
- wywiady pogłębione z przedstawicielami władz jednostek samorządu terytorialnego, na której terenie działa ośrodek,
- wywiady pogłębione z przedstawicielami rady programowej,
- wywiady pogłębione z partnerami naukowymi i społecznymi projektu,
- wywiady pogłębione z przedsiębiorcami,
- dokumentacja fotograficzna.

1.2. Logika interwencji

Teoria bazowa

Uzasadnienie zasadności oferowania w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka wsparcia skierowanego do IOB tkwiło zarówno w przekonaniu o istotnej roli jaką instytucje te mogą odegrać w procesach innowacyjnych, jak i w zidentyfikowanych w diagnozie do Programu problemach i wyzwaniach charakterystycznych dla tego sektora.

Jeżeli chodzi o znaczenie z punktu widzenia stymulowania innowacyjności, to w Programie wskazywano, iż IOB mogą odegrać *bardzo istotną rolę w działaniach poprawiających funkcjonowanie lokalnej i regionalnej gospodarki*¹, a infrastruktura instytucjonalna wspierająca działalność innowacyjną przedsiębiorstw odgrywa istotną rolę we wzroście innowacyjności gospodarki². W Programie kilkakrotnie też podkreślono znaczenie IOB z punktu widzenia sprawnego funkcjonowania mechanizmów transferu technologii. Stwierdzenia te nie zostały poparte żadnymi dowodami empirycznymi, można natomiast zakładać, iż twórcy programu opierali się w tym zakresie na powszechnie obowiązujących koncepcjach krajowych i regionalnych systemów innowacyjnych, które akcentowały, iż najlepsze osiągnięcia na polu działalności innowacyjnej przynosi współdziałanie różnych aktorów, wśród których, obok przedsiębiorstw, wymieniano jednostki naukowe, administrację publiczną oraz właśnie instytucje otoczenia biznesu. Współdziałanie to opisuje model potrójnej helisy (TripleHelix). Interakcje i powiązania pomiędzy trzema aktorami (rząd, uczelnie, przemysł) wykształcają tzw. Infrastrukturę wiedzy. Każda z trzech helis rozwija się niezależnie we własnym zakresie, ale jednocześnie ugruntowują się wzajemne relacje między nimi³. Współpraca w ramach potrójnej helisy przynosi korzyści regionowi, w którym jest skupiona, ponieważ generuje ona innowacyjność na poziomie regionalnym⁴.

Jeżeli chodzi o problemy i wyzwania, to najmocniej akcentowanym w Programie problemem o charakterze wewnętrznym (dotyczącym IOB jako takiej) był niedostateczny potencjał instytucji, zarówno kadrowy, jak i finansowy. Podkreślano, iż IOB działają od projektu do projektu z czego można było wysnuć wniosek, iż swoje funkcjonowanie opierają w dużym stopniu na środkach publicznych nie będąc zdolnymi do samofinansowania. Patrząc na funkcjonowanie IOB z perspektywy ich klientów, do problemów zaliczono w pierwszej kolejności niewystarczającą dostępność usług IOB. Z diagnozy można wywnioskować, iż jej przyczyną jest nierównomierne rozmieszczenie IOB na terenie kraju (mimo, iż sama liczba instytucji jest wysoka). Naszym zdaniem na niewystarczającą dostępność usług mógł również wpływać projektowy tryb działania instytucji – usługa jest dostępna tylko wtedy, gdy jest oferowana w ramach projektu, a także deficytowy charakter niektórych usług (np. proinnowacyjnych). Drugim problemem, patrząc z perspektywy klientów, był niedostateczny poziom jakości oferowanych usług wynikający, jak można zakładać, przede wszystkim z dysponowania przez IOB nie w pełni adekwatnymi zasobami kadrowymi. Konsekwencją wymienionych problemów była niedostateczna rola jaką polskie IOB odgrywały w procesach innowacyjnych.

¹ Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, wersja z 1 X 2007r., s. 26

² Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, wersja z 8 lutego 2008, s. 84

³ L. Ledesdorff, M. Meyer, The Tripke Helix of University- Industry-Government Relations, "Scien-tometrics" 2003, tom 58, nr 2, s. 196.

⁴ Jw.

Wsparcie IOB mogło zaadresować również inne, nie dotyczące stricte tego sektora, wyzwania charakterystyczne dla krajów zaliczanych do „umiarkowanych innowatorów” takie jak np. wysoki poziom zużycia aparatury naukowo-badawczej.

Teoria działania

Zakres wsparcia

Zaadresowaniu wskazanych wyżej problemów i wyzwań miało służyć przede wszystkim wsparcie skierowane do instytucji otoczenia biznesu w ramach piątej osi PO IG „Dyfuzja innowacji”. Jednym z celów osi było zapewnienie przedsiębiorcom wysokiej jakości usług i infrastruktury służących wzmocnieniu oraz wykorzystaniu ich potencjału innowacyjnego. Warty podkreślenia jest fakt, iż w sposobie sformułowania celu przyjęto perspektywę grupy docelowej (ostatecznego odbiorcy wsparcia) czyli przedsiębiorców. Można przyjąć, iż wsparcie IOB było motywowane zaadresowaniem potrzeb nie do IOB, lecz do ich potencjalnych klientów.

Zaplanowano 2 schematy wsparcia skierowane do IOB:

- działanie 5.2 ukierunkowane na ułatwienie przedsiębiorcom na terenie całego kraju *dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości usług biznesowych niezbędnych z punktu widzenia prowadzenia działalności innowacyjnej*. Dofinansowywano świadczone przez IOB usługi. Schemat taki stanowił odpowiedź na zidentyfikowany problem niedostatecznej dostępności usług oraz ich niedostatecznej jakości. Z drugiej strony trudno nie odnieść wrażenia, iż przyczyniał się do petryfikacji niekorzystnej sytuacji, polegającej na projektowym charakterze działalności IOB (co m.in. zostało potwierdzone w wynikach badania *Ocena wpływu Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw*)⁵,
- działanie 5.3 Wspieranie ośrodków innowacyjności, które w swych ogólnych założeniach wydawało się odpowiadać na podobne problemy co działanie 5.2. Jak wskazano w SZOP PO IG *Wsparcie dla ww. ośrodków ma zapewnić dostęp do kompleksowych usług zarówno przedsiębiorcom dążącym do wprowadzenia nowych rozwiązań, jak również naukowcom pragnącym rozpocząć działalność gospodarczą*⁶. Warto natomiast przyrzeć się bliżej specyfice działania i oczekiwanym efektom rozpoczynając od zakresu przedmiotowego wsparcia.

Działanie 5.3 polegało na wsparciu powstawania oraz rozwoju ośrodków zlokalizowanych na obszarach o wysokim potencjale rozwoju. Z powyższego sformułowania można po pierwsze wywnioskować, iż w przeciwieństwie do działania 5.2 w działaniu 5.3 dofinansowywano nie tyle usługi, co instytucję (obecną lub przyszłą). Działanie mogło się więc przyczynić do wzrostu liczby IOB, jak również do rozbudowy potencjału IOB już istniejących. Słowo „rozbudowy” zostało użyte nieprzypadkowo. Projekty mogły dotyczyć i w praktyce dotyczyły przede wszystkim **infrastruktury ośrodka**.

Warto zwrócić uwagę na miejsce lokalizacji projektów – miały nimi być **obszary o wysokim potencjale rozwoju**. Kryterium to zostało zoperacjonalizowane w dokumencie *Przewodnik po kryteriach wyboru finansowanych operacji w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013*. Zgodnie z jego zapisami pod pojęciem obszaru należało rozumieć

⁵ Ocena wpływu Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw, Warszawa 2014r., s. 141 i 148

⁶ Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, wersja z 8 lutego 2008, s. 84

województwo. By mogło być uznane za obszar o wysokim potencjale rozwoju musiało spełniać łącznie następujące kryteria: liczba ludności – nie mniej niż 100 tys., liczba działających przedsiębiorstw, w tym w branży IT – min. 80 000/3000; wielkość nakładów przeznaczana przez przedsiębiorców na działalność B+R – min. 70 000 000,00 zł, liczba studentów i/lub absolwentów szkół wyższych oraz pracowników sfery B+R w obszarach oddziaływania ośrodka – min. 50 tys., liczba działających jednostek naukowych – nie mniej niż 20, liczba użytkowników Internetu - nie mniej niż średnia krajowa⁷. Jakkolwiek same wartości docelowe nie były ustalone na zbyt wygórowanym poziomie (szczególnie jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, iż w działaniu 5.3 wsparcia nie mogły otrzymać IOB znajdujące się w Indykatorywnym Planie Inwestycyjnym PO RPW) tak sam fakt podkreślenia, że IOB miały być zlokalizowane na obszarach o wysokim potencjale rozwoju wskazuje na to, iż celem działania nie było raczej niwelowanie dysproporcji w dostępie do usług IOB. Wydaje się, iż intencją twórców programu był rozwój IOB w silnych ośrodkach akademickich, a co za tym idzie dużych ośrodkach miejskich.

Pozostając nadal przy zakresie przedmiotowym wsparcia warto zauważyć, iż tematem priorytetowym przypisanym do działania 5.3 był temat 03 Transfer technologii i ulepszenie sieci współpracy między MŚP oraz pomiędzy MŚP a centrami badań, uniwersytetami, władzami regionalnymi. Projekty miały więc przyczynić się do **stymulowania współpracy między wszystkimi aktorami regionalnego systemu innowacji ze szczególnym naciskiem na współpracę w zakresie transferu technologii**. Dla odmiany w działaniu 5.2 mowa była „jedynie” o zaawansowanym doradztwie dla przedsiębiorstw oraz dla grup przedsiębiorstw (temat priorytetowy 05). Z zakresem priorytetu w pełni korespondowały wymogi dotyczące zakresu przedmiotowego oferty usługowej, która powstanie w wyniku realizacji projektu. W kryteriach wyboru projektów wskazano na usługi z zakresu zarządzania projektami, kojarzenia partnerów, własności patentowej i intelektualnej, poszukiwania zewnętrznego finansowania projektów, przeprowadzenia badań i analiz w zakresie zapotrzebowania na innowacje i transfer technologii.

Kolejną cechą charakterystyczną działania 5.3 był jego stosunkowo wąski i precyzyjnie określony zakres podmiotowy. W przeciwieństwie do działania 5.2, które było adresowane do instytucji otoczenia biznesu działających w sieciach oraz sieci IOB (gdzie IOB zgodnie z Regulaminem przeprowadzania konkursu w ramach działania była definiowana jako instytucja nie działająca dla zysku lub przeznaczająca zysk na cele statutowe, świadcząca usługi na rzecz sektora MSP, oferująca przedsiębiorcom usługi doradcze/informacyjne w szerokim zakresie) tak w działaniu 5.3 beneficjentami mogły być jedynie wysoko wyspecjalizowane instytucje otoczenia biznesu świadczące usługi o wysokim potencjale rynkowo-technologicznym, w tym podmioty zarządzające parkami naukowo-technologicznymi, inkubatorami technologii, centrami zaawansowanych technologii, centrami produktywności, innymi ośrodkami specjalistycznych usług dla przedsiębiorców, w szczególności MSP. Wskazano więc przykładowo konkretne rodzaje podmiotów podkreślając jednocześnie ich wysoko wyspecjalizowany zakres działalności. Wnioskodawcy musieli posiadać zasoby kadrowe zdolne do realizacji projektu i późniejszego utrzymania.

Warto zauważyć, iż w rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 30 stycznia 2009r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007—2013 posłużono się sformułowaniem „ośrodek innowacyjności”, a nie instytucja otoczenia biznesu, definiując jednocześnie tenże nie poprzez wskazanie typów podmiotów, lecz w drodze określenia zakresu przedmiotowego działalności. Za ośrodek innowacyjności uznano podmiot

⁷ Przewodnik po kryteriach wyboru finansowanych operacji w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, Warszawa, wrzesień 2009, s. 174

prowadzący działalność w celu zapewnienia korzystnych warunków dla powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną doprecyzowując jednocześnie, iż działalność ośrodka polega na:

- świadczeniu usług badawczo-rozwojowych,
- świadczeniu usług szkoleniowych lub doradczych w zakresie badań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej,
- świadczeniu usług szkoleniowych lub doradczych powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących badania naukowe, prace rozwojowe lub działalność innowacyjną,
- świadczeniu usług doradczych w zakresie transferu technologii lub praw własności intelektualnej,
- sprzedaży wartości niematerialnych i prawnych,
- dzierżawie, najmie nieruchomości lub infrastruktury technicznej do celów prowadzenia badań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej.⁸

Wskazany wyżej zakres przedmiotowy działalności ośrodka w pełni korespondował z zakresem tematu priorytetowego przypisanego do działania 5.3. W niniejszym badaniu stanowił on również swoisty punkt odniesienia, z którym porównywany był rzeczywisty zakres usług świadczonych przez wsparte IOB, zwracając uwagę zarówno na usługi sprzyjające powstawaniu innowacyjnych firm (start-upów, spin-offów), jak i usługi skierowane do firm już istniejących.

Kończąc analizę specyfiki działania 5.3 warto na koniec zwrócić uwagę na priorytetowy charakter dofinansowywanych projektów wynikający z faktu, iż miały one **status projektów indywidualnych wskazanych w obwieszczeniu Ministra Rozwoju Regionalnego**. Zgodnie z art. 28. 1. Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju projekty indywidualne to projekty o strategicznym znaczeniu dla realizacji programu, wskazywane przez instytucję zarządzającą.

Oczekiwane efekty wsparcia

Jeżeli chodzi o oczekiwane efekty realizacji działania 5.3, to bazując na zapisach Programu, Uszczegółowienia i kryteriach wyboru można podzielić je na **efekty bezpośrednie związane z rozwojem IOB i ich oferty usługowej oraz efekty pośrednie, do których wystąpienia rozwój IOB powinien się przyczynić**.

Do oczekiwanych efektów bezpośrednich należały:

- stworzenie pakietu usług dla przedsiębiorców, m.in. z zakresu zarządzania projektami, kojarzenia partnerów, własności patentowej i intelektualnej, poszukiwania zewnętrznego finansowania projektów, przeprowadzenia badań, analiz w zakresie zapotrzebowania na innowacje i transfer technologii,
- udostępnianie odpowiedniej infrastruktury, usług oraz wiedzy niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej z wykorzystaniem nowych rozwiązań,
- zapewnienie dostępu do kompleksowych usług oraz infrastruktury technicznej przedsiębiorcom dążącym do wprowadzenia nowych rozwiązań w tym nowotworzonym innowacyjnym przedsiębiorstwom,
- zapewnienie dostępu do kompleksowych usług naukowcom pragnącym rozpocząć działalność gospodarczą.

⁸ Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 30 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007—2013, § 3.

Rozwój ww. usług i infrastruktury miał przyczynić się do:

- wzmocnienia powiązań pomiędzy przedsiębiorcami oraz przedsiębiorcami i jednostkami naukowymi,
- stworzenia korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorstw z obszarów nowych technologii działających w oparciu o nowoczesne rozwiązania,
- dywersyfikacji działalności gospodarczej w regionie lub zapewnienia działalności komplementarnej do obecnie istniejącej.

W sposobie sformułowania efektów podkreślano znaczenie wsparcia dla rozwoju działalności innowacyjnej, w tym działalności badawczej, a także rolę IOB w zapośredniczeniu współpracy między sektorem gospodarki a sektorem nauki. W zasięgu oddziaływania IOB miały się znaleźć nie tylko firmy już istniejące ale firmy nowotworzone (start-upy i spinn-outy). Oczekiwane efekty korespondowały z wyzwaniami wskazanymi w diagnozie PO IG dotyczącymi zarówno sektora IOB, jak i krajowego systemu innowacji jako całości.

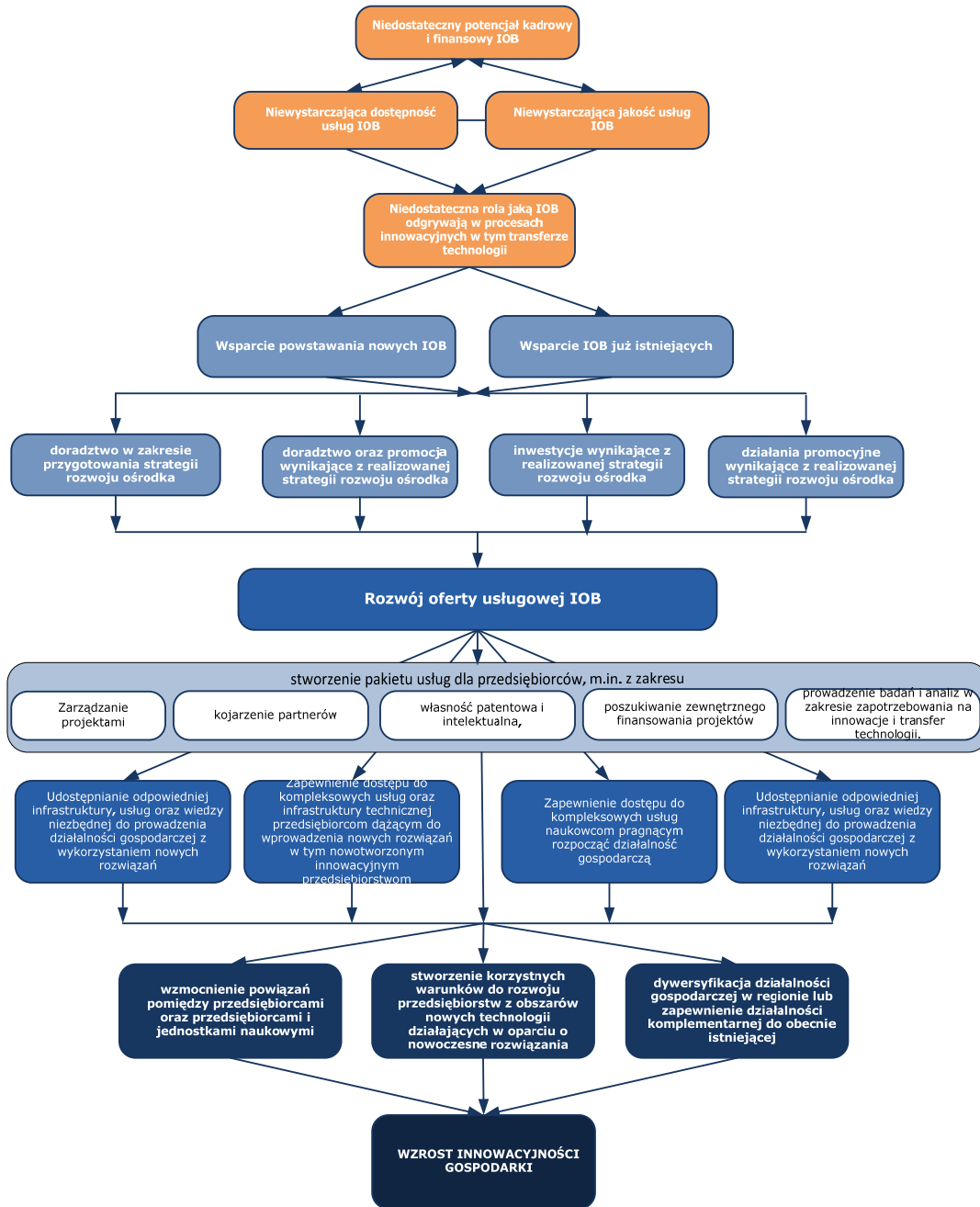
Graficzne odtworzenie logiki interwencji:

Biorąc pod uwagę przedstawione wyżej informacje odnoszące się do teorii bazowej i teorii działania logikę interwencji dla instrumentu „Wspieranie ośrodków innowacyjności” można odtworzyć w formie graficznej za pomocą następującego schematu:

PROBLEMY/WYZWANIA

DZIAŁANIA

OCZEKIWANE EFEKTY

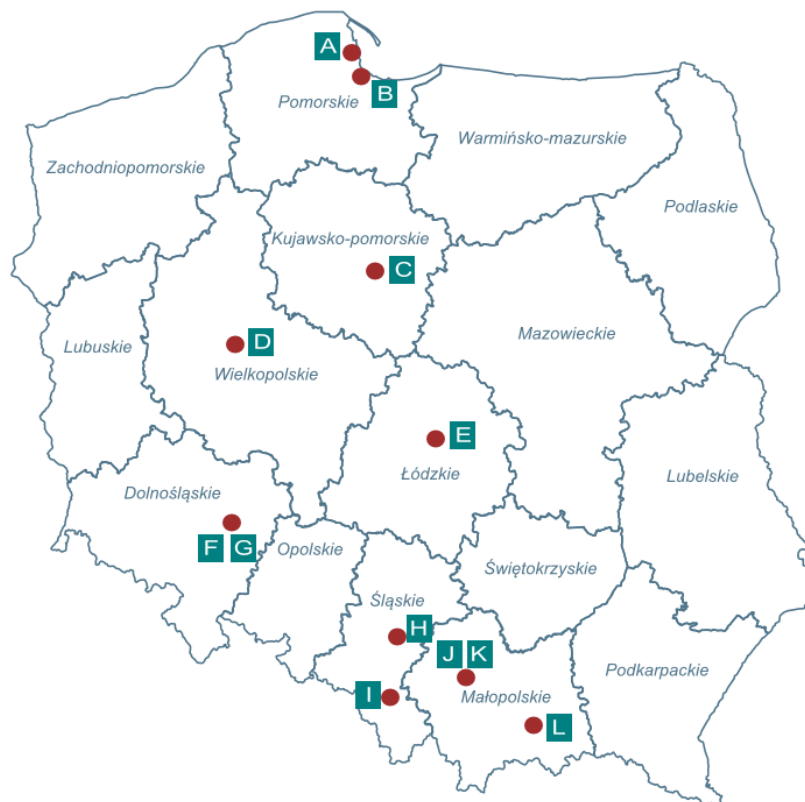


Teoria wdrażania

W ramach działania 5.3 wsparto 12 parków technologicznych, które były zlokalizowane na terenie 7 województw. Najwięcej bo 3 parki działają w województwie małopolskim, 2 w dolnośląskim, śląskimi pomorskim, po jednym w województwach: kujawsko-pomorskim, łódzkim i wielkopolskim.

Szczegółowe dane prezentuje poniższa mapa

Mapa 1 Rozmieszczenie terytorialne beneficjentów wspartych w ramach działania 5.3 PO IG



Źródło: Opracowanie własne

Charakterystycznym jest, iż z jednej strony wspierano rozwój instytucji już funkcjonujących od wielu lat (np. Poznański Park Naukowo-Technologiczny Fundacji UAM - utworzony w roku 1995 pierwszy w kraju park technologiczny czy działający od roku 1998 Krakowski Park Technologiczny), a z drugiej strony dofinansowano projekty polegające na utworzeniu parków lub wsparciu parków o bardzo krótkim stażu działalności – np. Park Naukowo - Technologiczny Euro – Centrum, Miasteczko Multimedialne czy Śląskie Centrum Naukowo - Technologiczne Przemysłu Lotniczego. Trudno tym samym do oceny efektów działalności poszczególnych parków przykładać te same miary.

Wartość ogółem projektów wyniosła 1,74 mld złotych przy dofinansowaniu w wysokości 1,18 mld złotych. Najmniejszym kwotowo był projekt dotyczący utworzenia infrastruktury Śląskiego Centrum Naukowo - Technologicznego Przemysłu Lotniczego Sp. z o.o (jego wartość wyniosła 66,84 mln zł), a największy - projekt dotyczący utworzenia ogólnopolskiego ośrodka innowacji i transferu technologii w zakresie e-zdrowia realizowany przez Data Techno Park Sp. z o.o (wartość całkowita przekroczyła 200 mln zł). Warto zauważyć, iż znacząco została zwiększona alokacja na działanie, która pierwotnie wynosiła 189 997 647 euro by finalnie wynieść 248 580 764 euro. Zwiększenie alokacji oraz pojawiające się w projektach oszczędności umożliwiły dokonywanie tzw. rozszerzeń

projektów, czyli realizację dodatkowych działań, które nie były przewidziane w pierwotnej wersji wniosku o dofinansowanie. Wszystkie projekty polegały na inwestycjach w infrastrukturę budynkową oraz wyposażenie tejże infrastruktury.

Wszystkie projekty zostały zakończone stosunkowo niedawno, bo w 2015r. z czego 8 w czwartym kwartale. Jest to istotna informacja, która każe traktować niniejszą ocenę efektów wsparcia jako wstępną – osiągnięcie pełnej zdolności operacyjnej może zająć parcom kilka lat.

Do działania 5.3 przypisano zestaw wskaźników produktu i rezultatu. Poniżej prezentujemy w jakim stopniu wskaźniki te zostały osiągnięte na dzień 30 września 2016 roku.

Tabela. Stopień osiągnięcia wskaźników produktu i rezultatu w działaniu 5.3 PO IG

Wskaźnik	Wartość docelowa	Realizacja	Aktualny stopień osiągnięcia wskaźnika
Wskaźniki produktu			
Liczba projektów wspartych ze środków działania 5.3	12	12	100%
Liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia	12	12	100%
Liczba projektów zrealizowanych przy współpracy jednostek naukowo-badawczych i przedsiębiorstw	12	12	100%
Powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych budynków w tys. m ²	125	204,61	163%
Wartość wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury technicznej w mln PLN	450	803,31	178%
Wartość zakupionego wyposażenia w mln PLN	100	465,37	465%
Wskaźniki rezultatu			
Liczba przedsiębiorstw korzystających z zakupionego wyposażenia i infrastruktury technicznej	400	2157	539%
Liczba zrealizowanych usług doradczych na rzecz przedsiębiorców	2000	5329	266%
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach korzystających ze wsparcia	1300	3076,35	236%
Liczba nowoutworzonych przedsiębiorstw na terenie objętym realizacją projektu	150	423	282%
Liczba podmiotów (IOB/przedsiębiorcy/MSP) zaangażowanych w prowadzenie działalności wynikającej z projektu	0	12/1186/1186	n.d

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego

Z zaprezentowanych wyżej danych wynika, iż wartości docelowe wszystkich wskaźników zostały osiągnięte lub przekroczone. Wpływ na taką sytuację miało m.in. rozszerzanie zakresu przedmiotowego projektów co w sposób bezpośredni przekładało się np. na wartość infrastruktury czy wartość zakupionego wyposażenia. Dodatkowe inwestycje podnosiły atrakcyjność parków jako miejsca lokalizacji działalności gospodarczej oraz zwiększały ich potencjał do świadczenia usług co mogło skutkować wzrostem liczby przedsiębiorstw korzystających z zakupionego wyposażenia i infrastruktury technicznej oraz wzrostem liczby zrealizowanych usług doradczych na rzecz przedsiębiorców.

2. PORÓWNANIE WYNIKÓW STUDIÓW PRZYPADKÓW

2.1. Charakterystyka beneficjentów

Zgodnie z zapisami SZoP⁹ wsparcie w ramach działania 5.3 PO IG było przewidziane dla wysoko wyspecjalizowanych instytucji otoczenia biznesu świadczących usługi o wysokim potencjale rynkowo-technologicznym, w tym podmiotów zarządzających parkami naukowo-technologicznymi, inkubatorami technologii, centrami zaawansowanych technologii, centrami produktywności i innymi ośrodkami specjalistycznych usług dla przedsiębiorców, w szczególności MSP. Wszystkie podmioty realizujące ewaluowane projekty indywidualne zrealizowane w ramach działania 5.3 wpisują się w zdefiniowane wyżej kryteria. Wsparte podmioty w momencie ubiegania się o dofinansowanie prowadziły działalność w obszarze podnoszenia innowacyjności przedsiębiorców, a ponadto były czołowymi ośrodkami innowacyjności w Polsce. Wsparcie otrzymało 12 podmiotów z 10 miast. Ale trzeba zaznaczyć, że wsparcie nie objęło równomiernie całej Polski – projekty zrealizowano w wybranych ośrodkach miejskich – 7 z 12 miast znajduje się w południowej części Polski.

Wśród beneficjentów można wskazać podmioty funkcjonujące od wielu lat, które były pierwszymi tego typu jednostkami w Polsce (np. Poznański Park Naukowo-Technologiczny, działający w ramach Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, został założony w 1995 r. i był pierwszym polskim ośrodkiem innowacyjności), jak też ośrodki o krótszej historii, ale prowadzące swoją działalność na długo przed realizacją projektów (np. Jagiellońskie Centrum Innowacji Sp. z o.o. powstało w 2004 r.). W przypadku tych ośrodków w wyniku realizacji projektu rozszerzono zakres prowadzonej działalności, np. poprzez rozbudowę lub modernizację istniejącej infrastruktury technicznej, w tym budowę lub rozbudowę budynków, a także podniesiono poziom specjalizacji w danej dziedzinie. Kolejne 3 podmioty zostały utworzone na potrzeby realizacji projektów w ramach działania 5.3 – należą do nich: Śląskie Centrum Naukowo-Technologiczne Przemysłu Lotniczego Sp. z o.o. (uruchomione w 2012 r. przez Górnośląską Agencję Przedsiębiorczości i Rozwoju Sp. z o.o., funkcjonującą od 1999 r.), TARR Centrum Innowacyjności Sp. z o.o. (spółka utworzona w 2011 r. przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A., działającą od 1995 r.) oraz Miasteczko Multimedialne Sp. z o.o. (spółka powołana w 2007 r. Wyższą Szkołą Biznesu – National-Louis University w Nowym Sączu). Spośród 12 wspartych podmiotów 8 założono przed 2007 r. **Średni czas prowadzenia działalności przez beneficjentów to 12 lat¹⁰.**

Generalnie dofinansowane podmioty były zakładane z inicjatywy samorządów, uczelni wyższych, a także podmiotów z nimi współpracujących np. stowarzyszeń i spółek. Część ośrodków powstała w wyniku nawiązanego partnerstwa uczelni, samorządu i innych podmiotów (np. Data Techno Park Sp. z o.o. – Uniwersytet Medyczny, Miasto Wrocław, IT-Med sp. z o.o.), a część jest przedłużeniem działalności jednego podmiotu – Pomorski Park Naukowo-Technologiczny w Gdyni jest jednostką budżetową Miasta Gdynia, a Jagiellońskie Centrum Innowacji Sp. z o.o. zostało powołane przez Uniwersytet Jagielloński, który posiada 100% udziałów. Można wskazać mocne strony obu rozwiązań. Przykładowo JCI, dzięki temu, że prowadzi działalność jako spółka uniwersytecka, posiada łatwy

⁹ Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, wersja z 11 grudnia 2015, str. 128.

¹⁰ Uwzględniono czas funkcjonowania ośrodków, które otrzymały dofinansowanie, a nie – podmiotów powołujących daną spółkę, np. uwzględniono TARR Centrum Innowacyjności Sp. z o.o., a nie – Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A.

dostęp do zasobów i kompetencji Uniwersytetu Jagiellońskiego, w tym bezpośredni dostęp do informacji dotyczących badań i rozwoju w zakresie nauk life science, a także bezpośredni kontakt personalny z naukowcami, badaczami i wykładowcami działającymi w tej dziedzinie.

Pochodną typu podmiotów założycielskich jest forma prawna wspartych ośrodków i ich struktura właścicielska. Spośród 12 beneficjentów **10 jest spółką prawa handlowego (spółką kapitałową)**: 9 – spółką z ograniczoną odpowiedzialnością i 1 – spółką akcyjną. Wśród udziałowców/akcjonariuszy należy wymienić: skarb państwa, samorządy szczebla wojewódzkiego, samorządy szczebla gminnego, uczelnie wyższe, fundacje, izby gospodarcze, a także spółki prawa handlowego działające w obszarze rozwiązań innowacyjnych. Trzeba też zaznaczyć, że liczba udziałowców/akcjonariuszy jest różna w przypadku poszczególnych ośrodków: od 1 (np. Jagiellońskie Centrum Innowacji Sp. z o.o.) do 12 (Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o.). Ale w przypadku spółek o dużej liczbie udziałowców/akcjonariuszy możliwe jest wskazanie podmiotu skupiającego większość udziałów/akcji, np. 97,6% akcji Wrocławskiego Parku Technologicznego S.A. skupia Miasto Wrocław. Ponadto jeden z projektów został zrealizowany przez fundację (Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) i jeden przez gminną samorządową jednostkę organizacyjną (Pomorski Park Naukowo-Technologiczny – Jednostka Budżetowa).

Istotną zmienną charakteryzującą wsparte podmioty jest zakres prowadzonej działalności. Wśród beneficjentów można wskazać ośrodki, które specjalizują się w wybranych branżach, jak również te, których spektrum działalności wykracza poza jedną branżę. Analiza pokazała, że **7 podmiotów prowadzi działalność w ściśle określonym obszarze**: Data Techno Park Sp. z o.o. – branża informatyczna, Miasteczko Multimedialne Sp. z o.o. – obszar multimediiów oraz IT, Jagiellońskie Centrum Innowacji Sp. z o.o. – dziedzina life science, Łódzki Regionalny Park Naukowo-Technologiczny Sp. z o.o. – obszar biotechnologii i nanotechnologii, Śląskie Centrum Naukowo-Technologiczne Przemysłu Lotniczego Sp. z o.o. – nowe technologie w zakresie inżynierii materiałowej, Park Naukowo-Technologiczny „Euro-Centrum” Sp. z o.o. – poszanowanie energii i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, Krakowski Park Technologiczny Sp. z o.o. – sektor IT/ICT. Pozostałych podmiotów nie można nazwać podmiotami branżowymi, ponieważ prowadzą działalność na wielu płaszczyznach, np. Wrocławski Park Technologiczny S.A. funkcjonuje w obszarze ICT, biotechnologii, technik medycznych, chemii, nowych materiałów, elektroniki, urządzeń pomiarowych, energetyki, mechaniki, kriogeniki, usług inżynierskich i biznesowych.

Podsumowując, w ramach Działania 5.3 PO IG wsparto wiodące polskie instytucje otoczenia biznesu świadczące usługi o wysokim potencjale rynkowo-technologicznym. Wśród beneficjentów znalazły się zarówno podmioty o długoletnim doświadczeniu, jak też nowe jednostki, które zostały utworzone przez ośrodki od wielu lat z powodzeniem funkcjonujące w obszarze podnoszenia innowacyjności przedsiębiorców. Wsparto ośrodki specjalizujące się w konkretnej dziedzinie oraz te, działające na wielu płaszczyznach. Wśród beneficjentów dominują spółki prawa handlowego (spółki kapitałowe).

2.2. Charakterystyka projektów

Inwestycje w ramach projektów z działania 5.3 PO IG zostały przeważnie zrealizowane w dużych miastach wojewódzkich (za wyjątkiem projektów zrealizowanych przez ośrodki innowacyjności w Czechowicach-Dziedzicach i Nowym Sączu). Jeśli chodzi o położenie w ramach samych miast – inwestycje zostały zrealizowane przeważnie na obrzeżach miast. Uwarunkowane to było dostępnością działek inwestycyjnych (np. w specjalnych strefach ekonomicznych). Lokalizacja w dopiero rozwijających się częściach miast ma dwojakie implikacje dla funkcjonowania parków. W trakcie wywiadów klienci zwracali uwagę na niedostatki w kwestii komunikacji (dojazd) z ośrodkiem innowacyjności. Należy zaznaczyć, że sieć połączeń komunikacyjnych jest na pewno dużo mniejsza, ale na bieżąco rozwijana przez władze miejskie. Druga implikacja wynika z faktu, że w sąsiedztwie

inwestycji zrealizowanych w ramach projektów z działania 5.3 PO IG powstały i powstają inne nowoczesne inwestycje realizowane przez uczelnie, jednostki naukowe, przedsiębiorstwa i władze jednostek samorządu terytorialnego. Oznacza to, że w bezpośredniej bliskości wobec siebie, koncentrują się podmioty prowadzące działalność naukową, biznesową i polegającą na wsparciu działań innowacyjnych i komercjalizacji wiedzy (jak badane ośrodki innowacyjności). Powoduje to, że skupia się na tych terenach duży potencjał w zakresie realizacji działań komplementarnych i synergetycznych, który umiejętnie wykorzystany może stanowić źródło rozwoju społeczno-gospodarczego. Dodatkowo zrealizowane inwestycje stanowiły element zachodzących procesów rewitalizacyjnych (generując kolejne zmiany w otoczeniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Typy powierzchni powstałych w ramach projektów

W ramach 12 projektów zrealizowanych w działaniu 5.3 PO IG powstała infrastruktura, którą można skategoryzować w następujące typy powierzchni:

1) **powierzchnie biurowe** – jest to dominujący rodzaj powierzchni utworzonej w ramach projektów (stanowi ok. 45-55% powierzchni wybudowanych/zmodernizowanych budynków). Powstałe powierzchnie cechuje wysoka jakość i użyteczność (większość powstałych obiektów to biurowce klasy A). Poszczególne ośrodki innowacyjności oferują swoim klientom powierzchnię o różnym stopniu wielkości. Dostępne są również powierzchnie do coworkingu ułatwiające wymianę doświadczeń i przepływ wiedzy. Ważnym aspektem, na który zwróciła uwagę część beneficjentów przygotowując projekty jest elastyczność powierzchni (np. zastosowanie przesuwanych ścianek). Oznacza to, że powierzchnię można dopasowywać do potrzeb klienta, jest ona modułarna. Powierzchnie te są udostępniane lokatorom na podstawie regulaminów i cenników. Cena wynajmu jest ustalana na podstawie wartości rynkowej (zgodnie z rozporządzeniem MRR z dnia 30 stycznia 2009 roku w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007—2013). Ciekawym wątkiem jest również sposób rekrutacji lokatorów. Niektóre z parków wprowadziły skwantyfikowane rozwiązania (np. formularz rekrutacyjny z punktacją) i procedury w zakresie oceny potencjału lokatorów. W innym przypadkach decyzja jest podejmowana na podstawie rozmów z lokatorami. Celem tych działań jest ocena czy firma ma potencjał w zakresie innowacyjności, jakie ma plany i czy jej obecność w parku zwiększy jego potencjał proinnowacyjny. Ostateczną decyzję nt. podpisania umowy z lokatorem na wynajem powierzchni podejmują zawsze osoby zarządzające ośrodkiem innowacyjności;

2) **powierzchnie laboratoryjne** – w ramach projektów powstało wiele specjalistycznych laboratoriów wyposażonych w najnowocześniejszy sprzęt i aparaturę badawczą (stanowią one ok. 15% powierzchni wybudowanych/zmodernizowanych budynków; wartość wyposażenia zakupionego w ramach projektów przekracza 465 mln zł). Duży wkład w zwiększanie powierzchni laboratoriów oraz wyposażenie laboratoriów miały dodatkowe środki finansowe, które zostały przeznaczone na tzw. rozszerzenia projektów. Laboratoria uzyskały bądź nadal uzyskują niezbędne certyfikaty i akredytacje (również międzynarodowe), tak aby świadczyć usługi o jak najwyższej jakości, a jednocześnie móc współpracować z klientami i partnerami o bardzo wysokich oczekiwaniach w tym względzie. Najwięcej (pod względem branżowym) laboratoriów powstało w ramach szeroko rozumianej dziedziny life science obejmującej: biotechnologię, biologię, chemię, medycynę i biomedycynę, farmakologię, fizykę, nanotechnologię i ochronę środowiska. Laboratoria tego typu powstawały zarówno w parkach wyspecjalizowanych w tej dziedzinie, jak również w ośrodkach prowadzących działalność interdyscyplinarną. Kolejną istotną grupę laboratoriów (która ze względu na swoją tematykę odbiega nieco od standardowego wyobrażenia na ich temat) stanowią wszelkiego rodzaju laboratoria multimedialne, gdzie umożliwiono prace na wysokospecjalistycznym sprzęcie filmowym, dźwiękowym, do realizacji efektów specjalnych itp. Warto również zwrócić uwagę na grupę

laboratoriów związanych z odnawialnymi źródłami energii posiadającymi duży potencjał naukowo-badawczy m.in. w zakresie fotowoltaiki;

3) **inne powierzchnie** – są to wszelkiego rodzaju powierzchnie powstałe w ramach projektów, których nie można zaklasyfikować do powyższych kategorii.

Dominują wśród nich powierzchnie typu Data Center i Cloud Computing, czyli miejsca z odpowiednimi warunkami (zasilanie, wentylacja, dostęp, zabezpieczenia), wyposażeniem (serwery, urządzenia sieciowe itp.), oprogramowaniem i kadrą, które to łącznie zapewniają usługi w zakresie sektora IT/ICT.

Ponadto należy zwrócić uwagę na powierzchnie przeznaczone do prototypowania – są one szczególnie istotne w prowadzeniu prac badawczo-rozwojowych. Są to powierzchnie o charakterze warsztatowym, roboczym, gdzie można wyprodukować pierwsze egzemplarze danego rozwiązania.

Z uwagi na potrzebę tworzenia odpowiednich warunków do rozwoju innowacji w części ośrodków innowacyjności powstały przestrzenie, które mają zwiększyć komfort pracy, a jednocześnie wzmocnić procesy w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń między klientami parków. Należy wśród nich wymienić m.in. przedszkola, miejsca do fitnessu, saunę, restauracje. Znaczenie tych miejsc jest szczególnie istotne w przypadku parków położonych na obrzeżach miast, gdzie dostęp do tego typu usług jest ograniczony.

Zakończenie projektów

Jednym z elementów wpływających na ocenę funkcjonowania parków jest czas, jaki minął od daty zakończenia realizacji projektu. Wyniki analizy w tym względzie pokazują, że średnio od zakończenia projektów minęło 418 dni¹¹. Najdłużej funkcjonującym ośrodkiem innowacyjności jest Gdański Park Naukowo-Technologiczny (601 dni), a najkrócej Miasteczko Multimedialne w Nowym Sączu (331 dni). Należy jednak zwrócić uwagę, że data zakończenia jest datą złożenia wniosku o płatność końcową projektu, a nie datą rozpoczęcia korzystania z powstałej infrastruktury. Można zatem uznać, że czas funkcjonowania inwestycji poczynionych w ramach projektów jest realnie dłuższy niż ten wyliczony na podstawie daty zakończenia projektu. Nie zmienia to jednak faktu, że czas, jaki minął od zakończenia projektu jest relatywnie krótki.

Beneficjenci działania 5.3 PO IG mają 20 lat na rozliczenie wsparcia otrzymanego w ramach projektu. Zestawiając przewidziany czas na rozliczenie projektu ze średnim czasem funkcjonowania wynoszącym średnio niecałe 1,5 roku, widać że parki są w początkowym etapie wykorzystania wytworzonego potencjału. Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że relatywnie niedawno rozpoczęto działania mające na celu pozyskanie klientów i wykorzystanie infrastruktury np. w przypadku części parków, laboratoria/infrastruktura są dopiero w trakcie certyfikacji/akredytacji, która to dopiero pozwoli na pełne wykorzystanie potencjału i przyciągnięcie klientów. Konkretnie i mierzalne efekty będzie można dopiero obserwować w dłuższej perspektywie czasowej. W tym miejscu należy podkreślić, że wydłużony czas realizacji projektów wynika z rozszerzenia zakresów rzeczowo-finansowych w projektach, będących skutkiem pojawienia się dodatkowej puli środków (dwukrotnie) dostępnych w ramach działania 5.3.

Komplementarność projektów

Analizując komplementarność projektów powstałych w ramach działania 5.3 PO IG należy uznać, że występuje ona na różnych płaszczyznach. Na pewno projekty zrealizowane w ramach działania 5.3

¹¹ Liczba dni pomiędzy datą zakończenia projektu a 1.12.2016 r.

PO IG są komplementarne wobec 13 projektów zrealizowanych w ramach działania I.3 PO RPW. Celem działania I.3 była poprawa warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej – rozwoju i dyfuzji przedsięwzięć innowacyjnych. Głównym efektem dofinansowanych projektów było wybudowanie, rozbudowanie lub wyposażenie budynków służących do realizacji usług proinnowacyjnych. Oznacza to, że dzięki realizacji projektów w ramach tych dwóch interwencji publicznych powstała sieć ośrodków innowacyjności w całej Polsce (głównie w miastach wojewódzkich).

Realizacja projektów w ramach działania 5.3 PO IG była też komplementarna wobec wcześniejszych działań prowadzonych przez beneficjentów (przed realizacją projektu w ramach działania 5.3 PO IG). W większości ośrodków proces powstawania parku technologicznego został zapoczątkowany poprzez inwestycje w ramach działania 1.3 Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw lata 2004-2006. Realizacja projektu w ramach działania 5.3 wynikała z potrzeby rozbudowy powstałych poprzez te projekty przestrzeni, która wynikała z rosnącego zapotrzebowania ze strony potencjalnych klientów.

Dodatkowo wybrane parki prowadziły inwestycje ze środków pozyskanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Były to inwestycje infrastrukturalne, ale też projekty o charakterze rozwojowym, promocyjnym, badawczym. Beneficjenci korzystali również ze wsparcia w ramach działania 3.1 PO IG, gdzie wykorzystywano je na preinkubację oraz na inwestycje w nowo utworzone przedsiębiorstwo innowacyjne (w formie objęcia udziałów). 7 spośród 12 parków posiada w ofercie fundusze kapitałowe. Znaczenie projektów "miękkich" jest o tyle istotne, że pozwala wypełnić treścią działalność parku, dla której nowoczesna baza (infrastruktura i wyposażenie) powstała w ramach działania 5.3 PO IG.

Realizacja projektów w ramach działania 5.3 PO IG umożliwiła beneficjentom zwiększenie potencjału, a to owocuje aktualnie realizacją kolejnych projektów, zawiązywaniem kolejnych partnerstw i konsorcjów projektowych oraz udziałem w sieciach i organizacjach, w tym międzynarodowych. Parki współpracują z uczelniami, jednostkami naukowymi, innymi instytucjami otoczenia biznesu czy jednostkami samorządu terytorialnego w przygotowaniu i realizacji inicjatyw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, prac badawczo-rozwojowych, komercjalizacji wiedzy, promocji gospodarczej i współpracy międzysektorowej.

Problemy realizacyjne

Istotnym obszarem wpływającym na skuteczność prowadzonych inwestycji był etap realizacji projektów, rozumiany tutaj jako przygotowanie postępowań przetargowych lub zamówień, roboty budowlane i dostawy.

Zdaniem NIK, wydatkowane środki na działanie 5.3 PO IG zostały wykorzystane efektywnie pod względem stopnia wykonania wskaźników produktu i rezultatu. W ramach otrzymanego wsparcia parki zostały wyposażone w odpowiednią infrastrukturę i środki techniczne, umożliwiające im świadczenie usług dla przedsiębiorstw innowacyjnych. Do końca 2015 r. osiągnięte zostały wskaźniki produktu (efekty rzeczowe), zaś stopień zaawansowania realizacji – założonych w ramach działania – wskaźników rezultatu nie stwarzał zagrożeń ich niewykonania¹². Jednakże osiągnięcie w terminie zakładanych produktów było utrudnione przez pojawiające się czynniki leżące zarówno po stronie samych beneficjentów, jak i od nich niezależne. Na podstawie analizy informacji zarówno pochodzących od samych beneficjentów jak i informacji zawartych w raporcie NIK, stwierdzić można, że **problemy na etapie realizacji dotyczyły co najmniej 8 z 12 projektów z działania 5.3.**

¹² Informacja o wynikach kontroli, Działalność Ośrodków Innowacji, NIK 2016.

Warto zaznaczyć, że w samych sprawozdaniach z postępu realizacji PO IG w poszczególnych latach nie wskazywano na jakiegokolwiek trudności i problemy w przypadku inwestycji z tego konkretnego działania. Poniżej przedstawiono informacje o zidentyfikowanych trudnościach wraz z ich syntetyczną charakterystyką.

Głównym obszarem problemowym było **stosowanie przez beneficjentów zapisów PZP**. Beneficjenci (będący spółką) nie byli zobligowani do stosowania przepisów PZP w procesie wyłaniania wykonawców – mimo to znaczna ich część chcąc zachować zasady transparentności wydatkowania środków publicznych, stosowała przepisy ustawy i organizowała postępowania przetargowe. Organizacja postępowań przetargowych lub zastępowanie ich zamówieniami „z wolnej ręki” okazała się trudnym wyzwaniem – był to nierzadko powód nakładania na beneficjentów korekt finansowych. Wśród zastrzeżeń wskazywano np. na niezachowanie uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców czy przyjmowanie nieprawidłowego trybu wyboru wykonawcy.

Stosowanie przepisów PZP skutkowało też nierzadko **występowaniem odwołań wykonawców do KIO**. Na etapie realizacji przedmiotowego badania zidentyfikowano dwa takie przypadki, gdy odwołania znacząco opóźniły zaplanowane wcześniej terminy realizacji. Sytuacja miała miejsce w przypadku projektu *Krakowski park Technologiczny* oraz *Rozbudowa Jagiellońskiego Parku i Inkubatora Technologii – Life Science*.

Zmieniające się przepisy prawne spowodowały również trudności w procesie realizacji np. projektu *Krakowski Park Technologiczny*. W tym przypadku pojawiły się problemy wynikające ze **zmiany przepisów przeciwpożarowych**, które wpłynęły na zmianę lokalizacji kotłowni w projekcie. Konieczne było wykonanie zamiennego projektu budowlanego. Zmiana zakresu pierwotnego projektu budowlanego wiązała się z kolei z koniecznością zmiany generalnego wykonawcy, który wygrał przetarg na projekt pierwotny. Konieczne było zatem ponowne ogłoszenie przetargu i wybór wykonawcy inwestycji.

W toku badania zidentyfikowano także **problemy z Wykonawcami**. Przedstawiciele badanych Parków zwracali uwagę na konieczność stosowania wzmożonej kontroli jakości pracy projektantów czy inżynierów nadzoru. Znaczne opóźnienia w realizacji projektów były też spowodowane problemami finansowymi głównych wykonawców (robót budowlanych), które – co najmniej w 2 przypadkach¹³ – zakończyły się upadłością firmy i koniecznością zmiany sposobu realizacji inwestycji.

Wydłużanie się czasu trwania projektów wynikać mogło również z faktu zaangażowania się kilku podmiotów w opracowywanie zakresu rzeczowego inwestycji. Sytuacja taka miała miejsce np. w przypadku projektu *Gdański Park Naukowo-Technologiczny – III Etap*, gdzie **kilkukrotnie dochodziło do zmian koncepcji laboratoriów**. Sytuację te jednak należy ocenić pozytywnie – celem było bowiem dopasowanie oferty laboratoriów do potrzeb rynkowych.

Istotnym czynnikiem niezależnym zupełnie od beneficjentów i mającym wpływ na przesunięcie pierwotnych terminów zakończenia realizacji projektów były dokonywane **modyfikacje (rozszerzanie) zakresów projektów ze względu na możliwość uzyskania dodatkowych środków**. Możliwość rozszerzenia zakresu projektu i uzyskania dodatkowych środków wymagała pozytywnej oceny składanych wniosków o wsparcie finansowe – ocena ta była dokonywana przez PARP. Jak wskazano w raporcie z kontroli¹⁴, rozpatrywanie wniosków o wsparcie finansowe znacznie odbiegało od wytycznych ujętych w dokumentach programowych (rozpatrywanie wniosków trwało od 70 do 290 dni, podczas gdy według wytycznych powinno trwać 60 dni¹⁵). Przedłużony czas

¹³ *Park Naukowo-Technologiczny Euro-Centrum* oraz *Park Technologiczny - Miasteczko Multimedialne*.

¹⁴ Informacja o wynikach kontroli, Działalność Ośrodków Innowacji, NIK 2016.

¹⁵ Zgodnie z § 7 ust. 9 umowy zawartej z IP, IW przekazywała do akceptacji przez IP i zatwierdzenia przez IZ listy rankingowe projektów z wynikiem oceny merytorycznej i rekomendacją udzielenia bądź odmowy udzielenia dofinansowania ze środków PO IG w terminie do 60 dni kalendarzowych od dnia złożenia wniosku

weryfikacji wniosków o dofinansowanie wyjaśniano dużym stopniem skomplikowania oraz specjalistycznymi zamierzeniami infrastrukturalnymi wymagającymi dokładnego przygotowania. Wskazywano w wyjaśnieniach, że żaden z wniosków, złożony w pierwotnej wersji, nie został zweryfikowany bez uwag i zaleceń. Dodatkowo beneficjenci po otrzymaniu uwag KOP niejednokrotnie wnioskowali o wydłużenie terminu na uzupełnienie i poprawienie wniosków.

Podsumowując obszar problemów realizacyjnych należy wskazać, że największym wyzwaniem dla beneficjentów była kwestia udzielania zamówień – stosowanie przepisów PZP lub (w przypadku rezygnacji z przetargów) zapewnianie zasad uczciwej konkurencji i przejrzystości wydatkowania środków. Trudności występowały też w obszarze współpracy z wykonawcami poszczególnych prac/robót. Problemy te są jednak wspólne dla zdecydowanej większości beneficjentów korzystających ze środków unijnych w latach 2007-2015 – z tego też powodu nie należy oceniać tej sytuacji jako odosobnionego przypadku. Można zakładać, że nabyte w poprzednich latach doświadczenia przełożą się na zmniejszenie skali tego typu trudności w przyszłości.

2.3. Charakterystyka oferty parków i klientów

2.3.1. Perspektywa ośrodków innowacji

Usługi ośrodków innowacji

Efektom projektów realizowanych w działaniu 5.3 jest transfer udzielonego beneficjentom wsparcia do przedsiębiorców w postaci pomocy publicznej lub pomocy de minimis w formie usług. Zgodnie z założeniami katalog usług, jakie beneficjenci działania 5.3 są zobowiązani świadczyć na preferencyjnych warunkach przedsiębiorcom miał obejmować:

- usługi badawczo-rozwojowe,
- usługi szkoleniowe lub doradcze w zakresie badań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej,
- usługi szkoleniowe lub doradcze dotyczące powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących badania naukowe, prace rozwojowe lub działalność innowacyjną,
- usługi doradcze w zakresie transferu technologii lub praw własności intelektualnej,
- sprzedaż wartości niematerialnych i prawnych, dzierżawę, najem nieruchomości lub infrastruktury technicznej do celów prowadzenia badań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej¹⁶.

Analiza przeprowadzona w ramach studiów przypadku potwierdziła prowadzenie wskazanych wyżej usług. Poniżej scharakteryzowano poszczególne kategorie oferty wraz z przykładami, jakie obecnie są realizowane przez wsparte ośrodki.

Świadczenie usług badawczo-rozwojowych

W ramach projektów działania 5.3 powstały liczne laboratoria, które świadczą obecnie usługi z zakresu różnych dziedzin. Co ciekawe wśród tych usług są nie tylko konkretne badania, analizy, symulacje, ale też **działania „miękkie”**, np.: warsztaty dla szkół, kursy maturalne, szkolenia doskonalące.

o dofinansowanie do IW. Natomiast zgodnie z SZoP PO IG, termin oceny wniosków od przesłania przez wnioskodawcę do PARP kompletu dokumentów dotyczących projektu do chwili poinformowania wnioskodawcy o przyznaniu wsparcia powinien trwać około 3 miesięcy.

¹⁶ Sprawozdanie okresowe z realizacji Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 w I półroczu 2015 r.

W ramach laboratoriów można nawiązywać współpracę z wyspecjalizowaną kadrami, a także brać udział w grantach badawczych. Laboratoria angażują się także w tworzenie konsorcjów z innymi ośrodkami naukowymi, koordynowanie różnych projektów między naukowcami a przedsiębiorcami.

Usługi badawczo-rozwojowe są realizowane w oparciu o posiadaną infrastrukturę i personel – można tu wskazać przykładowo na **badania, certyfikacje, akredytacje, prace pomiarowe czy prototypowanie** (usługi o charakterze innowacyjnym). Działania te dotyczą najczęściej dziedzin uznawanych za specjalizacje poszczególnych parków – w niektórych przypadkach mamy do czynienia z usługami w obszarach unikatowych nie tylko w kraju, ale i w Europie Środkowo-Wschodniej (np. usługi Poznańskiego Laboratorium Radiowęglowego).

Świadczenie usług może odbywać się w ramach trzech modeli: 1/ usługi świadczone bezpośrednio przez ośrodek innowacyjności przy wykorzystaniu tylko, i wyłącznie zasobów własnych i potencjału, **2/** organizacja usług specjalistycznych, których świadczenie nie jest możliwe przy wykorzystaniu tylko własnych zasobów i które będą wymagały dodatkowego zaangażowania podmiotów zaangażowanych, **3/** usługi świadczone poprzez wynajem sprzętu laboratoryjnego. Nie jest możliwe wskazanie dominującego modelu świadczenia usług – wpływa na to bowiem specyfika sprzętu (zdecydowanie rzadziej wynajmowany jest sprzęt unikatowy i wysoce specjalistyczny) oraz charakter konkretnej usługi (nie wszystkie usługi mogą być wykonane z wykorzystaniem wyłącznie wewnętrznych zasobów kadrowych ośrodków). Często jest też sytuacja, że te trzy wskazane modele łączą się ze sobą w ramach jednego ośrodka (szczegółowo kwestie te opisane zostały w ramach studiów przypadku każdego z 12 ośrodków innowacyjności). Potwierdzeniem wniosku o niemożności jednoznacznego wskazania dominującego modelu, mogą być wyniki pokazujące średni poziom przychodów w podziale na dwie kategorie: „Przychody ze świadczenia usług badawczych i proinnowacyjnych (związane ze wspieraniem B+R, komercjalizacją wiedzy, i/lub technologii, patentowaniem, wprowadzaniem w firmach innowacyjnych procesów)” oraz „Przychody ze świadczenia usług innych niż badawcze i proinnowacyjne (np. wynajem sal)”- w pierwszym przypadku średni poziom przychodów z tego tytułu wynosi 15,5%¹⁷, a w drugim - 13,8%¹⁸.

Usługi szkoleniowo doradcze

W tym obszarze warto rozróżnić **działania informacyjne** oraz **szkoleniowo-doradcze**.

W ośrodkach można przykładowo uzyskać **dostęp do informacji** na temat źródeł dofinansowania działalności eksportowej, przygotowania portfolio firm do zgłoszenia na targi międzynarodowe, przygotowania angielskojęzycznej wersji strony internetowej czy gromadzenia informacji o najnowszych rozwiązaniach wprowadzanych na świecie i udostępnianie ich firmom prowadzącym działalność innowacyjną i współpracujących z ośrodkiem. Oferowana pomoc dotyczy też rozliczeń (w tym międzynarodowych) czy wsparcia prowadzenia działalności międzynarodowej oraz pozyskiwania dotacji dla przedsiębiorców. W zakresie umiędzynarodowienia firm zidentyfikowano ciekawą praktykę polegającą na tym, że park posiada umowy o współpracy z parkami, na mocy których firmy zlokalizowane w parkach partnerskich mogą zmienić lokalizację, co ułatwia rozpoczęcie działalności na nowym rynku.

Oferty parków to też **usługi audytów technologicznych, ekspertyzy techniczne oraz szkolenia** (m.in. w zakresie: systemu wdrażania projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich, tworzenia biznes planów do wniosku o dotację, warsztaty z efektywnych negocjacji handlowych, szkolenia dotyczące zawierania umów, form zabezpieczania umów, błędów i nieprawidłowości w udzielaniu

¹⁷ Pozytywnie w tym zakresie wyróżniają się: Łódzki Park Przemysłowo-Technologiczny oraz Poznański Park Naukowo-Technologiczny.

¹⁸ Największy % przychodów pochodzi zaś z wynajmu powierzchni lokatorom – średnio 44,4%.

zamówień publicznych, nowelizacji prawa zamówień publicznych, postępowań upadłościowych, procedur administracyjnych w JST, ochrony własności intelektualnej). Wśród ciekawych usług doradczych można też znaleźć sesje facylitacyjne (warsztaty rozwoju kultury organizacyjnej), usługi brokerów innowacji, opracowywanie ścieżek komercjalizacji, korzystanie z analiz przygotowywanych przez pracowników PwC¹⁹. Dużą wagę przywiązuje się do usług świadczonych MŚP - mogą korzystać z doradztwa dotyczącego kwestii prawnych, celnych, marketingowych, podatkowych oraz brać udział w organizowanych targach zagranicznych i misjach gospodarczych.

Wynajem nieruchomości i infrastruktury

Wsparte podmioty oferują usługi **co-workingu** oraz **wynajmu powierzchni biurowo-produkcyjno-laboratoryjnych, sal szkoleniowych, konferencyjnych** dla firm (głównie MŚP). Najczęściej w ramach tych usług uzyskuje się dostęp do miejsca pracy w otwartej przestrzeni lub indywidualnego w pełni umeblowanego biura, nielimitowanego 24/7 dostępu do budynku, w pełni wyposażonych sal spotkań, Internetu i WiFi, urządzeń biurowych (skaner, drukarka, ksero), kuchni, strzeżonego parkingu, ochrony i monitoringu w obiekcie.

Ciekawymi usługami są też **wirtualne biura dla firm**. Najczęściej usługa ta jest oferowana w pakiecie z wieloma rozwiązaniami (np. udostępnianie adresu siedziby, obsługa korespondencji przychodzącej, obsługa korespondencji wychodzącej, spersonalizowana usługa odbierania połączeń, dedykowana lokalna linia telefoniczna – możliwość posługiwania się lokalnym numerem telefonu, lokalny numer faksu, obsługa faksów przychodzących i wychodzących, przekierowanie połączeń, preferencyjne ceny na materiały biurowe i usługi kurierskie, dostęp do w pełni wyposażonych sal konferencyjnych, możliwość skorzystania po preferencyjnych cenach z usługi adwokatów i radców prawnych oraz księgowych i doradców podatkowych).

W parkach można korzystać też z **usług DataCenter** (dzierżawienie zasobów serwerowych, kolokacja, ochrona antyspamowa, administracja infrastrukturą IT), jak i **wynajmu samej aparatury badawczej** (niektóre ośrodki pozwalają na samodzielnie korzystanie z aparatury przez pracowników podmiotów wynajmujących, część ośrodków tego zakazuje z uwagi na okresy gwarancyjne i wysoki poziom technologiczny aparatury).

Inne

W ramach dodatkowych usług można wskazać np. na dostęp do stref chillout zone (wyposażonych w różnego rodzaju atrakcje i rozrywki – np. gry), stref gastronomicznych, organizowanie imprez i spotkań służących nawiązywaniu kontaktów handlowych, organizowanie wizyt studyjnych w kraju i za granicą.

W tej kategorii umieszczono też usługi łączące w sobie elementy z różnych obszarów. Przykładem takiego rozwiązania jest **Inkubator Technologiczny** (oferta kierowana najczęściej do MŚP) czy **sfery „inkubacji”**, w ramach których jednocześnie zapewnia się np. preferencyjne warunki najmu, pomoc w nawiązywaniu współpracy i pozyskiwaniu partnerów gospodarczych (z kraju, jak i z zagranicy), doradztwo polegające na uzyskaniu porad prawnych, możliwości ubiegania się o dofinansowanie innowacyjnych projektów ze środków unijnych, coaching biznesowy, tłumaczenia, możliwość korzystania z usług sekretariatu, kontakt z instytucjami z otoczenia parku, bezpłatne korzystanie z sal spotkań znajdujących się na terenie Inkubatora, możliwość promocji poprzez kanały promocyjne ośrodka i na terenie parku. Działalność inkubacyjna i klastrowa zostały pozytywnie ocenione przez NIK w ramach prowadzonej kontroli.

¹⁹ Park posiada umowę z PwC na świadczenie usług zakresie analizy ryzyka, branży, konkurencji, research możliwości wejścia na rynki zachodnie itp.

Wśród podejmowanych działań znalazły się też **usługi aktywizujące przedsiębiorczość akademicką** – takie jak zajęcia z przedsiębiorczości na uczelniach, kursy przedsiębiorczego myślenia, indywidualne analizy pomysłów, warsztaty z projektowania biznesu czy angażowanie się w program Erasmus dla młodych przedsiębiorców (w ramach którego doświadczone firmy mogą pozyskać nowych partnerów, a młodzi pomysłodawcy poszerzać kontakty).

Parki angażują się także w **działania edukacyjne kierowane do dorosłych (kursy językowe, wystawy interaktywne), jak i młodych mieszkańców** – celem jest pobudzenie ciekawości, rozwijanie wyobraźni i przyciąganie uwagi do nauk ścisłych. W Poznaniu działa też Przedszkole Parkowe Skrzaty²⁰, a w wybranych ośrodkach funkcjonują przedszkola przeznaczone dla dzieci pracowników/klientów parków. Na terenie parków organizowane są pokazy naukowe, wykłady, warsztaty skierowane do szerokiego grona osób (np. rodziców z dziećmi), jak i specjalnie dedykowane nauczycielom i wykładowcom akademickim.

7 spośród 12 ośrodków²¹ oferuje też wsparcie w zakresie finansowym – poprzez **fundusze załączkowe czy wsparcie w postaci pomocy de minimis**.

Oceniając powyższy katalog usług oferowanych przez ośrodki, warto wskazać na ich **innowacyjność** – która powinna być traktowana dwupoziomowo: innowacyjność rozumiana jako coś nowego dla danego podmiotu (nowość) oraz innowacyjność rozumiana jako świadczenie usług uznawanych za wysoce specjalistyczne. W ocenie ewaluatora (na podstawie informacji zebranych w trakcie badania), przeważa jednak innowacyjność rozumiana jako nowość w skali danego podmiotu (trzeba też mieć na uwadze, że drugi sposób rozumienia innowacyjności jest też tutaj podkategorią). Zrealizowane projekty pozwoliły na uruchomienie nie tylko usług badawczych wcześniej nie realizowanych – pozwoliły także na zapewnienie całego katalogu wsparcia, czyniąc swoją ofertę w pełni kompleksową (zarówno kierowaną do lokatorów, klientów, jak i pracowników). W celu określenia skali prowadzonych usług badawczych uznawanych za innowacyjne, dokonano analizy wyłącznie źródeł przychodów polegających na wynajmie, świadczeniu usług badawczych i proinnowacyjnych oraz usług pozostałych. W przypadku każdego z parków obliczono jaki w sumie odsetek przychodów stanowią te 3 źródła, następnie poprzez nadanie odpowiednich wag (różnych dla poszczególnych parków) – obliczono jaki udział (procent) ma każde źródło w całościowej puli przychodów (te 3 źródła traktowano jako 100% w przypadku każdego analizowanego ośrodka). Na tej podstawie obliczono, że **średnio 21% oferowanych usług stanowią usługi badawcze i proinnowacyjne (związane ze wspieraniem B+R, komercjalizacją wiedzy i/lub technologii, patentowaniem, wprowadzaniem w firmach innowacyjnych procesów)**.

Sposoby świadczenia usług oraz zasoby kadrowe ośrodków

Powyższe **usługi świadczone są w dwóch różnych modelach** (często oba funkcjonują w ramach jednego parku): **system wewnętrzny** (zarządzanie przestrzenią, usługami, aparaturą i laboratoriami przez pracowników parków) i **system operatorski** (zarządzanie jest powierzane wybranym podmiotom zewnętrznym). Wybór systemu operatorskiego wynika często z tego, że posiadana infrastruktura jest wysoce zaawansowana technologicznie – wymaga odpowiedniego przygotowania kadry, co nie zawsze jest możliwe. Operatorzy są zawsze zobligowani do wynajmu laboratoriów/sprzętów na preferencyjnych warunkach dla lokatorów parków i klientów.

Przeprowadzone badanie ewaluacyjne pokazało, że wsparte IOB dysponują odpowiednimi zasobami kadrowymi. Zarówno liczba, jak i profil zatrudnionych pracowników pozwalają z powodzeniem prowadzić działania na rzecz przedsiębiorców przez poszczególne jednostki. Zatrudnione osoby

²⁰ Niepubliczne przedszkole działające na terenie PPNT przyjmuje dzieci w wieku od 2,5 do 6 lat, a jego zaletą jest nowatorski program nauczania, pobudzający kreatywność i uczący pracy projektowej.

²¹ Dane na podstawie analizy stron internetowych ośrodków.

posiadają odpowiednie kwalifikacje w zakresie obsługi inwestorów, marketingu, obsługi prawnej czy administrowania infrastrukturą biurową, a także w obszarze świadczenie specjalistycznych usług oferowanych przez poszczególne podmioty. Warto podkreślić, że beneficjenci nie zmagali się z problemem zrekrutowania wysokiej klasy specjalistów.

W momencie prowadzenia badania wsparte ośrodki łącznie zatrudniały pracowników na 777 etatach, z czego 72,9% – zdecydowaną większość – stanowisk zajmowali pracownicy wykonujący zadania merytoryczne. Równocześnie nieznacznie więcej niż 1/5 pracowników zajmowała stanowiska związane z prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych, a co dziesiąte stanowisko związane było ze świadczeniem usług proinnowacyjnych. Należy wskazać na zróżnicowane zasoby poszczególnych podmiotów – średnio w podmiocie zatrudnionych było 65 osób. Najwięcej pracowników zatrudniano w Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym, a najmniej – w Śląskim Centrum Naukowo-Technologicznym Przemysłu Lotniczego. Liczba zatrudnionych pracowników ściśle związane jest z zakresem prowadzonej działalności przez dany podmiot. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe informacje dot. zasobów kadrowych wspartych podmiotów.

Tabela 1. Zasoby ludzkie wspartych parków

Zmienna	Łączna liczba osób zatrudnionych w parku (w przeliczeniu na pełne etaty)	Pracownicy merytoryczni	Stanowiska związane z prowadzeniem prac B+R	Stanowiska związane ze świadczeniem usług proinnowacyjnych
Ogółem – sumadla 12 podmiotów	777,09	72,90%	21,20%	11,80%
Średniadla 12 podmiotów	64,76	75,98%	15,34%	12,11%
IOB o najwyższej liczbie zatrudnionych – Gdański Park Naukowo-Technologiczny	225	55,56%	28,89%	6,67%
IOB o najniższej liczbie zatrudnionych – Śląskie Centrum Naukowo-Technologiczne Przemysłu Lotniczego	18	61,11%	0%	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez beneficjentów.

Trzeba zauważyć, że liczba zatrudnionych osób jest bezpośrednią pochodną strategii przyjmowanych przez beneficjentów, np. założenie, że każde stanowisko związane z obsługą specjalistycznego sprzętu jest zajmowane przez dwie osoby, co pozwala na prowadzenie działań pod nieobecność jednego z pracowników czy brak możliwości samodzielnego wykonywania badań przez klientów, co wiąże się z koniecznością zapewnienia odpowiednio licznego zespołu.

Z informacji przekazanych przez beneficjentów wynika, że fluktuacja kadr była na niskim poziomie. Osoby, które decydowały się na rezygnację z pracy na rzecz badanych podmiotów często znajdowały zatrudnienie w firmach komercyjnych, działających w obszarze innowacji, w tym u klientów wspartych ośrodków. Równocześnie występowało zjawisko wewnętrznego przemieszczania się pracowników.

O wysokim potencjale personelu badanych parków świadczy także doświadczenie zawodowe pracowników – beneficjenci wskazywali, że znaczną część kadry stanowią osoby, które mają

doświadczenie w pracy w placówkach akademickich i jednostkach naukowych, co podnosi atrakcyjność wspartych podmiotów.

Z deklaracji przekazanych przez beneficjentów wynika, że w przyszłości planowany jest wzrost liczby zatrudnionych pracowników, który ma być odpowiedzią na rozwój i rozszerzanie działalności ośrodków. Pozwoli to na budowanie wewnętrznego potencjału wspartych parków. Jeden z beneficjentów zauważył, że w momencie realizacji badania liczba pracowników była ponad dwukrotnie wyższa niż pierwotnie zakładano.

Lokatorzy oraz klienci ośrodków

Na podstawie danych zebranych z poszczególnych parków przedstawiono poniżej **informacje o lokatorach parków, lokatorach którzy zrezygnowali z wynajmu powierzchni w parku oraz o klientach zewnętrznych** (niebędących lokatorami).

W latach 2011-2015 stale rosła liczba lokatorów parków (nastąpiła zmiana na poziomie 334%)²². Najwięcej lokatorów w roku 2015 posiadał *Pomorski Park Naukowo-Technologiczny* (250) oraz *Wrocławski Park Technologiczny* (180). W 2015 roku 79% lokatorów stanowiły MŚP, a start-upy²³ stanowiły 26% wszystkich lokatorów. Warto też wspomnieć, że 32 spin-outy (z 52) są lokatorami *Poznańskiego Parku Naukowo-Technologicznego*. Lokatorami parków są zarówno przedsiębiorcy, którzy dopiero zaczynają działalność, jak i tacy, którzy posiadają spore doświadczenie rynkowe. Najczęściej firmy lokujące swoją działalność w parkach działają w branżach wspieranych przez te ośrodki (coraz częściej jednak parki otwierają się na nowe obszary działalności – wykorzystując np. interdyscyplinarność działań będącą wynikiem potencjału lokatorów). Lokatorami najczęściej są polskie firmy, jednak zidentyfikowano przypadki ośrodków skutecznie angażujących podmioty zagraniczne – firmy te działają jako zagraniczne bądź w Polsce otworzyły swoje spółki. Przykładowo: w BionanoParku, w PPNT²⁴ znajdują się podmioty z USA, w KPT znajdują się podmioty z Wielkiej Brytanii, Danii, Niemiec czy Szwajcarii. Również w WPT znajdują się lokatorzy z zagranicy - nie ustalono jednak z jakiego konkretnie kraju.

Zgodnie z deklaracjami samych beneficjentów – liczba lokatorów często powoduje już wykorzystanie dostępnej przestrzeni w 100%. Są jednak parki, które dopuszczają maksymalnie wykorzystanie około 90% przestrzeni – pozostałe 10% jest rezerwowane albo na wypadek potrzeb nagłych (konieczność czasowego zwiększenia przestrzeni przez kogoś z lokatorów) albo na wypadek pojawienia się lokatora uznawanego przez władze parku za strategicznego (tj. idealnie wpisującego się w zakres działalności parku).

Tabela 2. Łączna liczba lokatorów parków – beneficjentów działania 5.3

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba lokatorów parków	248	294	511	683	828
w tym: liczba tzw. start-upów (firm działających na rynku krócej niż 3 lata)	61	77	132	200	215

²² Na znaczny wzrost lokatorów w latach 2013-2015 wskazała też kontrola NIK (kontrola dotyczyła jednak 26 ośrodków innowacji – w raporcie wskazano, że liczba lokatorów korzystających z majątku skontrolowanych OI wzrosła z 928 w 2013 r. do 1334 w 2015 r., tj. o 43,8%).

²³ Najwięcej start-upów w roku 2015 było w *Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym* oraz *Łódzkim Parku Przemysłowo-Technologicznym*.

²⁴ PPNT posiada też umowy o współpracy z parkami zagranicznymi – Science and Technology Park Adlershof (Berlin) oraz University Technology Park (Chicago), na mocy których firmy zlokalizowane w parkach partnerskich mogą zmienić lokalizację, co ułatwia rozpoczęcie działalności na nowym rynku.

w tym: liczba tzw. spinn-outów (firm założonych przez przedstawicieli środowiska naukowego)	20	24	40	49	52
w tym: liczba firm MŚP	223	236	353	516	652
w tym: liczba firm dużych	14	19	23	21	27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wykorzystanych w ramach case study

Poza lokatorami na stałe mającymi swoje siedziby w parkach, istotna jest też liczba klientów zewnętrznych, którzy korzystają doraźnie z oferowanych usług. Jak pokazują poniższe dane – liczba takich klientów rosła z roku na rok osiągając poziom 1760 podmiotów w 2015 roku. Wśród klientów znajdują się zarówno firmy prywatne, jak i placówki naukowe działające w obszarze zgodnym z profilem konkretnych ośrodków. Najwięcej klientów zewnętrznych posiadał *Poznański Park Naukowo-Technologiczny* oraz *Pomorski Park Naukowo-Technologiczny*.

Tabela 3. Łączna liczba klientów zewnętrznych parków – beneficjentów działania 5.3

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba klientów zewnętrznych (niebędących lokatorami)	841	1068	1246	1483	1760

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wykorzystanych w ramach case study

Każdego roku część lokatorów rezygnowała z wynajmowania powierzchni w parkach. Przyczyn tego zjawiska jest co najmniej kilka. Po pierwsze – rezygnują osoby fizyczne, które korzystały z usług co-workingu po czym założyły własną działalność gospodarczą i przenieśli ją w inne miejsce. Po drugie – firmy prowadzące działalność na terenie parku rozwijają się i potrzebują coraz większych powierzchni, których park nie jest w stanie im zaoferować. Po trzecie – umowy podpisywane z lokatorami mają określoną ważność (3-5 lat) i po tym okresie nie ma możliwości aby firma dalej mogła korzystać z usług parku na zasadach preferencyjnych. Zdarzały się też przypadki zaprzestania działalności przez firmy (np. z uwagi na problemy finansowe).

Tabela 4. Liczba lokatorów parków, którzy zrezygnowali z wynajmu powierzchni w parkach

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba lokatorów, którzy zrezygnowali z wynajmu powierzchni w parku	40	42	39	80	129

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych wykorzystanych w ramach case study

O liczbie oraz strukturze lokatorów i klientów decydują z jednej strony kryteria ich wyboru, a z drugiej – prowadzone przez ośrodki działania promocyjne.

Określenie **kryteriów doboru przedsiębiorców** jest istotnym obszarem w zakresie działania wspartych parków. Na konieczność i istotę zapewnienia równego dostępu do usług, szkoleń, wartości niematerialnych i prawnych, środków trwałych i wyposażenia nabytego w ramach projektu zwrócono uwagę w raporcie z kontroli przeprowadzonej przez NIK²⁵. Obowiązek zapewnienia i podania do publicznej wiadomości przejrzystych kryteriów wyboru klientów został nałożony na IOB przez rozporządzenie w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013.

²⁵ Informacja o wynikach kontroli, Działalność Ośrodków Innowacji, NIK 2016.

Wyniki badania pokazały, że beneficjenci przy wyborze klientów kierowali się kryteriami wskazanymi w rozporządzeniu. Podejmowali zatem współpracę z podmiotami, prowadzącymi działalność w obszarze badań naukowych, prac badawczych lub innowacyjności. Dodatkowo wsparte ośrodki dążyły do tego, aby specjalizacja lokatorów i klientów była zgodna z zakresem ich działalności, np. Jagiellońskie Centrum Innowacji współpracowało z podmiotami branży life science, a w Łódzkim Regionalnym Parku Naukowo-Technologicznym dominowały podmioty z obszaru IT.

Szczegółowe kryteria i procedury naboru klientów – zgodnie z rozporządzeniem – formułowane były w regulaminach opracowywanych na poziomie poszczególnych ośrodków, np. w przypadku Krakowskiego Parku Technologicznego przed podjęciem decyzji o podpisaniu umowy weryfikowany był potencjał innowacyjny firmy w branży IT/ ICT. Równocześnie beneficjenci dążyli do sytuacji, w której zasady naboru nie będą wzbudzać zastrzeżeń potencjalnych klientów, np. Gdański Park Naukowo-Technologiczny w momencie prowadzenia badania był na etapie tworzenia nowego regulaminu, ponieważ dotychczasowe zapisy w zakresie zasad podejmowania współpracy z firmami zewnętrznymi budziły wątpliwości. Wskazany sposób wyboru klientów zapewnia utrzymanie statusu wspartych podmiotów jako jednostek innowacyjnych i o wysokim potencjale rozwojowym.

Działalność informacyjno-promocyjna ma bardzo duże znaczenie dla funkcjonowania ośrodków, gdyż przyczynia się do pozyskiwania klientów, pozwala wypełniać misję ośrodków związaną z rozwojem przedsiębiorczości, jak i pozwala docierać z informacją do zwykłych mieszkańców. W przypadku strategii promocji można wskazać w związku z tym na różne podejście ośrodków w tym zakresie. Są ośrodki, które nie realizują szerszych działań promocyjnych (ograniczając się tylko do grupy docelowej – potencjalnych klientów i lokatorów). Są też przypadki ośrodków, które promują swoją ofertę znacznie szerzej – do tego promują też swoją działalność w społecznościach lokalnych²⁶. To pokazuje, że istnieją różne cele działań promocyjnych, do których zaliczyć można: pozyskanie klientów i rozwój parku, tworzenie pozytywnego wizerunku podmiotu oraz odpowiedzialność społeczna.

Jednym z głównych kanałów promowania usług przez parki jest Internet (w tym strony internetowe ośrodków, media społecznościowe, strony internetowe partnerów) oraz wszelkie wydarzenia realizowane na terenie parku czy pozanim (jeśli park jest partnerem)²⁷. Ośrodki oferują też możliwość zapisania się do listy odbiorców newslettera (co może być szczególnie istotne dla lokatorów i klientów parków). Promocja regionalna i lokalna jest realizowana za pomocą różnego rodzaju konferencji tematycznych, angażowania się w akcje CSR czy też występowanie w mediach tradycyjnych. Pozytywnie należy ocenić też współpracę parków z urzędami miast (wydziałami wsparcia przedsiębiorczości, promocji itp.) – pracownicy urzędów bardzo często przekazują informacje o ofercie ośrodków zarówno na miejscu, jak i przy okazji różnych targów czy imprez ponadlokalnych²⁸. Zidentyfikowano też wykorzystywanie działań PR²⁹ – zatrudnianie na stałe rzecznika prasowego odpowiedzialnego za współpracę z mediami lub samodzielne podejmowanie tego typu działań z zakresu media relations – działania te nie tylko informują i promują działalność ośrodków, ale są też sposobem sprzedaży usług (służą temu przede wszystkim działania reklamowe). Warty podkreślenia

²⁶ Na ten aspekt działań zwracali często w wywiadach przedstawiciele jednostek samorządowych oraz partnerów społecznych. Podkreślano, że dzięki temu ośrodki są nie tylko znane wśród firm branżowych ale i zwykłych mieszkańców, którzy dzięki temu są angażowani w różne działania (np. proekologiczne, ukazujące zalety rozwoju danych dziedzin nauki, itp.). W tym celu wykorzystywane są np. działania edukacyjne i warsztatowe realizowane na terenie ośrodków.

²⁷ Event marketing (np. wydarzenia networkingowe, szkolenia, konferencje, seminaria).

²⁸ Wywiady z przedstawicielami JST.

²⁹ PPNT w Poznaniu, PNT Euro-Centrum.

jest też fakt realizowania działań promocyjnych poza granicami Polski – wykorzystuje się w tym celu np. posiadane sieci kontaktów w celu ich dalszego rozwijania³⁰.

Podsumowując należy wskazać na bardzo szeroki zakres oferty parków, które realizowały projekty z działania 5.3. Oferowane działania dotyczyły zarówno usług badawczych i rozwojowych (świadczonych w oparciu o posiadaną infrastrukturę badawczą – usługi są świadczone zarówno w postaci wynajmu sprzętu, jak i z wyłącznym wykorzystaniem własnych zasobów parków), usług szkoleniowych i doradczych, wynajmu przestrzeni oraz aparatury, jak i innych usług skierowanych zarówno do klientów/lokatorów oraz do społeczności lokalnych, młodzieży i innych grup społecznych (działania edukacyjne, promowanie przedsiębiorczości, dbanie o pozytywny wizerunek ośrodków poprzez zapewnianie np. przedszkoli dla dzieci swoich pracowników). Wiele z oferowanych usług można uznać za innowacyjne – wśród nich są usługi będące nowością dla ośrodków, jak i takie, które można uznać za wysoce specjalistyczne. W toku badania pozytywnie oceniono zasoby kadrowe parków – stwierdzono brak problemów w tym obszarze, czego przyczyną może być wysoki poziom atrakcyjności ośrodków na regionalnych rynkach pracy (atrakcyjne miejsca pracy).

Szeroki zakres usług (w tym uznawanych za innowacyjne) wprost przekładał się na liczbę lokatorów parków (828 lokatorów w 2015 roku) oraz liczbę klientów zewnętrznych – współpracujących z ośrodkami tylko doraźnie (1760 klientów w 2015 roku). Na osiągnięte liczby lokatorów i klientów istotny wpływ miały (poza posiadaną ofertą) stosowane kryteria ich wyboru (wsparte ośrodki podejmowały przede wszystkim współpracę z podmiotami, prowadzącymi działalność w obszarze badań naukowych, prac badawczych lub innowacyjności) oraz prowadzone działania promocyjne (wykorzystujące szeroki zakres możliwości, np.: Internet, social media, event marketing, PR, media relations, działania edukacyjne, itp.).

2.3.2. Perspektywa klientów i potencjalnych klientów

Klienci ośrodków innowacji – wyniki badań ankietowych

I. Struktura badanych - rodzaj podmiotów korzystających z usług parków

Wśród 216 podmiotów biorących udział w badaniu ilościowym, a więc klientów korzystających z usług Parków, zdecydowaną większość (ponad 90%) stanowiły przedsiębiorstwa. Nieco ponad 3% z tej grupy przypadło na organizacje pozarządowe, natomiast jednostki naukowe i instytucje otoczenia biznesu reprezentowało po 1,4% badanych.

Jednocześnie, we wspomnianej grupie 216 podmiotów, około 10 % zostało założone przez naukowców (spin-off, spin - out). Nieco ponad 70% (155), to podmioty, które korzystają z 'podstawowej' oferty parków, jaką jest wynajem przestrzeni. W tej grupie dominowały (68%) organizacje, które swe związki z Parkami (tzn. podjęcie decyzji o ulokowaniu się w parkach), podjęły w roku 2013 i później. Można więc zaryzykować twierdzenie, że decyzje te zbiegały się z uruchamianiem przez parki swego nowego potencjału, rozwijanego w oparciu o wsparcie PO IG 5.3. Odpowiedzi na kolejne pytania, wskazują także, że interwencja pozwoliła na wsparcie przez parki firm typu start - up: spośród wspomnianych 155 podmiotów, dla prawie 40% z nich, lokalizacja w danym parku była pierwszą lokalizacją firmy, zaś w przypadku kolejnych 14% - była to lokalizacja wybrana w trakcie pierwszego roku działalności, lub w okresie od pierwszego do trzeciego roku działalności (kolejnych 18% badanych). Z drugiej strony, 17% respondentów wskazało, że funkcjonowanie w regionie parku technologicznego przyczyniło się do powstania ich firmy.

³⁰ Działania takie prowadzi np. BionanoPark.

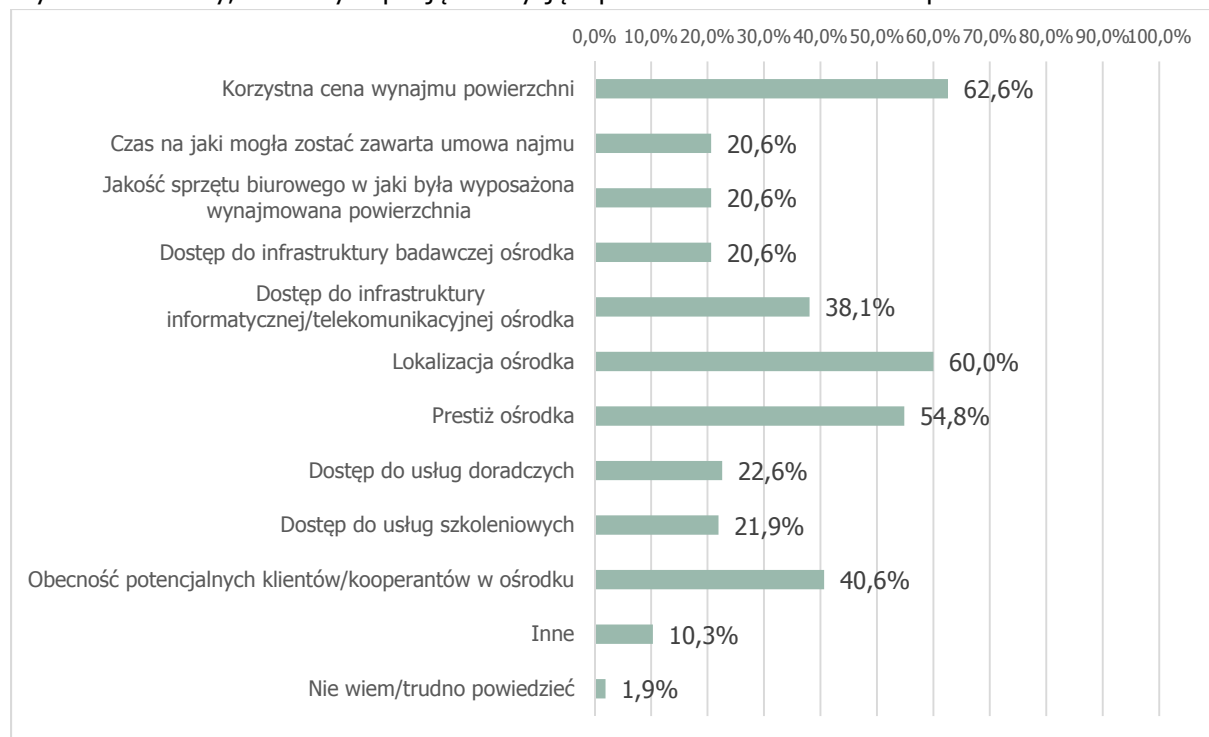
Jak wynika z badania, oferta wynajmu powierzchni na terenie parków była także atrakcyjna dla firm o dużym stażu rynkowym - ponad 16% podmiotów lokując się w parku posiadało staż rynkowy wyższy niż 10 lat.

Biorąc pod uwagę wielkość przychodów podmiotów, które są zlokalizowane w parkach i wzięły udział w badaniu CAWI, to wśród firm, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie, większość (60%) stanowią firmy, których przychody w 2015 r. nie przekroczyły 1 mln zł. Firm posiadających przychody w przedziale 1 - 5 mln odnotowano 24%, a powyżej 5 mln - 16%. Z kolei, rozpatrując profil ich działalności - najczęściej reprezentowało branżę "Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna" (28%) oraz "Informacja i komunikacja" (19%).

II. Powody lokalizacji w parkach

Przyglądając się powodom, dla których w omawianej grupie 155 podmiotów (korzystających z 'podstawowej' oferty parków, jaką jest wynajem przestrzeni), podejmowane były decyzje o lokalizacji w parkach - dominujący charakter posiada czynnik, jakim jest korzystna cena wynajmu powierzchni oraz lokalizacja (około 60% wskazań w obu przypadkach; wykres poniżej).

Wykres 1. Powody, dla których podjęto decyzję o prowadzeniu działalności w parku



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI wśród klientów parków, n=155

Jeden na dwóch ankieterowanych wskazywał także na zaletę, jaką był sam prestiż organizacji, jaką jest park. Dość często, wskazywano także na szansę nawiązania dzięki lokalizacji w parku, nowych kontaktów handlowych oraz dostęp do infrastruktury teleinformatycznej parków (około 40% wskazań). Jednocześnie, jak wynika z badania, wśród badanych 216 podmiotów, około 13% deklaruje, że na terenie parków znajdują się ich kluczowi kooperanci/partnerzy handlowi.

Walent parków, jakim jest możliwość dostępu do infrastruktury badawczej, nie stanowił, w świetle wyników badania CAWI, głównego czynnika decydującego o lokalizacji - na ten element jako powód lokalizacji w parkach wskazano jedynie w 20% przypadków.

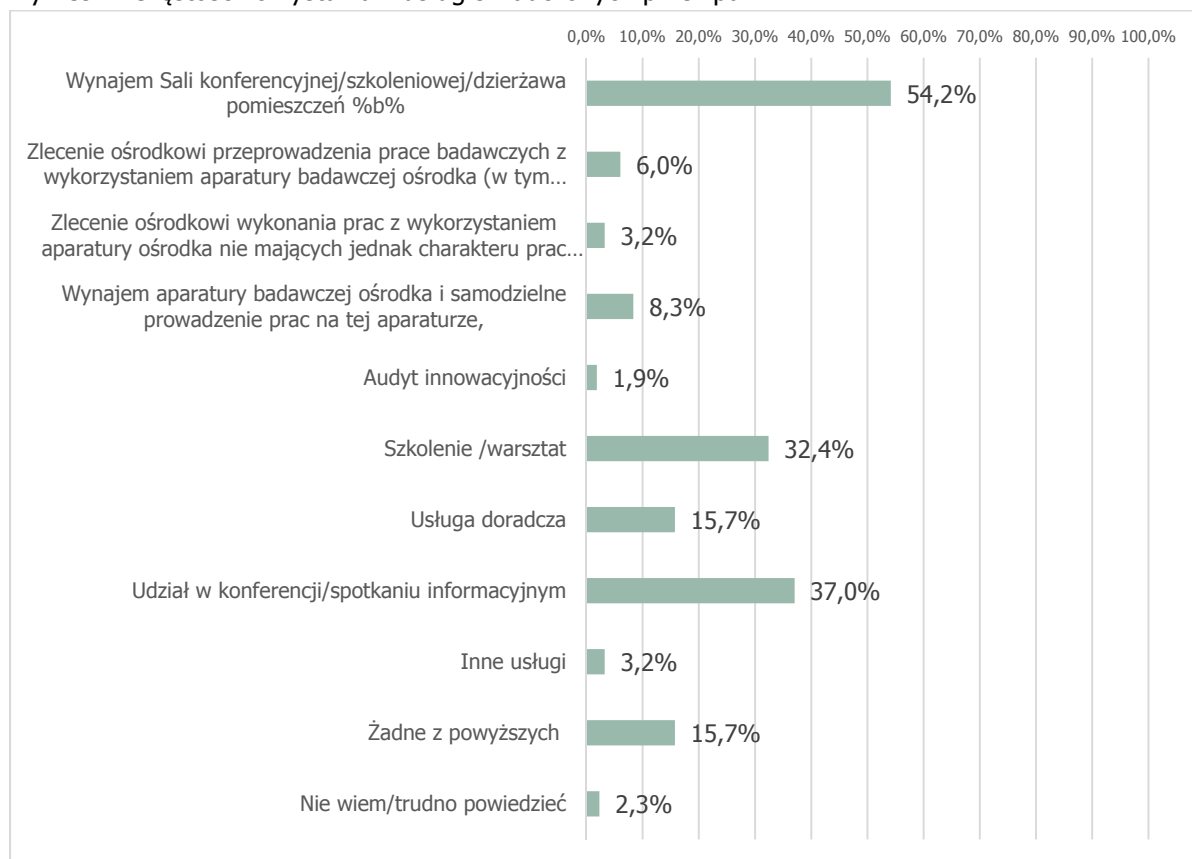
Biorąc pod uwagę profil powierzchni, z której korzystają wynajmujący powierzchnię parków, najczęściej (ponad 94% wskazań) firmy/podmioty działające na terenie parków, korzystają z wynajmu powierzchni biurowych. Pozostałe rodzaje powierzchni: powierzchnie laboratoryjne oraz magazynowe, wynajmowane są dużo rzadziej (odpowiednio 16 i 11% wskazań).

Biorąc pod uwagę kryteria, jakie parki stawiały swym lokatorom w procesie udostępnienia powierzchni, wymóg innowacyjności prowadzonej działalności, w opinii firm biorących udział w badaniu CAWI, pojawił się w około 65% przypadków. Taki sam odsetek badanych twierdzi, że wysokość kosztów pobytu w parku, jest adekwatna do korzyści, jakie płyną z ulokowania firmy na tym terenie. Niemniej jednak, 1/4 badanych twierdzi, że opłaty związane z pobytom w parku nie są kompensowane przez korzyści, jakie powinny pojawić się w związku z tym faktem. Takie stanowisko przekłada się m.in. na zamiary wyjścia z parków. Jak bowiem wynika z uzyskanych w badaniu CAWI odpowiedzi otwartych, ponad 1/3 badanych firm myślała już o tym, aby zmienić lokalizację w parku na inną, poza jego obszarem, a najczęściej wskazywaną przyczyną tego pomysłu, był fakt zbyt wysokich stawek wynajmu powierzchni. Warto zauważyć, że zjawisko to może okazać się dla parków groźne: w opinii badanych na rynku 'powierzchni' do wynajęcia pojawia się wiele konkurencyjnych wobec parków ofert, nie ustępujących jakością biur. Wraz z upływem czasu, sytuacja ta może stawać się coraz bardziej niekorzystna dla parków.

III. Paleta usług dostępnych dla klientów parków

Biorąc pod uwagę częstość korzystania przez klientów parków z palety usług dodatkowych świadczonych przez parki (tzn. usług innych niż wynajem powierzchni biurowych/laboratoryjnych/magazynowych), należy stwierdzić w świetle wyników badania CAWI, że najczęściej korzystają oni z wynajmu sal konferencyjnych/szkoleniowych, szkoleń, doradztwa oraz konferencji (wykres poniżej).

Wykres 2. Częstość korzystania z usług świadczonych przez parki



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI wśród klientów parków, n=216

Jeżeli chodzi o odpłatność klientów parków za ww. usługi - to najczęściej - podobnie jak podstawowe usługi związane z wynajmowaniem przez parki powierzchni (biurowych i laboratoryjnych), posiadają one odpłatny charakter - z wyjątkiem szkoleń, doradztwa i konferencji. Przykładowo - usługa wynajmu sal konferencyjnych, została oceniona jako bezpłatna w przypadku 1/4 z badanych (na 117 respondentów, którzy zadeklarowali na skorzystanie z niej), podobnie jak "zlecenie ośrodkowi wykonania prac z wykorzystaniem aparatury ośrodka nie mających charakteru prac badawczych" czy "wynajem aparatury badawczej ośrodka i samodzielne prowadzenie prac na tej aparaturze". Na drugim biegunie znajdują się wspomniane usługi doradcze i szkoleniowe, a także udział w konferencjach - w tych przypadkach, ponad 3/4 stanowią wskazania respondentów, że skorzystanie z nich nie wiązało się z poniesieniem przez nich odpłatności.

Usługi korzystania z sal konferencyjnych/szkoleniowych/dzierżawa pomieszczeń

Biorąc pod uwagę wszystkie podmioty, które wzięły udział w badaniu CAWI (216 podmiotów - klientów parków), ponad połowa (54%), korzystała z usługi, jakim był wynajem sali konferencyjnej/szkoleniowej czy dzierżawa pomieszczeń³¹. Widoczne jest więc, że - biorąc pod uwagę wspomniany wcześniej fakt, że usługa tego rodzaju najczęściej jest odpłatna - przychody z udostępniania tego rodzaju infrastruktury, stanowiąc mogą jedno z ważnych źródeł zasilania finansowego parków. Przeprowadzone badanie CAWI pozwala także na wychwycenie przyczyn, dla których lokatorzy wynajmują powierzchnie konferencyjne właśnie w parku: poza zaufaniem do samego parku, wskazuje się także na jego lepsze wyposażenie oraz cenę niż w przypadku ofert konkurencyjnych. Za powyższym idzie wysoka ocena przydatności takiej usługi dla prowadzonej działalności - w przeprowadzonym badaniu CAWI, ponad 60% ankietowanych korzystających z tych usług stwierdziło, że ich jakość (jak również przygotowanie merytoryczne personelu) ocenić należy w tym względzie jako bardzo wysoką.

Warto jednak należy zauważyć, że około 20 firm wskazało, że nie ma potrzeby korzystania z usług świadczonych przez zewnętrzne podmioty, w tym park, jako że dysponuje wystarczającymi zasobami własnymi.

Usługi dostępu/zlecenia prac badawczych

Wykorzystanie zaawansowanych zasobów parków, w takiej formie jak "wynajem aparatury badawczej ośrodka i samodzielne prowadzenie prac na tej aparaturze" czy "zlecenie ośrodkowi przeprowadzenia prac badawczych z wykorzystaniem aparatury badawczej ośrodka (w tym certyfikacja i akredytacja, prace pomiarowe, prototypownia)" lub "zlecenie ośrodkowi wykonania prac z wykorzystaniem aparatury ośrodka nie mających charakteru prac badawczych" było zjawiskiem rzadkim (odpowiednio: 8, 6 i 3%; wykres 2 poniżej). W pierwszym i drugim ze wspomnianych przypadków, powodami dla których zdecydowano się na powierzenie wykonania usługi parkowi, był najczęściej fakt iż żaden z podmiotów, których ofertę sprawdzał przyszły klient, nie oferował takiej usługi, zaufanie do personelu parku, lub też fakt, że ośrodek dysponował lepszym wyposażeniem niż inny podmiot (bardziej nowoczesnym, bardziej komfortowym). Ten ostatni argument przeważał także we wskazaniach respondentów, którzy zdecydowali się na "zlecenie ośrodkowi wykonania prac z wykorzystaniem aparatury ośrodka nie mających charakteru prac badawczych". Świadczy to zatem o tym, że pozyskana przez parki infrastruktura wyróżnia się na tle oferty innych ośrodków innowacyjności. Dodatkowym potwierdzeniem tego faktu, jest wysoka ocena przydatności tych usług

³¹ W przypadku lokatorów inkubatorów pytanie dotyczyło usług innych niż wynajem powierzchni biurowej.

(oraz przygotowania merytorycznego personelu) - która plasuje się w przeważającej części wypowiedzi respondentów na poziomie bardzo wysokim.

Usługi szkoleniowe i doradcze oraz konferencje

W ponad 30% głosów, badani przedstawiciele firm wskazali, że korzystali z usług szkoleniowych, przy czym najczęściej szkolenia te dotyczyły takich zagadnień jak pozyskiwanie źródeł finansowania zewnętrznego (ponad 47% wskazań)³². Niemniej jednak, parki dość często (około 1/3 badanych), stanowiły źródło informacji dla klientów w zakresie wdrażania innowacji i transferu technologii także poprzez dostarczanie usług szkoleniowych. Podobna sytuacja odnosi się także do usług doradczych, choć - jak wspomniano wcześniej - usługi takie nie cieszą się tak dużą popularnością wśród lokatorów/klientów jak szkolenia (wskazania w 15% przypadków). Zarówno w przypadku szkoleń, jak i doradztwa, a także konferencji, respondenci zapytani o przyczynę skorzystania z tych usług, wskazywali najczęściej (około 70% wskazań) ich nieodpłatny charakter oraz zaufanie do parku (około 40% wskazań). Także i w tych przypadkach, przydatność tego rodzaju usług do potrzeb firm - klientów oraz wiedza prowadzących zostały ocenione na poziomie wysokim i bardzo wysokim.

IV. Dynamika korzystania z usług

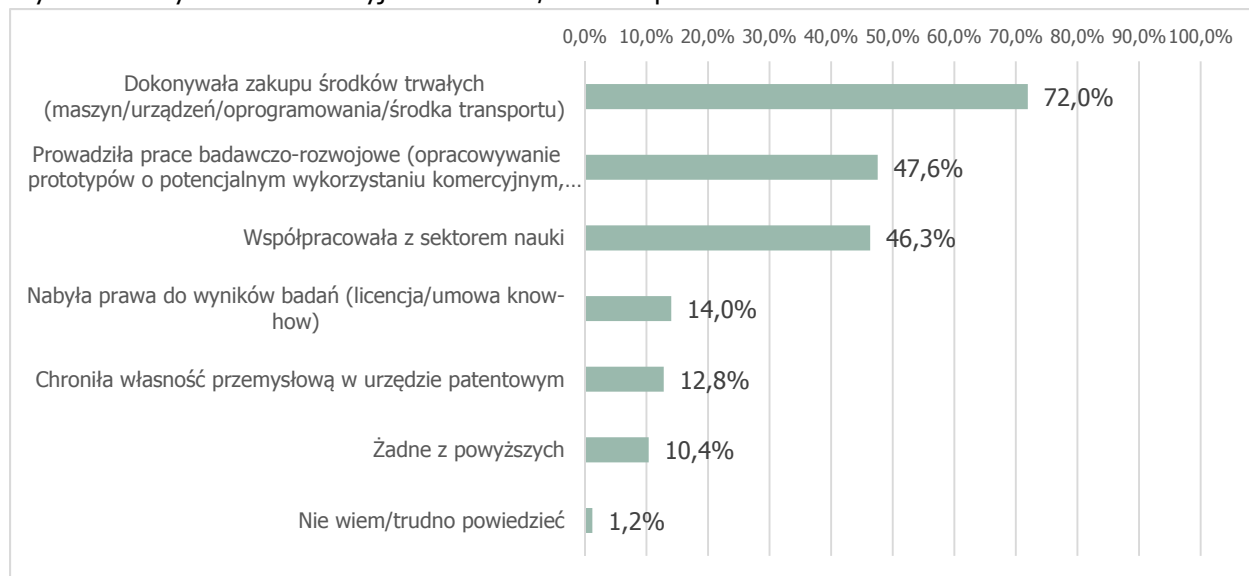
Warto zauważyć, że - jak wynika z informacji uzyskanych w badaniu CAWI, w kolejnych latach rosła częstość korzystania z poszczególnych usług świadczonych przez parki, co świadczyć może o stopniowym wzroście potencjału parków, związanym z 'gruntowaniem' swej pozycji w wyniku ukończenia projektów finansowanych z działania 5.3. PO IG. Dobrym tego przykładem jest korzystanie z usług, takich jak "wynajem aparatury badawczej ośrodka i samodzielne prowadzenie prac na tej aparaturze". O ile do korzystania z tego rodzaju oferty w roku 2014 przyznało się 9 badanych (z grupy 18 w ogóle deklarujących korzystanie z tego rodzaju możliwości), to w roku 2016 - było to już 16 firm; podobna sytuacja ma miejsce w przypadku usług o charakterze "zlecenia ośrodkowi przeprowadzenia prac badawczych z wykorzystaniem aparatury badawczej ośrodka".

V. Innowacyjność podmiotów działających w parkach

W świetle przeprowadzonego badania CAWI, podmioty będące klientami usług parków, jawią się jako organizacje zdecydowanie innowacyjne - niemal 3/4 z nich w ciągu ostatnich 2 lat wprowadziła do swojej oferty całkowicie nowe lub istotnie zmodyfikowane wyroby/usługi, a niemal tyle samo - wprowadziła nowe lub istotnie zmodyfikowała już istniejące procesy produkcji/świadczania usług. Jednocześnie, firmy te silnie inwestują w swój rozwój od strony infrastrukturalnej (72% wskazań), a także - mocno współpracują z sektorem nauki i prowadzą własne prace badawczo-rozwojowe (około 45% wskazań w każdej kategorii). Ponadto, niemal co ósma z nich (prawie 13%), dokonała ochrony wypracowanej własności przemysłowej w urzędzie patentowym (wykres poniżej).

³² Istotną grupę tematyki szkoleń stanowiła także kategoria "inne", w ramach której wskazano na takie zagadnienia jak szkolenia językowe, informatyczne czy OZE.

Wykres 3. Aktywność innowacyjna lokatorów/klientów parków



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI wśród klientów parków, n=164

Lokatorzy/klienci parków, dostrzegają parki jako źródło swej innowacyjności. Jak wynika z przeprowadzonego badania, niemal 70% badanych stwierdziło, że współpraca z parkiem przyniosła korzyści w postaci wzrostu poziomu innowacyjności firmy, a ponad 50% - że współpraca z parkiem zaowocowała rozpoczęciem lub intensyfikacją prowadzenia przez firmę prac badawczo-rozwojowych, zaś w 30% - nawiązaniem lub zacieśnieniem współpracy z sektorem nauki.

VI. Pozycja rynkowa podmiotów działających w parkach

Lokalizacja w parku przynosi nie tylko korzyści w aspekcie innowacyjności. Jak wynika z przeprowadzonego badania CAWI, spośród 104 badanych, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie o to, czy skorzystanie z oferty parku przyniosło korzyść w postaci umocnienia pozycji firmy na głównym rynku działalności [rynek, na którym firma osiąga największe przychody] prawie 60% wskazało, że zjawisko takie miało miejsce. W przypadku 50% - stwierdzono wzrost potencjału do prowadzenia działalności na rynkach międzynarodowych - i jest to wartość odpowiadająca odsetkowi firm - klientów parków, którzy deklarują sprzedaż na rynki międzynarodowe. W tej grupie największy udział (prawie 1/4), posiadają firmy, w przypadku których, udział przychodów z działalności na rynkach zagranicznych w przychodach ogółem przekracza 60%.

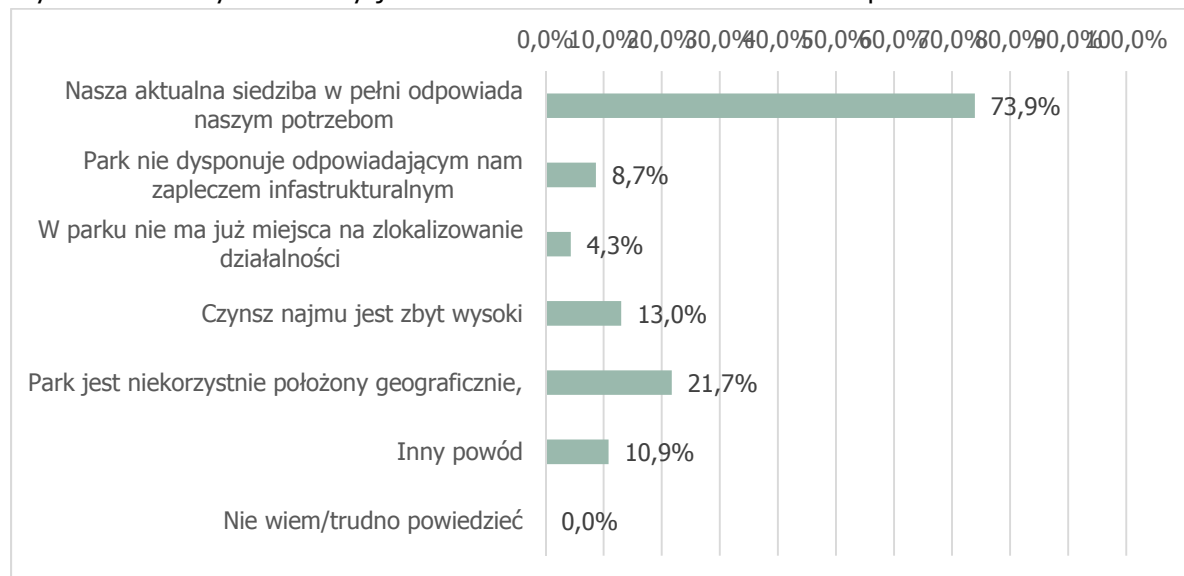
VII. Dostępność do usług świadczonych przez park oraz dostępność informacji na temat usług parków

Jak wynika z przeprowadzonego badania CAWI, respondenci biorący udział w badaniu, nie zgłaszali z reguły zastrzeżeń co do wysokości cen usług (ogółem), braku dostępności miejsc, czy niemożności skorzystania z usługi w związku z niewypełnieniem określonych przez parki kryteriów. Z kolei, do głównych problemów związanych ze świadczonymi usługami, należały kwestie techniczne związane z obsługą sprzętu IT w wynajmowanych salach konferencyjnych.

Także dostępność do informacji na temat oferty usługowej parków oceniona została wysoko. Obszarem, w którym jednak część klientów (około 25% z 216 podmiotów) widzi pole do zmian, jest poszerzenie oferty usługowej parków. Jednocześnie ta część z badanych, którzy nie stanowią obecnie lokatorów parków (61 podmiotów), nie planuje - w większości (75%) - zlokalizowania swej działalności na ich terenie, a możliwość taką rozważa około 10% z nich. Do głównych przyczyn, dla których część firm nie zamierza zdecydować się na przeniesienie do parku, jest fakt, że ich aktualna siedziba jest

wystarczająca (prawie 74% wskazań). Świadczy to zatem o fakcie, że parki, w grupie swych klientów posiadają podmioty o ugruntowanej pozycji rynkowej

Wykres 4. Powody braku decyzji o zlokalizowaniu działalności na terenie parku wśród klientów



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI wśród klientów parków, n=46

Potencjalni klienci ośrodków innowacji (firmy innowacyjne) – wyniki badań jakościowych

W niniejszej części przedstawione zostały wyniki badania ITI, przeprowadzonego wśród potencjalnych klientów ośrodków innowacyjności. Badanie to posiadało charakter jakościowy, niemniej jednak liczba przeprowadzonych wywiadów, pozwoliła na przedstawienie prezentacji odnoszących się do niektórych podejmowanych zagadnień, jakkolwiek bez możliwości wnioskowania statystycznego.

Charakterystyka przedsiębiorstw z którymi realizowano wywiady

Biorąc pod uwagę położenie geograficzne badanych przedsiębiorstw, ich lokalizacja znajdowała się na terenie województw: kujawsko - pomorskiego, śląskiego, łódzkiego, pomorskiego i wielkopolskiego. W zdecydowanej większości firmy te zatrudniały kilka - kilkanaście osób, kilka z nich - kilkadziesiąt; do wyjątków należały przedsiębiorstwa posiadające ponad 100 lub więcej pracowników. Zwykle (choć nie we wszystkich przypadkach) wraz z liczebnością pracowników rósł staż funkcjonowania firmy na rynku oraz zasięg jej działalności - dominowały firmy działające na rynku od lat '90, a największe badane firmy były obecne także na rynkach międzynarodowych.

Z punktu widzenia poziomu innowacyjności badanych firm, większość z nich stanowiły firmy deklarujące się jako innowacyjne. Na potwierdzenie tego faktu przywoływano m.in. dotychczasową współpracę z jednostkami naukowymi (np. Uniwersytet Technologiczno - Przyrodniczy w Bydgoszczy, uczelnie poznańskie, Instytut Energetyczny w Łodzi itp.), w tym - uzyskanie patentów (w oparciu o działania własne lub współpracę z instytucjami naukowymi).

Branże reprezentowane przez badane firmy, wchodziły w skład różnych sektorów gospodarki: od branży narzędziowej, poprzez metalową (okucia meblowe), formy wtryskowe, IT, przerób odpadów, meblarstwo, poligrafie, sektor odzieżowy i budowlany, aż po sferę motoryzacyjną i biotechnologię.

Znajomości oferty ośrodków innowacyjności

Z punktu widzenia znajomości, nie tyle oferty parków, ale samej ich koncepcji, jako organizacji wsparcia innowacyjnego biznesu, większość z badanych przedsiębiorstw, wskazało, że ten typ podmiotu jest im znany. W tej grupie, osiem przedsiębiorstw posiadało wcześniejsze doświadczenie we współpracy z parkami: dwie firmy były wcześniej lokatorami parków, a pozostałe korzystały z takich usług świadczonych przez parki, jak doradztwo w zakresie pozyskiwania dofinansowania zewnętrznego, oraz wykonywanie badań, których nie można samodzielnie wykonać w zakładowym laboratorium. Ponadto, jedna z badanych firm współtworzyła klaster działający na terenie jednego z parków.

Pomimo wspomnianej powyżej znajomości parków, jako instytucji (i związanej z tym ich funkcji), z przeprowadzonych wywiadów wyłania się obraz słabej znajomości wachlarza usług, jakie parki mogą zaoferować przedsiębiorcom. W tym zakresie bowiem występują wypowiedzi (nawet wśród tych podmiotów, które dotychczas współpracowały z parkami) wskazujące na fakt, że parki w niewystarczający sposób promują i przedstawiają swoją ofertę, a z drugiej strony - badane firmy samodzielnie nie poszukiwały informacji na temat parków. Druga grupa wypowiedzi, odnosiła się do firm, która ofertę parków postrzegała głównie jako ofertę udostępniania powierzchni, i zwykle oferta ta, jako nie wpisująca się w potrzeby respondentów, nie była dla nich interesująca.

Współpraca z ośrodkiem innowacyjności

Jak wspomniano wcześniej, wiele z badanych firm wskazywało na fakt, że szczegółowa oferta parku nie jest im znana, w związku z faktem, iż parki nie docierają w skuteczny sposób z przekazem informacji na ten temat do respondentów. W konsekwencji, w świetle badania uzasadnione wydają się wypowiedzi, wskazujące na to, że firmy posiadają duże wątpliwości co do tego, że parki mogłyby spełnić ich wymogi w zakresie przygotowania merytorycznego kadry, możliwych do wykonania usług, czy też wyposażenia zaplecza badawczego. Co więcej, w niektórych wypowiedziach, pojawiały się stwierdzenia, że firmy wolą powierzyć wykonanie pewnych usług/nawiązać współpracę z uczelniami wyższymi/jednostkami badawczymi, niż z parkami, jako że w tym pierwszym przypadku - są świadomi możliwości i kompetencji osób mogących wykonać określone usługi. W świetle przeprowadzonego badania można więc stwierdzić, że przed parkami wciąż stoi zadanie budowy wśród potencjalnych klientów świadomości, co do jakości świadczonych przez nie usług oraz potencjału merytorycznego kadr laboratoryjnych.

Jak zaznaczono wcześniej, w badaniu udział wzięło jednak kilku przedsiębiorców, którzy zdobyli doświadczenie we współpracy z parkami.

W pierwszym przypadku, jedna z badanych firm, posiadała wcześniej status firmy zlokalizowanej na terenie parku. W tym wypadku, zaprzestanie współpracy z parkiem, związane było ze zmianą lokalizacji firmy. Z obecnej perspektywy natomiast, współpraca tego rodzaju - w opinii respondenta nie wchodzi w grę - ze względu na znaczne oddalenie parku od obecnej siedziby firmy, a także warunki cenowe (według respondenta, istnieją miejsca, gdzie można za mniejsze pieniądze podpisać umowę na wynajem pomieszczeń na prowadzenie biura). W trzech kolejnych przypadkach, współpraca odnosiła się do uzyskania wsparcia od parku w procesie wnioskowania o wsparcie publiczne na realizację projektu (wsparcie doradcze od parku w przygotowaniu wniosku). W tym zakresie, współpraca z parkami, oceniona została bardzo wysoko. Niemniej jednak, jak wynika z wywiadów, w tym zakresie, przedsiębiorstwa badane wskazywały także na zakup tego rodzaju usług z firm doradczych, innych niż parki.

Ostatnie trzy przypadki, dotyczyły tej sfery działalności parków, która stanowi o jej sile - a więc świadczenie usług o charakterze badawczym. W tym zakresie, jak wspomniano wcześniej, współpraca dotyczyła wykonania badań, których nie można było samodzielnie wykonać w zakładowym laboratorium. Dodatkowo, w przypadku jednej z firm współpraca z parkiem polegała na skorzystaniu

z usług wspierających procesy internacjonalizacji/pozyskiwania nowych klientów dla firmy, jak też współtworzenia klastra działającego na terenie jednego z parków. Także i w tym zakresie współpraca została oceniona pozytywnie.

Potrzeby firmy w zakresie wsparcia oferowanego przez ośrodki innowacyjności

Przedstawiona powyżej pozytywna ocena działalności parków przez firmy już korzystające z ich usług, jak również brak opinii o szczegółowej ofercie parków, nie powodują, że nieaktualne staje się pytanie o to, jaki potencjał parków, byłby najbardziej interesujący dla (potencjalnych) klientów.

W tym zakresie, w pierwszej kolejności należy wskazać, że - w przypadku badanych firm - oferta parku związana z udostępnianiem powierzchni - czy to biurowej czy magazynowej - nie stanowi punktu ich zainteresowania. Także zlokalizowanie na terenie parku kluczowego klienta/partnera, nie spowodowało by skorzystania z usług tego rodzaju. Przedsiębiorcy, wskazywali natomiast, że z ich punktu widzenia, pożądanymi byłyby ze strony parków - poza wsparciem w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie - dostęp do usług doradczych z zakresu ochrony własności intelektualnej, a także szkoleń (jakość, marketing, księgowość). Należy dodać, że badani przedsiębiorcy, przyjmują, że usługi tego rodzaju mogłyby posiadać charakter odpłatny. Do ciekawych wskazań w tym zakresie, należało też stwierdzenie jednego z respondentów, że zwłaszcza usługi szkoleniowe, oferowane przez parki, powinny stanowić odpowiedź na zdiagnozowane przez ich personel deficyty wiedzy w firmach lokalnych. Głos ten znajduje potwierdzenie w wielu innych wypowiedziach - część z badanych podmiotów, była by gotowa zlecić parkom realizację szkoleń na tematy specjalistyczne, związane z profilem ich działalności (poza wskazanymi wcześniej tematami ogólnymi, takimi jak księgowość, itp.).

W zakresie kontaktu z uczelniami wyższymi / sferą nauki, w opinii większości badanych przedsiębiorców, nie ma potrzeby udzielania wsparcia, ponieważ respondenci reprezentują podmioty, które już takie kontakty nawiązali (lub też posiadają własny dział B+R).

Jeżeli chodzi o bariery w korzystaniu z usług parków w zakresie udostępniania powierzchni, to wśród niektórych badanych firm pojawiały się opinie, że pojawianie się na lokalnych rynkach nieruchomości nowych, interesujących ofert (wskutek oddawania do użytku nowych obiektów na wynajem, o standardach zbliżonych do tych oferowanych w parkach), zwiększa ryzyko spadku 'konkurencyjności' oferty parków w tym zakresie. Oznacza to, że władze parków winny monitorować zachowania właściwych im rynków nieruchomości, tak aby w elastyczny sposób móc kształtować swą ofertę wynajmu.

W niektórych przypadkach zwracano także uwagę na to, że potencjał laboratoryjny parków mógłby zostać poszerzony o dodatkowe elementy. Genezy tego rodzaju uwag należy jednak poszukiwać nie w fakcie nieadekwatnego do oczekiwań firm, zaplanowania inwestycji w parkach, lecz jako konsekwencję tego, że firmy - klienci parków - to przedsiębiorstwa o dużej dynamice rozwoju, a co za tym idzie - szybko rosnącym zapotrzebowaniu na coraz bardziej wyspecjalizowane usługi.

Jedną z ciekawych idei, które pojawiły się podczas wywiadów, było wskazanie, że parki - w oparciu o swoje zaplecze infrastrukturalne, powinny pełnić funkcję agregującą zakupy wspólne dla lokatorów, umożliwiając np. zakupy materiałów czy usług po cenach niższych niż oferowane byłyby pojedynczym firmom - lokatorom (takie rozwiązania funkcjonują np. w Inkubatorze Technologicznym w Brnie, gdzie kierownictwo inkubatora negocjuje dla lokatorów niższe stawki za korzystanie z usług prawnych).

Podsumowując, w świadomości większości z badanych firm (choć należy mieć na uwadze celowy dobór próby, nie pozwalający na wnioskowanie statystyczne), parki stanowią grupę podmiotów, która

nie prezentuje w sposób skuteczny swego potencjału. Wskutek tego, parki 'przegrywają konkurencję' o klienta z uczelniami/jednostkami naukowymi, a do najczęściej 'kojarzonych' z nimi usług, należą usługi doradcze w zakresie pozyskiwania do/finansowania zewnętrznego oraz udostępnianie powierzchni. Dostęp do laboratoriów - a więc zaplecza, które stanowić powinno największą przewagę konkurencyjną parków, wciąż wydaje się niedostrzegany. Jest to istotne tym bardziej, że wśród tych firm, które były świadome tego rodzaju potencjału wśród parków, wskazywano na rozważenie zlecenia im w przyszłości realizacji badań na rzecz firm.

2.4. Efekty pośrednie projektów

Na działalność wspartych ośrodków innowacji należy patrzeć nie tylko przez pryzmat ich relacji z lokatorami lecz również przez pryzmat ich szerszego oddziaływania o zasięgu lokalnym czy też regionalnym. Oddziaływanie to jest obserwowalne – zidentyfikowano szereg tzw. pośrednich efektów funkcjonowania parków w tym efektów o charakterze społecznym. Wśród najważniejszych można wymienić:

- Pobudzenie przedsiębiorczości w regionie – w strukturach większości badanych parków działają inkubatory przedsiębiorczości lub inkubatory technologiczne, które stwarzają korzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. Osoby zainteresowane prowadzeniem działalności gospodarczej mogą uzyskać niezbędne wsparcie. Część firm miałyby duże trudności z rozpoczęciem działalności gdyby nie wsparcie otrzymane od parku na pierwszych etapach funkcjonowania. Niewątpliwą zaletą działalności inkubatorów w strukturach parków jest możliwość udostępnienia firmie, która pomyślnie przeszła proces inkubacji powierzchni biurowej lub laboratoryjnej na preferencyjnych warunkach. Parki inkubują przede wszystkim pomysły, które można określić mianem innowacyjnych i takie, które można rozwijać z wykorzystaniem aparatury pozostającej na wyposażeniu parku. Część parków angażuje się również w inicjatywy ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości np. uczestnicząc w prowadzonych w szkołach lub na uczelniach wyższych zajęciach dotyczących zagadnień związanych z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Sukcesy start-upów funkcjonujących w parkach technologicznych (np. produkującej syntezatory mowy firmy IVONA) stanowią zachętę dla młodych osób do zakładania własnych firm,
- Stworzenie dodatkowych miejsc pracy – parki przyczyniają się do wzrostu zatrudnienia stymulując powstawanie nowych miejsc pracy. Są to miejsca tworzone: 1) bezpośrednio przez park 2) przez firmy ulokowane w parku 3) przez klientów zewnętrznego parku 4) przez podmioty gospodarcze niekorzystające z usług parku np. restauracje czy przedszkola ulokowane na terenie lub w pobliżu parku, firmy świadczące różnego rodzaju usługi dla parków. Co ważne funkcjonowanie parków z uwagi na ich orientację proinnowacyjną sprzyja tworzeniu tzw. wysokiej jakości miejsc pracy tzn. lepiej płatnych, wymagających wysokich kompetencji i kwalifikacji. Do pewnego stopnia (oczywiście niezauważalnego w skali makro) sprzyja to redukcji zjawiska emigracji zarobkowej do innych regionów lub za granicę,
- Poprawa atrakcyjności tkanki miejskiej – efektem powstania części parków była rewitalizacja terenów zdegradowanych, poindustrialnych lub po prostu terenów niezagospodarowanych. Siedziby parków to nowoczesne budynki, atrakcyjne wizualnie co przekłada się na bardziej pozytywny wizerunek danej okolicy. W niektórych przypadkach powstanie parku przyczyniło się do wzrostu atrakcyjności sąsiednich terenów – park można powiedzieć stał się katalizatorem kolejnych inwestycji o charakterze infrastrukturalnym lub inwestycji w komunikację publiczną celem zapewnienia dogodnych połączeń między parkiem a centrum miasta,
- Popularyzacja wiedzy wśród uczniów i studentów – część parków aktywnie angażuje się w różnego rodzaju inicjatywy o charakterze edukacyjnym, których celem jest zwiększenie

zainteresowania młodzieży szeroko rozumianą nauką. Wśród tych inicjatyw można wymienić pikniki/festyny naukowe czy umożliwienie przeprowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem aparatury badawczej ośrodków. Niewątpliwą korzyścią z tego rodzaju działań jest to, że parki pokazują naukę w praktyce a nie teorii,

- Angażowanie środowisk naukowych w działalność użyteczną z punktu widzenia przedsiębiorców – praktycznie każdy z parków współpracuje z sektorem nauki. Współpraca ta dotyczy bardzo różnych obszarów takich jak np. wspólne prowadzenie prac badawczych, powierzenie pracownikom naukowym zarządzania laboratoriami znajdującymi się w parku, powołania w niektórych parkach rad naukowych, które np. podejmują decyzje o tym, którą firmę przyjąć w poczet lokatorów, wspomniane już wykorzystywanie zaplecza badawczego ośrodka do prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- Poprawa wizerunku miasta – część parków można uznać za jedne z ważniejszych wizytówek miast, w których działają. Władze miejskie wskazują, iż prężnie działający park wpływa na odbiór miasta jako przyjaznego firmom zainteresowanym podejmowaniem działalności innowacyjnej.

Mniej zauważalne od powyższych efektów są efekty o charakterze ekonomicznym. Jeżeli chodzi o wpływ realizowanych projektów na kondycję finansową samych ośrodków to został on podsumowany w następnym podrozdziale. Jeżeli chodzi o efekty ekonomiczne występujące po stronie innych niż park podmiotów to należy tu przede wszystkim wspomnieć o firmach będących lokatorami parków lub korzystających z ich usług, które w przypadku usług świadczonych na zasadach pomocy de minimis lub pomocy publicznej odnoszą korzyść ekonomiczną stanowiącą różnicę między ceną rynkową usługi a ceną usługi jaką uiszczają. Jeżeli chodzi o lokatorów to część z nich odnosi dodatkowe korzyści z tytułu mniejszych kosztów współpracy z kooperantami, którzy również są ulokowani w parku (brak bariery geograficznej, łatwiejszy kontakt, realizacja wspólnych projektów). Sytuacja ta nie jest może powszechna, ale w paru przypadkach została zaobserwowana. Lokalizacja firmy na terenie parku podnosi też wiarygodność firmy (adresy „parkowe” do pewnego stopnia postrzegane są jako prestiżowe), niejako automatycznie wskazuje na jej innowacyjny profil działalności co może mieć znaczenie np. w trakcie prowadzenia negocjacji z kontrahentami czy inwestorami. Te parki, które posiadają dużą liczbę lokatorów są w stanie z tytułu wspólnych zamówień (np. materiałów biurowych) obniżyć koszt jednostkowy określonych produktów lub usług ponoszony przez poszczególne firmy.

Należy zauważyć, iż większość dofinansowanych parków odgrywa istotną rolę w regionalnych procesach innowacyjnych. Są to instytucje rozpoznawalne w skali regionu lub nawet kraju jako te miejsca, które stwarzają dogodne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej opierającej się na innowacyjnych rozwiązaniach. Część parków koncentruje swoją działalność na firmach działających w branżach, które są wpisują się w inteligentne specjalizacje. Parki są wymieniane w Regionalnych Strategiach Innowacji jako jeden z kluczowych z punktu widzenia podnoszenia poziomu innowacyjności regionu typów instytucji. W każdym z Regionalnych Programów Operacyjnych Perspektywy finansowej 2014-2020 tych województw, w których parki mają siedzibę przewidziano instrumenty wsparcia skierowane przede wszystkim³³ lub między innymi do instytucji otoczenia biznesu³⁴, z których parki będą mogły skorzystać.

³³ Instrument kierowany bezpośrednio do IOB, IOB są jego jedynymi lub głównymi adresatami

³⁴ IOB stanowią jeden z kilku potencjalnych typów beneficjentów

2.5. Rozliczanie projektów

Informacje wstępne

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 30 stycznia 2009r (rozporządzenie było nowelizowane, aktualna wersja rozporządzenia pochodzi z 8 grudnia 2014r.) wsparcie udzielane w ramach działania 5.3 nie stanowiło pomocy publicznej dla ośrodka innowacyjności. Przyjęcie takiego rozwiązania umożliwiło przyznanie beneficjentom wsparcia w wysokości 85% kosztów kwalifikowalnych projektu. Z drugiej strony na beneficjentów został nałożony obowiązek transferu na rzecz przedsiębiorców w formie pomocy de minimis lub pomocy publicznej otrzymanego wsparcia w postaci podejmowania rodzajów działalności wymienionych §3 ust. 3 Rozporządzenia. Rozliczenie otrzymanego wsparcia następuje w oparciu o wzór określający sposób obliczania kwoty zwrotu (§ 7. ust 1 punkt 6)

Umowa jaką zawarli beneficjenci określa, iż pomoc publiczna i pomoc de minimis udzielona przedsiębiorcy przez Beneficjenta stanowi różnicę pomiędzy odpłatnością za korzystanie z usług na warunkach rynkowych a faktycznie poniesioną płatnością przez przedsiębiorcę. W przypadku gdy cena rynkowa nie jest możliwa do ustalenia, wielkość pomocy publicznej i pomocy de minimis, wylicza się z uwzględnieniem zasady, iż odpłatność za korzystanie z usług na warunkach rynkowych ustala się jako koszt wytworzenia usługi przez ośrodek innowacyjności powiększony o marżę³⁵,

Rozliczenie otrzymanego wsparcia musi nastąpić nie później niż w okresie 1 roku po upływie 20 lat od dnia zakończenia realizacji projektu. Ewentualna kwota zwrotu obliczana jest wg. wzoru zawartego w § 7. 1. ust 6. przywoływanego rozporządzenia.

Należy zaznaczyć, iż ośrodki innowacji były włączone w proces ustalania zasad udzielania wsparcia w działaniu 5.3. Brak pomocy publicznej stanowił odpowiedź na postulaty środowiska ośrodków innowacji (lub podmiotów, które takie ośrodki zamierzały stworzyć), które wskazywało na brak możliwości realizacji projektów przy niższym poziomie dofinansowania. Ośrodki innowacji były też świadome zasad dotyczących transferu wsparcia do przedsiębiorców w tym wzoru stanowiącego podstawę do obliczenia kwoty zwrotu (rozporządzenie datowane jest na 30 stycznia 2009r, pierwsza umowa została zawarta 9 czerwca tegoż roku).

Realizacja przez ośrodki obowiązku transferowania pomocy do przedsiębiorców

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez parki technologiczne łączna wartość udzielonej przez nie do tej pory pomocy przedsiębiorcom (przede wszystkim pomocy de minimis) wynosi niecałe 47 mln zł co oznacza wzrost o prawie 15 mln zł w porównaniu do końca roku 2014 (zgodnie z danymi zawartymi w informacji o wynikach kontroli prowadzonej przez NIK a dotyczącej działalności ośrodków innowacji). Na chwilę obecną nie można stwierdzić czy parki są zagrożone koniecznością zwrotu istotnych środków finansowych po zakończeniu okresu trwałości. Wynika to z faktu, iż większość projektów zakończyła się stosunkowo niedawno a parki nie osiągnęły jeszcze pełnej zdolności operacyjnej. Z wywiadów z beneficjentami wynika, iż pomoc jest transferowana przede wszystkim lokatorom poprzez udostępnianie powierzchni po stawkach preferencyjnych względem stawek rynkowych. Preferencje sprawiają, iż parki są atrakcyjnym miejscem do lokowania działalności gospodarczej a parki nie mają istotnych problemów z wynajmem powierzchni (średnio wynajęte jest

³⁵ marżę ustala się jako podwojony roczny wskaźnik rentowności obrotu brutto dla sekcji PKD - obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej publikowany przez Główny Urząd Statystyczny w roku poprzedzającym rok zastosowania. Marża nie może być mniejsza od stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego obowiązującej w ostatnim dniu roboczym roku poprzedzającego rok zastosowania

73% podczas gdy w momencie przeprowadzania kontroli NIK było to 65,9%, średnią zaniżają 2 parki, które znalazły lokatorów na mniej niż 30% powierzchni). Warto natomiast zauważyć, iż między parkami występują bardzo wyraźne różnice jeżeli chodzi o wartość przetransferowanej do przedsiębiorców pomocy – przykładowo 2 parki przetransferowały już ponad 14 mln zł każdy, na drugim końcu skali znajdują się 2 parki, które udzieliły pomocy de minimis o wartości niższej niż 200 tys. zł.

Różnice między parkami objawiały się również w kwestii oceny możliwości przetransferowania pomocy w ciągu 20 lat. Część parków była przekonana, że po okresie trwałości nie będzie musiała zwracać żadnych środków finansowych do PARP; niektóre natomiast dostrzegały zagrożenie nieprzekazania przedsiębiorcom zakładanej kwoty wsparcia. Respondenci byli natomiast zgodni co do tego, iż wynikający z rozporządzenia obowiązek wpływa negatywnie na kondycję finansową ośrodków, które osiągają niskie przychody z tytułu świadczenia usług poniżej cen rynkowych. To też tłumaczy dlaczego tylko 4 z badanych parków osiągnęły w roku 2015 dodatni wynik finansowy³⁶. Z rozmów z przedstawicielami parków wynika, iż w lepszej sytuacji są te parki, które dysponują również infrastrukturą i środkami trwałymi sfinansowanymi z innego źródła aniżeli dotacja z działania 5.3 PO IG – ta infrastruktura i wyposażenie pozwala na kierowanie do przedsiębiorców czysto komercyjnej oferty opartej o stawki rynkowe. Rozmówcy podnosili również, iż formułuje się względem nich sprzeczne oczekiwania – z jednej strony rozporządzenie oznacza konieczność świadczenia usług czy wynajmowania powierzchni po stawkach preferencyjnych, z drugiej od parków oczekuje się „usamodzielnienia finansowego” poprzez prowadzenie działalności komercyjnej czego wyrazem jest znaczące ograniczenie publicznego wsparcia dla ośrodków innowacji w obecnej perspektywie finansowej.

Parki zgłaszały szereg uwag, problemów i wątpliwości związanych z kwestią transferowania pomocy do przedsiębiorców. Można wśród nich wymienić następujące:

- trudność w określeniu jaka jest wartość rynkowa świadczonej usługi wynikająca z faktu, iż, oferowana przez park usługa jest każdorazowo profilowana pod konkretnego klienta co przekłada się na brak możliwości standaryzacji ceny za usługę (ustalenia stałego cennika) oraz trudności w obliczaniu kwoty pomocy,
- brak zainteresowania ze strony niektórych firm usługami stanowiącymi pomoc de minimis wynikający z obawy o przekroczenie dopuszczalnego limitu lub awersji do wypełniania dodatkowych dokumentów niezbędnych do wystawienia zaświadczenia o wysokości udzielonej pomocy,
- brak możliwości skorzystania niektórych firm ze wsparcia na zasadach preferencyjnych z uwagi na przekroczenie dopuszczalnego limitu,
- brak możliwości korzystania z pomocy publicznej przez spółki powiązane ze spółkami, które otrzymały wsparcie finansowe ze środków publicznych,
- pięcioletni okres, w którym firmy mogą korzystać z pomocy co uniemożliwia zaoferowanie firmom długoterminowego najmu powierzchni jak również skutkuje tym, iż po pięciu latach firmy będące lokatorami parku będą musiały przestać prowadzić swoją działalność w Parku, lub wynajmować powierzchnię na zasadach czysto komercyjnych co jest możliwe tylko w tej części parku, która nie powstała dzięki środkom z PO IG,
- zbyt wąski katalog usług wskazanych w § 3.1 ust 3 rozporządzenia. Wskazywano na potrzebę rozszerzenia katalogu o takie usługi jak np.: analizy finansowe, analizy rynku, wizyty studyjne, pomoc w aplikowaniu o środki, pomoc w prowadzeniu bieżącej działalności firmy, usługi

³⁶ Wynosił on od 1,3 mln zł do 13,2 mln zł. Jeżeli chodzi o parki, które odnotowały ujemny wynik finansowy to jego największą wartość wyniosła minus 7,6 mln zł

polegające nie na prowadzeniu prac badawczych lecz na produkcji. Argumentowano, iż park powinien firmom oferować kompleksowe wsparcie obejmujące wszystkie aspekty ich działalności (w szczególności jeżeli mowa o innowacyjnych start-upach, które potrzebują doradztwa i szkoleń w wielu obszarach).

Z przeprowadzonych z kadrą zarządzającą parkami rozmów wynika, iż posiadali oni również wątpliwości dotyczące sposobu interpretacji zapisów rozporządzenia lub przepisów dot. pomocy publicznej np. braku pewności czy określona usługa zostanie zakwalifikowana jako wpisująca się swym zakresem przedmiotowym w katalog usług określonych w rozporządzeniu, wysokości pomocy publicznej jaki można przyznać danej firmie, rodzajów usług, które mogą być świadczone z pomocą publiczną. Dostrzeżono też, iż część ośrodków obawia się tego jak w praktyce będzie wyglądał proces rozliczania wsparcia, jak będzie przebiegała np. weryfikacja tego czy park rzeczywiście poprawnie ustalił cenę rynkową usługi lub w sposób wystarczająco przekonujący uzasadnił, iż dana usługa nie była oferowana na rynku. Rozmówcy wskazywali, iż po zakończeniu realizacji projektu zostali z tego rodzaju problemami interpretacyjnymi pozostawieni sami sobie. Na chwilę obecną główną metodą rozstrzygnięcia wątpliwości jest wzajemny kontakt między parkami.

Podsumowując powyższe informacje należy stwierdzić, iż z uwagi na krótki czas jaki minął od zakończenia realizacji projektów jest zbyt wcześnie by przesądzać o tym czy dwudziestoletni okres będzie wystarczający na przetransferowanie udzielonego wsparcia do przedsiębiorców. Trzeba też pamiętać, iż zgodnie z § 7 ust. 2 Rozporządzenia dokonując rozliczenia wsparcia w zakresie nabycia gruntów oraz nabycia lub wytworzenia budynków lub budowli, ośrodek innowacyjności może podpisać z Agencją umowę zobowiązującą do kontynuowania prowadzenia działalności na warunkach określonych w rozporządzeniu do dnia przekazania przedsiębiorcom, w formie pomocy publicznej lub pomocy de minimis, kwoty obliczonej według wzoru wskazanego w Rozporządzeniu. Niewątpliwie natomiast należy okresowo monitorować postępy w transferowaniu wsparcia jak również badać takie kwestie jak: kondycja finansowa ośrodków, zakres świadczonych usług, charakterystyka klientów, bariery w prowadzonej działalności. Stąd zaleca się realizację cyklicznych badań ewaluacyjnych dotyczących parków technologicznych wspartych w działaniu 5.3 PO IG. Badania mogłyby być realizowane w cyklach pięcioletnich. Ewentualne zmiany zasad rozliczania wsparcia powinny zostać podjęte dopiero po kilkuletniej obserwacji działalności parków. Należy zgodzić się też z zaleceniem NIK dotyczącym potrzeby stworzenia systemu kontroli trwałości projektów, adekwatnego do pojawiających się u beneficjentów ryzyk. W kontekście zgłaszanych przez parki wątpliwości interpretacyjnych zaleca się organizację spotkań, w których wezmą udział przedstawiciele MR, PARP, UOKIK oraz wszystkich 12 parków technologicznych. Spotkania powinny służyć wyjaśnieniu wszelkich wątpliwości oraz przyjęcia obowiązującej wykładni zapisów, które obecnie budzą wątpliwości. Pod dyskusję należy poddać również kwestię ewentualnego rozszerzenia katalogu usług, który zdaniem niektórych parków jest zbyt wąski. Zaleca się też wyznaczenie w każdej instytucji osoby kontaktowej (tzw. oficera łącznikowego), z którą parki w szybki sposób będą mogły nawiązać kontakt. Istotnym jest by w 20 letnim okresie trwałości nie stawały przed koniecznością dokonywania samodzielnych interpretacji, które w momencie ustalania kwoty zwrotu mogłyby zostać zakwestionowane i skutkować poważnymi konsekwencjami finansowymi. Dotyczy to w szczególności katalogu usług, który w rozporządzeniu określony jest w sposób dość ogólny i stwarza pole do różnych interpretacji. Ustalenia podjęte w odniesieniu do danego parku powinny być dystrybuowane wśród pozostałych parków.

2.6. Plany na przyszłość

Wsparte parki technologiczne stoją przed wyzwaniem utrzymania trwałości instytucjonalnej i finansowej projektu w 20 letnim okresie. To wymaga od nich przemyślanej, długofalowej strategii działania określającej wizję rozwoju, cele oraz sposoby ich osiągnięcia ze szczególnym zwróceniem

uwagi na cel jakim jest transfer pomocy do przedsiębiorców. Z przeprowadzonych badań wynika, iż część parków takowej strategii w formie dokumentu spisane, sformalizowane nie posiadała. Niektórzy badani wskazywali, iż strategią jest stanowiące załącznik do wniosku o udzielenie wsparcia studium wykonalności trudno jednak się z tym zgodzić ponieważ nie można studiów zrównywać z dokumentem strategicznym. Ponadto studia były przygotowywane kilka lat temu więc pewne informacje z nich zawarte zdążyły się zdezaktualizować. Z drugiej strony należy podkreślić, iż każdy z parków posiada skonkretyzowane, acz nie zawsze sformalizowane plany rozwojowe. Dostrzegalnym jest ich raczej krótkoterminowy charakter – badani wskazywali głównie na działania już realizowane lub takie, których realizacji chcieliby się podjąć w ciągu najbliższego roku czy dwóch.

Z przeprowadzonych rozmów wynika, iż aktywność parków w najbliższym czasie będzie koncentrować się na maksymalizacji stopnia wykorzystania infrastruktury i urządzeń zakupionych dzięki wsparciu z PO IG. Dotyczy to przede wszystkim infrastruktury laboratoryjnej – jak wskazywano część parków zakończyła tego rodzaju inwestycje stosunkowo niedawno co oznacza, iż laboratoria dopiero rozpoczynają swoją działalność. Parki koncentrować się będą zatem na pozyskiwaniu klientów, którzy byliby zainteresowani korzystaniem z usług badawczych. Wśród niektórych parków zauważalne jest dążenie do tego by w najbliższych latach zmienić strukturę przychodów parku tak by dominowały w niej właśnie przychody ze świadczenia usług badawczych i proinnowacyjnych. Obecnie tylko w dwóch parkach to źródło przychodów jest dominujące.

Parki mają świadomość, iż chcąc przetransferować do przedsiębiorców uzyskaną pomoc po pierwsze muszą bardziej rozbudować swoją ofertę usługową a także szerzej otworzyć się na klientów zewnętrznych tzn. podmioty niebędące ich lokatorami. Na chwilę obecną część parków wyświadczyło usługi zaledwie kilkunastu tego rodzaju podmiotom.

Parki nadal poszukiwać będą publicznych źródeł finansowania, którego dostępność jest na poziomie krajowym, mniejsza niż w poprzednim okresie programowania natomiast w każdym z Regionalnych Programów Operacyjnych tych województw, w których działają parki przewidziano instrumenty wsparcia, z których będą mogły skorzystać (dotyczą one profesjonalizacji usług IOB oraz podnoszenia ich potencjału do świadczenia usług). Zauważalne jest większe ukierunkowanie parków na realizację projektów o nie inwestycyjnym charakterze lub takich, w których komponent inwestycyjny nie jest dominujący – np. projekty badawcze (jeden z parków pozyskał dofinansowanie z działania 1.2 PO IR Sektorowe programy B+R), dotyczące internacjonalizacji działalności firm, wsparcie dla start-upów, projekty informatyczne, dotyczące sieciowania i kooperacji z innymi IOB czy projekty międzynarodowe. Zidentyfikowano, iż tylko jeden park ubiegał się w konsorcjum z jednostką naukową o dofinansowanie inwestycji w zaplecze badawcze (w ramach PO IR). Część parków zamierza się też ubiegać o akredytację nadawaną przez Ministerstwo Rozwoju, której posiadanie umożliwi świadczenie usług dla beneficjentów poddziałania 2.3.1 PO IR. Zidentyfikowano, iż na chwilę obecną na liście akredytowanych ośrodków innowacji znajdują się tylko 2 parki wsparte z działania 5.3 PO IG (Poznański Park Naukowo-Technologiczny oraz Wrocławski Park Technologiczny).

Zauważalna jest aktywność niektórych parków na polu międzynarodowym co dotyczy realizacji wspólnych projektów. Jeden z parków ubiega się o status inkubatora przedsiębiorczości Europejskiej Agencji Kosmicznej. Należy jednak podkreślić, iż internacjonalizacja działalności parków jest dopiero w początkowych fazach rozwoju. Oprócz realizacji projektów z partnerami zagranicznymi parki powinny również w innych krajach szukać odbiorców na świadczone przez siebie usługi (szczególnie w kontekście zgłaszanego przez nie niskiego popytu na usługi proinnowacyjne ze strony przedsiębiorców polskich). Nie zidentyfikowano by parki miały w tym zakresie opracowane długofalowe strategie działania. Nieliczni rozmówcy wskazywali, iż ich celem jest uczynienie z parku instytucji rozpoznawalnej na arenie międzynarodowej.

Na chwilę obecną parki nie przewidują istotnych inwestycji w infrastrukturę lub zaplecze badawcze co wynika z faktu stosunkowo krótkiego czasu jaki minął od zakończenia realizacji projektów dofinansowanych z PO IG. Należy jednak mieć świadomość, iż posiadane przez parki środki trwałe będą podlegać zużyciu a aparatura badawcza, która obecnie jest nowoczesna i atrakcyjna z punktu widzenia przedsiębiorców w perspektywie kilku lat może stracić te przymioty. Jest to niewątpliwie jedno z potencjalnych zagrożeń dla utrzymania trwałości projektów natomiast jego skala będzie mogła zostać oszacowana dopiero w przyszłości.

Na zakończenie należy podkreślić, iż plany rozwojowe parków są w dużym stopniu determinowane koniecznością systematycznego transferowania pomocy do przedsiębiorców co oznacza świadczenie usług poniżej stawek rynkowych³⁷. Respondenci wskazywali, iż prowadzenie takiej działalności przez okres dwudziestoletni będzie negatywnie wpływać na kondycję finansową parków (która już na chwilę obecną nie jest najlepsza) a tym samym utrudniać im podejmowanie istotniejszych działań inwestycyjnych (związanych np. z odtwarzaniem potencjału aparaturowego). Kwestia ta będzie wymagała systematycznego monitorowania.

³⁷ Co nie oznacza, iż usługi mają być świadczone poniżej ich rzeczywistych kosztów

3. PODSUMOWANIE ORAZ TABELA WNIOSKÓW I REKOMENDACJI

Wsparcie z działania 5.3 pozwoliło na rozwój ilościowy i jakościowy parków technologicznych. Biorąc pod uwagę wartość udzielonej pomocy i bardzo małą skalę efektu deadweight należy uznać, iż bez instrumentu wsparcia jakim było analizowane działanie niektóre parki w ogóle by nie powstały a inne dysponowałyby zdecydowanie mniej atrakcyjnym i mniej nowoczesnym zapleczem. Podkreślenia wymaga fakt, iż wbrew obiegowym opiniom środki publiczne jakie otrzymały parki technologiczne zostały przeznaczone nie tylko na inwestycje w nieruchomości i przestrzeń biurową lecz służyły również rozwojowi infrastruktury badawczej. Praktycznie każdy park dzięki wsparciu stworzył od podstaw lub znacząco rozbudował posiadane już zaplecze niezbędne do świadczenia zaawansowanych usług proinnowacyjnych.

12 objętych badaniem parków nie można uznać za grupę homogeniczną. W pierwszej kolejności należy wspomnieć, iż wsparcie z działania 5.3 było udzielane zarówno na rozwój instytucji już istniejących jak i na projekty, których efektem miało być stworzenie parku technologicznego. To powoduje, iż trudno do oceny działalności parków przykładać jednakowe miary – na zupełnie innym stadium zaawansowania znajdują się parki tworzone jeszcze w latach dziewięćdziesiątych a na zupełnie innym parki, które pełną gotowość operacyjną zyskały dopiero po zakończeniu realizacji projektu z PO IG czyli w roku 2014 lub 2015.

Kolejna różnica dotyczy zakresu przedmiotowego działalności poszczególnych parków. W większości przypadków widoczna jest ich specjalizacja branżowa/dziedzinowa. Parki specjalizują się w następujących obszarach tematycznych: IT, multimedia, biotechnologia, ochrona środowiska, zdrowie, przemysł lotniczy, wzornictwo przemysłowe, odnawialne źródła energii, nauki przyrodnicze. Niektóre parki koncentrują się na jednym obszarze inne z kolei działają na paru polach tematycznych jednocześnie.

Zauważalne jest silne ukierunkowanie parków technologicznych na wsparcie tzw. startupów. W 9 parkach działa inkubator przedsiębiorczości lub inkubator technologiczny (niektóre parki powstały na bazie takich instytucji). Spośród 785 lokatorów parków aż 27% stanowią firmy o stażu rynkowym krótszym niż 3 lata. Co ważne parki przy podejmowaniu decyzji o przyjęciu danej firmy w poczet lokatorów kierują się kryteriami odnoszącymi się do jej potencjału innowacyjnego dobór firm ma więc charakter celowy. Parki zwracają też uwagę na to by profil branżowy lokatora korespondował ze specjalizacją dziedzinową parku.

Jeżeli chodzi o ofertę ośrodków skierowaną do przedsiębiorców to jest ona mocno zróżnicowana i zależy w dużym stopniu od specyfiki branżowej ośrodka. Każdy z parków oferuje powierzchnie do wynajęcia, parki dysponujące laboratoriami badawczymi świadczą usługi związane z prowadzeniem prac B+R (wykonywanie zleceń lub realizacja projektów), parki specjalizujące się w obszarze IT oferują usługi z zakresu cloudcomputing. Na chwilę obecną zauważalne jest silne skoncentrowanie się na firmach będących lokatorami parków – stosunkowo niewielka liczba firm zewnętrznych korzysta z oferty parkowej. Beneficjenci mają świadomość, iż sytuacja w tym zakresie musi ulec zmianie stąd w najbliższych latach zamierzają zintensyfikować swoją współpracę również z firmami, które nie wynajmują powierzchni.

Pozytywnie należy oceniać fakt, iż praktycznie wszystkie parki współpracują z jednostkami naukowymi i współpraca ta ma raczej charakter stały aniżeli okazjonalny. Zakres współpracy jest zróżnicowany –

dotyczy np. wspólnego prowadzenia prac badawczych, wynajmowania pracowników naukowych do obsługi laboratoriów, procesu selekcji firm do parku. W części parków swoje udziały posiadają jednostki naukowe. 2 parki powstały stricte z inicjatywy uczelni wyższych. Co ważne zakres przedmiotowy niektórych projektów dofinansowanych z działania 5.3 PO IG został opracowany w ścisłej współpracy z jednostkami naukowymi.

Zróżnicowana jest kondycja finansowa parków. Wysokość przychodów jakie osiągnęły parki w roku 2015 wahała się od 330 tys. zł do 54 mln zł. Tylko 4 parki osiągnęły w roku 2015 dodatni wynik finansowy. W pięciu parkach dominującym źródłem przychodów jest najem powierzchni, w trzech środki publiczne, w dwóch wpływy z jednostki prowadzącej lub przychody ze świadczenia usług innych niż badawcze i proinnowacyjne. Tylko 2 parki jako główne źródło przychodów uznały świadczenie usług badawczych i proinnowacyjnych. Niewątpliwie takiej sytuacji nie można uznać za korzystną natomiast należy mieć na względzie fakt, iż większość projektów zakończyła się stosunkowo niedawno i część parków nie osiągnęła jeszcze pełnej zdolności operacyjnej (np. nie wybrała jeszcze operatorów laboratoriów) stąd należy oczekiwać, iż w kolejnych latach struktura przychodów będzie ulegała zmianie.

Parki zobowiązane są do transferu na rzecz przedsiębiorców otrzymanego wsparcia (w działaniu 5.3 beneficjenci nie otrzymywali pomocy publicznej). Na moment realizacji badania nie można przesądzać czy parki po upływie 20 letniego okresu trwałości będą musiały zwracać jakieś środki finansowe do PARP. Beneficjenci wskazywali natomiast, iż transfer pomocy oznacza konieczność świadczenia usług poniżej cen rynkowych co negatywnie odbija się na kondycji finansowej ośrodków. Kwestia trwałości wymaga szczególnej uwagi i bieżącego monitorowania w kolejnych latach.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż projekty wybrane do dofinansowania w działaniu 5.3 PO IG stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane w Programie wyzwania i problemy takie jak niedostateczny potencjał ośrodków innowacji czy niedostateczna dostępność ich usług. Każdy ze wspartych parków dysponuje zapleczem niezbędnym do świadczenia usług proinnowacyjnych. Pozostaje kwestią otwartą do jakiego stopnia ośrodki innowacji spełnią pokładane w nich nadzieje dotyczące przede wszystkim takich kwestii jak wzmocnienie powiązań pomiędzy przedsiębiorcami a jednostkami naukowymi oraz stworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorstw z obszarów nowych technologii działających w oparciu o nowoczesne rozwiązania. Biorąc pod uwagę krótki czas jaki upłynął od zakończenia realizacji projektów należy powstrzymać się od formułowania kategoriycznych stwierdzeń odnoszących się do obecnej działalności ośrodków. Pełna ocena tego jak ośrodki wykorzystywały swój potencjał zbudowany dzięki wsparciu z działania 5.3 PO IG będzie możliwa dopiero w perspektywie kilku najbliższych lat.

Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresaci rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji
<p>Rozporządzenie z dnia 30 stycznia 2009r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007—2013 określa w § 3 ust 3 zakres przedmiotowy działalności ośrodka. Beneficjenci zgłaszali, iż zasadnym byłoby rozszerzenie katalogu rodzajów działalności wymienionych w rozporządzeniu o nowe rodzaje usług. Mieli ponadto wątpliwości czy niektóre ze świadczonych przez nich usług zostaną na etapie rozliczania wsparcia uznane za usługi wpisujące się w katalog określony w rozporządzeniu</p>	<p>Rekomenduje się rozważenie możliwości rozszerzenia/doprecyzowania katalogu usług tak by katalog ten uwzględniał specyfikę działalności poszczególnych ośrodków innowacji (np. ośrodków, które nie świadczą typowych usług badawczych lecz np. usługi o charakterze produkcyjnym) i nie stanowił bariery w rozliczeniu wsparcia.</p>	<p>IZ</p>	<p>Ewentualna decyzja o rozszerzeniu/doprecyzowaniu katalogu usług powinna zostać podjęta po zorganizowaniu spotkania z parkami, na którym parki dokładnie przedstawią i uzasadnią swoje oczekiwania. Parki powinny wskazać, które z usług, które świadczą obecnie lub zamierzają świadczyć w przyszłości w ich opinii nie wpisują się w katalog określony w rozporządzeniu co z kolei mogłoby utrudnić im przetransferowanie do przedsiębiorców otrzymanej pomocy</p>	<p>2017</p>	<p>wysoka</p>
	<p>Rekomenduje się ustanowienie mechanizmu, który pozwalałby na bieżące wyjaśnianie zgłaszanych przez parki wszelkich wątpliwości natury interpretacyjnej.</p>	<p>IZ, PARP, UOKIK</p>	<p>Mechanizm powinien obejmować bezpośrednie spotkania z przedstawicielami parków organizowane np. w sposób cykliczny, kontakt mailowy i telefoniczny. W każdej z instytucji – MR, PARP oraz UOKIK powinien zostać ustanowiony oficer łącznikowy, z którym parki będą mogły się kontaktować w okresie</p>	<p>2017</p>	<p>wysoka</p>

Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresaci rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji
			<p>trwałości projektu celem przedyskutowania wątpliwości.</p> <p>Zaleca się stworzenie funkcjonującej w postaci elektronicznej bazy wiedzy zawierającej stanowiska właściwych instytucji odnośnie zgłaszanych przez parki wątpliwości interpretacyjnych.</p> <p>Wdrożenie rekomendacji wymaga oczywiście zapewnienia środków finansowych na pokrycie etatów oficerów łącznikowych.</p>		
<p>Parki stosunkowo niedawno osiągnęły pełną zdolność operacyjną. Z tego względu niniejsze badanie należy traktować jako bardzo wstępną ocenę efektów wsparcia udzielanego z działania 5.3 PO IG.</p>	<p>Na chwilę obecną nie rekomenduje się zmiany zapisów rozporządzenia dotyczących zasad rozliczenia otrzymanego wsparcia. Zasady te były znane parkom w momencie podpisywania umowy. Rekomenduje się natomiast okresową weryfikację działalności parków celem ustalenia czy ich dotychczasowa oraz planowana działalność może być uznana za zagrażającą trwałości projektu</p>	<p>IZ</p>	<p>Rekomenduje się realizację badań ewaluacyjnych, które pozwolą na uzyskanie informacji nt. działalności parków w kilka lat po zakończeniu realizacji projektów. Badania dostarczą informacji nt. problemów w działalności parków. Przyczynią się do identyfikacji czynników mogących stanowić zagrożenie w utrzymaniu trwałości projektów. Pozwolą na wskazanie parków, które dobrze radzą sobie z transferem</p>	<p>2017</p>	<p>średnia</p>
<p>Na chwilę obecną nie można przesądzać o tym czy istnieje poważne zagrożenie nie przetransferowania przez parki całości otrzymanego wsparcia. Należy mieć na uwadze fakt, iż większość projektów zakończyła się w roku 2014 lub 2015 stąd parki mają jeszcze 18/19 lat na dopełnienie obowiązku wynikającego z rozporządzenia. Niemniej jednak kwestia wymagać będzie monitorowania.</p>					

Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresaci rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji
			<p>pomocy (dobre praktyk) jak też parków, które mają z tym problemy. Określone zostaną przyczyny tych problemów. Możliwe będzie dzięki temu sformułowanie środków zaradczych.</p> <p>Wyniki prowadzonego np. w roku 2020/2021 badania ewaluacyjnego mogłyby dostarczyć argumentów za lub przeciwko zmianom zapisów rozporządzenia dotyczących sposobu rozliczania wsparcia</p>		
<p>Na chwilę obecną nie został stworzony system kontroli trwałości projektów, adekwatny do pojawiających się u beneficjentów ryzyk. Parki wyrażają obawę, iż weryfikacja prawidłowości dokonywanych przez nich transferów zostanie dokonana dopiero po upływie 20 lat tymczasem bardziej optymalnym rozwiązaniem byłoby przekazywanie parkom na bieżąco informacji zwrotnych chociażby nt. tego czy dana usługa zostanie uznana za wpisującą się w zakres rozporządzenia, czy park właściwie wyliczył cenę rynkową usługi</p>	<p>Rekomenduje się (co uczyniła również Najwyższa Izba Kontroli) stworzenie systemu kontroli trwałości projektów</p>	<p>IZ/PARP/UOKIK</p>	<p>System kontroli powinien zostać opracowany wspólnie przez 3 wskazane instytucje. Powinien on być ukierunkowany na bieżącą weryfikację prawidłowości sposobu transferowania przez parki pomocy do przedsiębiorców. Oczywiście należy zapewnić środki na zapewnienie zasobów kadrowych (w sensie liczby i jakości niezbędnych do sprawnego</p>	<p>2017</p>	<p>wysoka</p>

Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adres i rekomendacja	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia i rekomendacja	Klasa rekomendacji
<p>Parki technologiczne w Polsce (nie tylko te wsparte w ramach działania 5.3 PO IG) dysponują różnego rodzaju aparaturą badawczą oraz szerokim zestawem usług. Z punktu widzenia przedsiębiorców optymalnym rozwiązaniem byłoby gdyby informacje nt. oferty usługowej poszczególnych parków oraz zakresu aparatury zostały zgromadzone w jednym miejscu tak by firma nie musiała odwiedzać po kolei stron internetowych każdego z parków.</p>	<p>Rekomenduje się stworzenie platformy internetowej, na której zostanie przedstawiona oferta każdego z funkcjonujących w kraju parków technologicznych</p>	<p>PARP (np. w ramach projektu systemowego realizowanego w ramach PO IR) ewentualnie podmiot prywatny w ramach projektu dofinansowanego ze źródeł publicznych)</p>	<p>funkcjonowania systemu.</p> <p>Przygotowanie platformy internetowej, na której w sposób zunifikowany zostanie zaprezentowana oferta polskich parków technologicznych. Platforma powinna zostać przygotowana w kilku wersjach językowych (np., angielska, niemiecka, rosyjska) tak by również potencjalni klienci z zagranicy mogli w szybki sposób zidentyfikować park, który jest w stanie zaadresować ich potrzeby. Należy zapewnić zasoby kadrowe niezbędne do zapewnienia ciągłości funkcjonowania platformy (np. aktualizowania pojawiających się na jej stronach informacji). Platforma mogłaby zostać zintegrowana z portalem innowacji (www.pi.gov.pl)</p>	<p>2017</p>	<p>średnia</p>

ZAŁĄCZNIK – OFERTA USŁUGOWA POSZCZEGÓLNYCH OŚRODKÓW

Toruński Park Technologiczny

Działalność Parku Technologicznego ma dość szeroki zakres, który wynika z faktu ulokowania na terenie jego działalności Punktu Enterprise European Network. Punkt zapewnia dostęp do informacji na temat źródeł dofinansowania działalności eksportowej, przygotowuje profile firm do zgłoszenia na targi międzynarodowe, wspiera w przygotowaniu angielskojęzycznej wersji strony WWW, pomaga w rozliczeniach, pomoc w kwestiach rozliczeniach międzynarodowych, różnego rodzaju pomoc w zakresie wsparcia prowadzenia działalności międzynarodowej.

W ofercie Parku znajduje się również usługa audytu technologicznego oraz szereg usług szkoleniowych, m.in. w zakresie: systemu wdrażania projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich, tworzenia biznes planów do wniosku o dotację, warsztaty z efektywnych negocjacji handlowych, szkolenia dotyczące zawierania umów, form zabezpieczania umów, błędów i nieprawidłowości w udzielaniu zamówień publicznych, nowelizacji prawa zamówień publicznych, postępowań upadłościowych, procedur administracyjnych w jst.

TARR Centrum Innowacyjności Sp. z o.o., które realizowało projekt z działania 5.3 PO IG oferuje usługi poprzez dwa pomioty: Exea Data Center i Exea Smart Space. W ofercie Exea Smart Space (inkubatora technologicznego) znajdują się usługi coworkingu, usługi wynajmu biura i usługi wynajmu sal szkoleniowych i konferencyjnych. W ramach pierwszych dwóch usług, dokonując tylko jednej opłaty uzyskuje się dostęp do miejsca pracy w otwartej przestrzeni lub indywidualnego w pełni umeblowanego biura, nielimitowanego 24/7 dostępu do budynku, w pełni wyposażonych sal spotkań, Internetu i WiFi, urządzeń biurowych (skaner, drukarka, ksero), strefa chillout zone z PSP4 i kuchnią, strzeżony parking na 150 miejsc, ochrona i monitoring na obiekcie.

Exea Data Center oferuje również powierzchnie biurowe dla MŚP, jednak główną działalnością są zaawansowane usługi informatyczne. Wśród usług należy wyróżnić:

- Usługi Cloud Computing, w ramach której możliwe jest skorzystanie z usług Smart Cloud, Business Cloud, oraz PrivateCloud.
- Usługa kolokacji.

Usługi te są dostosowywane do potrzeb odbiorców. W zależności od potrzeb zakres korzystania z nich może być zwiększany lub zmniejszany.

Gdański Park Naukowo-Technologiczny

Powstanie dwóch nowych budynków, oraz ulokowanie w nich i wyposażenie laboratoriów badawczych, pozwoliło zwiększyć potencjał ośrodka w zakresie świadczenia usług na rzecz przedsiębiorstw, a także dało możliwość świadczenia usług badawczych.

Powstała przestrzeń umożliwia wynajmowanie powierzchni biurowo-produkcyjno-laboratoryjnych. Centrum szkoleniowo-konferencyjne dysponuje 12 salami, które można wynająć na organizację konferencji, szkoleń, warsztatów, spotkań biznesowych. Centrum wyposażone jest w profesjonalny

sprzęt nagłośnieniowy oraz multimedialny, z możliwością podłączenia sprzętu do prowadzenia tłumaczeń symultanicznych. Wszystkie sale posiadają dostęp do sieci Wi-Fi.

W Parku oferowana jest również usługa wirtualnego Biura. W jej zakres wchodzi m.in.:

- adres siedziby - adres Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego,
- obsługa korespondencji przychodzącej,
- obsługa korespondencji wychodzącej,
- spersonalizowana usługa odbierania połączeń,
- dedykowana lokalna linia telefoniczna - możliwość posługiwania się lokalnym numerem telefonu, lokalny numer faksu,
- obsługa faksów przychodzących i wychodzących,
- przekierowanie połączeń - nowoczesny system telefoniczny umożliwiający przekierowanie połączeń na wybrany numer,
- preferencyjne ceny na materiały biurowe i usługi kurierskie,
- dostęp do w pełni wyposażonych salek konferencyjnych,
- możliwość skorzystania po preferencyjnych cenach z usługi adwokatów i radców prawnych oraz księgowych i doradców podatkowych.

W ofercie Parku dostępna jest także usługa Co-work. Jest to przestrzeń biurowa ułatwiająca współpracę, w której osoby pracują niezależnie. Do ich dyspozycji pozostają: miejsce pracy wyposażone w urządzenia biurowe, dostęp do Internetu, dostęp do sal konferencyjnych, usługi Data Center.

W ramach Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego działa Inkubator Technologiczny. Firma w Inkubatorze pozostaje pod opieką przez 3 lata, po tym okresie może pozostać w Parku na ogólnych zasadach lub realizować swoje cele i rozwijać działalność poza Parkiem. Oferta skierowana jest do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w początkowej fazie rozwoju (maksymalnie do dwóch lat prowadzenia działalności gospodarczej od momentu zarejestrowania). Firmom rozpoczynającym działalność w Inkubatorze oferowane są:

- preferencyjne warunki najmu,
- pomoc w nawiązywaniu współpracy i pozyskiwaniu partnerów gospodarczych,
- doradztwo polegające na uzyskaniu porad prawnych, możliwości ubiegania się o dofinansowanie innowacyjnych projektów ze środków unijnych, coaching biznesowy, tłumaczenia angielskie i rosyjskie,
- możliwość korzystania z usług sekretariatu,
- kontakt z instytucjami z otoczenia Parku,
- bezpłatne korzystanie z sal spotkań znajdujących się na terenie Inkubatora,
- możliwość promocji poprzez kanały promocyjne GPNT i na terenie parku.

Projekt realizowany z działania 5.3 przyczynił się do powstania laboratoriów, które świadczą usługi z zakresu różnych dziedzin. Oferta poszczególnych laboratoriów została przedstawiona w tabeli poniżej:

Tabela. Oferta laboratoriów

Laboratorium	Usługi oferowane przez laboratorium
Laboratorium badań molekularnych	<ul style="list-style-type: none"> • Badania in-vitro / metody alternatywne – ocena właściwości drażniących produktu, • Badania mikrobiologiczne – ocena czystości mikrobiologicznej produktu, • Badania obciążeniowe - Testy Konserwacji (Challenge Test) - ocena skuteczności działania środków konserwujących.
Laboratorium Ochrony Środowiska	<p>Laboratorium wykonuje w pełnym zakresie oznaczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • badania fizykochemiczne wód podziemnych i powierzchniowych- w tym morskich, • gruntów, osadów dennych i ściekowych • ścieków , odpadów. <p>Posiadana aparatura umożliwia wykonanie we własnym zakresie oznaczeń specyficznych z zakresu chemii organicznej i nieorganicznej, takich jak np. azot i fosfor w wodzie morskiej czy trójbutyllocyna (TBT) w osadzie dennym</p>
Europejski Instytut Bezpieczeństwa Wewnętrznego	<p>Pracownia Informatyki Śledczej dysponuje odpowiednim oprogramowaniem oraz sprzętem komputerowym, który pozwala na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizowanie zawartości komputerowych nośników informacji (np. dyski twarde, USB drive, karty pamięci i telefonów komórkowych, m.in. iOS i Android), • odzyskiwanie plików uszkodzonych, skasowanych, • ekstrakcję kontaktów, wiadomości tekstowych, historii przeglądania stron w Internecie, historii połączeń telefonicznych, • sprawdzenie położenia na podstawie logów GPS, listy aplikacji w telefonie komórkowym itp.
Laboratorium przetwarzania obrazu i dźwięku	<p>Prowadzone prace badawcze obejmują w głównej mierze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nowe metody i algorytmy wysokowydajnego przetwarzania danych oraz tworzenia ultrarealistycznej grafiki holograficznej, • szeroko pojęte zagadnienia związane z inżynierią fal terahercowych, • systemy aktywnego zarządzania przepływem

			<p>ciepła w centrach danych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • metody i algorytmy kompresji danych obrazowych, • oraz systemy automatycznej analizy wizyjnej.
Instytut Hilarego Koprowskiego (EduLAB)			<ul style="list-style-type: none"> • warsztaty laboratoryjne z chemii dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, • kursy maturalne z matematyki na poziomie podstawowym oraz z biologii i chemii na poziomie rozszerzonym, • szkolenia doskonalące z dziedziny nauk LifeScience.
Instytut Biotechnologii Przemysłowej			<p>Instytut oferuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • współpracę z wysoko wyspecjalizowaną kadrą naukowców, • sprzęt laboratoryjny o charakterze pilotażowym lub półprzemysłowym umożliwiającym produkcję związków bioaktywnych o dużej wartości, • udział w grantach badawczych w celu zdobycia know-how niezbędnego do wprowadzenia produktów biotechnologicznych na rynek • pomoc przy optymalizacji procesów biotechnologicznych dla firm z branży, • koordynację projektów z dziedziny LifeScience między naukowcami a przedsiębiorcami, • partnerstwo przy projektach badawczych innych jednostek, które dysponują mniejszym potencjałem sprzętowym oraz kadrowym, • tworzenie konsorcjów w celu uzupełnienia potencjału innych ośrodków naukowych.
Laboratorium Polpharma i Biologics (badawczo-rozwojowe i kontroli jakości, hodowli zwierząt laboratoryjnych, póltechnicznej)			<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie prac nad lekami biotechnologicznymi, produktami bio, • Wynajem laboratorium.
Laboratorium Przeszczepów Wysp Trzustkowych oraz Centrum Terapii Komórkowych			<p>Projekt polega na opracowaniu i zoptymalizowaniu procesu izolacji i transplantacji wysp trzustkowych w celu uzyskania wysokiej jakości wysp trzustkowych do transplantacji w leczeniu cukrzycy. Jest to pionierska, a zarazem niezawodna metoda walki z występowaniem niepożądanych napadów hipoglikemii (niedoboru glukozy w organizmie).</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie oferty laboratoriów

Łódzki Park Naukowo-Technologiczny Sp. z o.o.

Wyposażenie laboratoriów (opisane w poprzednich częściach opracowania) w niezbędny sprzęt, pozwoliło - w oparciu o zatrudnioną dzięki projektowi kadrę naukowo – badawczą³⁸, na rozbudowę palety dostępnych usług.

W przypadku sfery 'inkubacji' usługi te obejmują, poza wynajmem powierzchni na preferencyjnych warunkach (nie dłużej niż 3 lata), doradztwo dla firm-lokatorów w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, organizowanie imprez służących nawiązywaniu kontaktów handlowych, szkolenia i doradztwo (z zakresu ochrony własności intelektualnej, pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania, zakładania działalności gospodarczej i/lub jej rozwijania na wczesnych etapach, transferu technologii, współpracy z sektorem nauki, wprowadzania innowacyjnych rozwiązań, działalności na rynkach zagranicznych), jak też promowanie lokatorów na rynku regionalnym, oraz w miarę możliwości - rynkach zagranicznych. Park nie pełni jednak roli inwestora w wybrane przedsięwzięcia prowadzone na jego terenie, niemniej jednak - jak wynika z przeprowadzonych wywiadów - planuje się pozyskanie do współpracy podmiotu (o charakterze funduszu inwestycyjnego), który mógłby pełnić taką funkcję.

W przypadku sfery 'usług laboratoryjnych' można wyróżnić dwie formy realizacji zamówień zewnętrznych w ramach specjalizacji każdego z laboratoriów. Pierwszą z nich jest realizacja przez Park typowych prac badawczych, w oparciu o posiadaną infrastrukturę laboratoryjną i personel, takich jak badania, certyfikacje, akredytacje, prace pomiarowe czy prototypowanie. Drugą stanowią usługi wykonywane przez Park nie mające charakteru typowych prac badawczych (np. druk 3d). Niemniej jednak, biorąc pod uwagę 'wagę' świadczonych usług, należy stwierdzić, że wszystkie z nich zaliczone mogą być do usług o charakterze innowacyjnym. Szczegółową charakterystykę oferty usług badawczych Parku, w podziale na laboratoria i funkcjonujące w ich ramach pracownie, przedstawiono w tabeli na kolejnej stronie.

Tabela Oferta usług badawczych świadczonych przez laboratoria BioNanoParku

Nazwa laboratorium/pracowni	Oferta usługowa
Laboratorium Biotechnologii Przemysłowej	
Pracownia mikrobiologiczna	Hodowle mikrobiologiczne dla bakterii, grzybów strzępkowych i drożdży oraz mikroorganizmów fotosyntezyujących
Pracownia biotechnologii molekularnej	Badania z zakresu izolacji, analizy i modyfikacji materiału genetycznego oraz proteomu mikroorganizmów i konstrukcji mutantów
Pracownia biosyntezy i separacji bioproduktów	Opracowywanie i optymalizacja metod uzyskiwania i oczyszczania biomolekuł

³⁸ Zagadnienie zaplecza osobowego niezbędnego dla realizacji prac badawczych i związanej z tym przeważającej formy świadczenia usług badawczych w drodze kompleksowej realizacji zleceń tzn. bez możliwości udostępniania infrastruktury podmiotom zleciodawcom w celu samodzielnej realizacji badań, zostało omówione w kolejnym podpunkcie.

Nazwa laboratorium/pracowni	Oferta usługowa
Pracownia biokatalizy i biotransformacji	Wykonywanie reakcji chemicznych i enzymatycznych w układach wodnych i organicznych; pomiary aktywności wody w próbkach ciekłych i stałych; walidacja składu i trwałości produktów
Pracownia analizy biomolekuł	Analizy związków zapachowych, pestycydów i związków chiralnych
Laboratorium Biofizyki Molekularnej i Nanostrukturalnej	
Pracownia hodowli komórkowej i mikrobiologii	Hodowle i badania na poziomie komórkowym
Pracownia biochemii	Badania procesów biochemicznych zachodzących w komórkach i organizmach wielkomórkowych
Pracownia transkryptomiki i proteomiki	Badania zmian w transkryptomie i proteomie komórek
Pracownia biofizyki molekularnej i nanostrukturalnej	Identyfikacja nanostruktur i nanocząstek i wzajemnych oddziaływań nanostruktur i nanocząstek biologicznych
Pracownia indywidualnych implantów medycznych	Projektowanie i wytwarzanie indywidualnych implantów medycznych
Laboratorium Badań Strukturalnych Nanomateriałów	Badania związane z wytwarzaniem i charakterystyką nanomateriałów
Laboratorium medycyny spersonalizowanej	Badania indywidualnych predyspozycji do zachorowań na daną jednostkę chorobową w oparciu o analizę genów i mutacji; analiza leków i związków chemicznych o działaniu terapeutycznym
Laboratorium Biosensorów i Elektroniki Organicznej	Badania z zakresu optymalizacji struktury materiałów organicznych oraz kompozytów stosowanych w urządzeniach elektronicznych
Laboratorium Autentykacji Produktów	Badania izotopowe produktów, w celu kontroli deklarowanych źródeł ich pochodzenia oraz metod wytwarzania
Laboratorium Biotechnologiczne	
Pracownia hodowli komórkowych i mikroskopii konfokalnej	Wykonuje badania właściwości przeciwnowotworowych i innych prozdrowotnych składników żywności i związków syntetycznych w warunkach in vitro
Pracownia genomiki i sekwencjonowania	Izolacja materiału genetycznego i badanie sekwencji genomów, profili transkryptomicznych i krótkich RNA ze wszystkich systemów biologicznych
Pracownia Inżynierii komórkowej	Badania nad systemami ekspresyjnymi, tworzenie bibliotek mutantów i selekcja klonów, charakterystyki poziomu ekspresji białek rekombinowanych
Laboratorium Symulacji Molekularnych	Analizowanie symulacji zachodzących w złożonych układach molekularnych i submolekularnych w oparciu o Analizator Rzeczywistych Układów Złożonych

Źródło: BionanoPark - Broszura "Przesuwamy Granice Wyobraźni", Technopark Łódź, 2016

Szczególnego podkreślenia wymaga fakt, że ze względu na obostrzenia branżowe, związane z procedurami badawczymi, poszczególne laboratoria Parku świadczą swe usługi dla klientów zewnętrznych, bez możliwości udostępniania im wyłącznie swego zaplecza (tak, aby klienci

wykonywali swe badania samodzielnie na sprzęcie Parku). Przyczynę tego stanu rzeczy stanowi m.in. fakt, że istniejące w Parku laboratoria podlegają procedurom akredytacji, wymagającym wykonywania prac przez odpowiednio przeszkolony (certyfikowany) personel, którym dysponuje Park. Ponadto, udostępnienie aparatury osobom zewnętrznym, bez odpowiednich kwalifikacji i uprawnień, spowodować mogło by utratę gwarancji na posiadany sprzęt. Wyjątek stanowią cztery pracownice laboratoryjne (moduły biurowo-laboratoryjne) nie wchodzące w skład laboratoriów specjalistycznych, znajdujące się w budynku inkubatora i wyposażone w podstawowe uniwersalne stanowiska laboratoryjne (proste kabiny laminarne).

Biorąc pod uwagę poziom konkurencyjności usług oferowanych przez Park, należy stwierdzić, że w przypadku 'sfery inkubacyjnej', oferta zbliżona jest - pod względem swego zakresu - do oferty dostępnej również na poziomie regionalnym, z tą różnicą, że - co było podkreślane przez rozmówców - lokatorów inkubatora - na korzyść Parku, zdecydowanie działa lokalizacja oraz nowoczesna architektura inkubatora.

W przypadku 'sfery laboratoryjnej', znaczenie Parku jako podmiotu o potencjale do świadczenia usług badawczych na każdym poziomie (w ramach specjalizacji poszczególnych laboratoriów) - w tym poziomie międzynarodowym - nie budzi wątpliwości, czego potwierdzeniem są klienci pochodzący z regionu kraju jak i zagranicy (np. Stany Zjednoczone).

Zarówno sfera 'inkubacji', jak i 'usług laboratoryjnych', funkcjonują w ramach określonych procedur, ujętych w odpowiedniej dokumentacji. W pierwszym przypadku, kluczowe znaczenie posiadają opracowane na potrzeby obsługi i pozyskiwania lokatorów: regulamin inkubatora wraz z procedurą kwalifikacji do inkubacji oraz cenniki opłat za wynajem powierzchni biurowej i biurowo-laboratoryjnej (dostępne dwa warianty: stały rabat na przestrzeni trzech lat, lub rabat malejący wraz okresem inkubacji). W przypadku sfery 'usług laboratoryjnych', procedura obsługi klientów wyznaczana jest poprzez istniejący w Parku system ISO, precyzujący ścieżkę od wpłynięcia zamówienia do finalnej obsługi klienta. Zarówno w przypadku inkubatora, jak i badań laboratoryjnych, nieodłącznym elementem usługi, jest badanie zadowolenia klienta, którego wyniki służą udoskonaleniu działalności Parku.

Poznański Park Naukowo-Technologiczny

Oferta usługowa PPNT jest bardzo rozbudowana i zasadniczo skierowana do czterech grup docelowych: biznesu, nauki, przyszłych przedsiębiorców, instytucji wsparcia biznesu. Tematycznie natomiast można ją podzielić na następujące grupy:

- usługi badawczo-rozwojowe,
- wynajem powierzchni, aparatury badawczej i usługi DataCenter,
- wdrażanie innowacji i transfer technologii,
- finansowanie,
- rynki zagraniczne,
- przedsiębiorczość akademicka, kreowanie kariery, projektowanie biznesu,
- usługi dla IOB,
- organizacja wydarzeń,
- edukacja.

Łącznie na aktualną ofertą składa się 77 usług. Oferta jest wynikiem prac i analiz uwzględniających zapotrzebowanie rynkowe i potencjał Parku (zasoby ludzkie, infrastruktura).

Najważniejszy segment oferty stanowią usługi badawczo-rozwojowe, gdyż tworzą one przewagę konkurencyjną ośrodka (Tabela 4). Stanowią one 44% całej oferty usługowej (biorąc pod uwagę przychody z usług). Dotyczą głównie dziedzin – specjalizacji PPNT czyli chemii, fizyki i biotechnologii. Dużą rolę w rozwoju oferty badawczej należy przypisywać projektowi Zespołu Inkubatorów Wysokich Technologii.

Do usług unikatowych z pewnością można zaliczyć opracowywanie technologii oraz usługi Poznańskiego Laboratorium Radiowęglowego. Laboratorium jest jednym z kilku tego typu w Europie Środkowo-Wschodniej, co wpływa na duże zainteresowanie świadczonymi tutaj usługami i przekłada się na uzyskiwane przychody (najwyższe spośród wszystkich usług). Poniżej przedstawiono najważniejsze obszary usług i przykładowe usługi oferowane przez PPNT.

Tabela Usługi badawczo-rozwojowe PPNT

Obszar usług/ Centra badawcze	Usługi (wybrane)
Usługi z zakresu fizyki (Poznańskie Laboratorium Radiowęglowe, Centrum Optyki i Optometrii)	Datowanie 14C najnowocześniejszą obecnie techniką akceleratorową Pomiary optometryczne, trening wzrokowy, projektowanie i wykonywanie pomocy wzrokowych, organizacja specjalistycznych kursów i szkoleń
Badania archeologiczne i konserwacja zabytków (Centrum Archeologiczne)	Ratownicze badania wykopaliskowe, których celem jest wszechstronne, profesjonalne pozyskiwanie zagrożonych trwałym zniszczeniem źródeł archeologicznych
Usługi z wykorzystaniem nadkrytycznego CO2 (Laboratorium Nadkrytycznego CO2)	Analiza i rozdział związków chiralnych, ekstrakcja przy użyciu nadkrytycznego CO2, semi-preparatywny rozdział związków naturalnych, suszenie nadkrytyczne, analiza jakościowa i ilościowa w nadkrytycznym CO2
Usługi z zakresu biotechnologii (Centrum Biotechnologii)	Badanie wzrostu mikroorganizmów, biotechnologia przemysłowa, liofilizacja, konsultacje i szkolenia, spektroskopia UV-Vis
Usługi i analizy chemiczne	Spektrofotometria, analiza reologiczna, analizy chromatograficzne, analiza termiczna, rozdział, oczyszczanie i odzysk rozpuszczalników, procesy chemiczne i technologiczne (np. destylacja, filtracja), ekstrakcja rozpuszczalnikowa, produkcja substancji i preparatów chemicznych
-Consulting technologiczny	Opracowywanie technologii – pomoc firmom i zespołom badawczym w opracowywaniu nowych technologii oraz ulepszaniu tych istniejących przy wykorzystaniu dostępnych w Parku laboratoriów.
Analizy w zakresie gospodarki odpadami (Waste Klaster)	Analizy w zakresie gospodarki odpadami, np.: analiza pierwiastkowa próbek stałych i ciekłych, analiza powierzchni przy pomocy skaningowego mikroskopu elektronowego.
Usługi z zakresu geografii i geologii (Poznańskie Laboratorium Izotopowe, Centrum Analiz Przestrzennych i Społeczno-Ekonomicznych)	Pomiary stosunków izotopowych strontu, rubidu, ołowiu, uranu, toru, neodymu, samaru, żelaza, wapnia oraz boru w cieczech stałych i cieczech. Organizowanie prac naukowo-badawczych i świadczenie usług badawczo-rozwojowych

Źródło: PPNT.

Warto również krótko omówić pozostałe kategorie usług.

Jeśli chodzi o wynajem to można wyodrębnić: wynajem aparatury badawczej, wynajem powierzchni (biur, laboratoriów, e-biura), inkubację (wsparcie osób zakładających firmę i przedsiębiorców działających nie dłużej niż 2 lata), wynajem sal konferencyjnych i szkoleniowych, usługi DataCenter (dzierżawienie zasobów serwerowych, kolokacja, ochrona antyspamowa, administracja infrastrukturą IT, usługi wdrożeniowe, usługi dla lokatorów).

Ciekawie prezentuje się oferta z zakresu wdrażania innowacji i transferu technologii obejmująca różnorodne usługi doradcze i szkoleniowe:

- Warsztaty z opracowywania innowacyjnych modeli biznesowych,
- Sesja facylitacyjna – warsztat rozwoju kultury organizacyjnej,
- Diagnoza możliwości rozwojowych,
- Analiza rynku,
- Opinia o innowacyjności,
- Broker innowacji – pełnienie roli pośrednika poszukującego dostawców technologii dla firm i sposobów komercjalizacji dla przedstawicieli jednostek B+R,
- Wycena technologii,
- Doradztwo w zakresie ochrony własności intelektualnej,
- Ścieżka komercjalizacji,
- Patent landscape – narzędzie wspierające proces podejmowania decyzji w zakresie ochrony wynalazku i rozwoju rynkowego,
- Freedom to Operate – narzędzie wspierające decyzje o ekspansji zagranicznej z innowacyjnymi technologiami.

Park oferuje również pakiet usług związanych z pozyskiwaniem dofinansowania oraz wsparciem umiędzynarodowienia. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że PPNT posiada umowy o współpracy z parkami zagranicznymi – Science and Technology Park Adlershof (Berlin) oraz University Technology Park (Chicago), na mocy których firmy zlokalizowane w parkach partnerskich mogą zmienić lokalizację, co ułatwia rozpoczęcie działalności na nowym rynku.

Wymienione powyżej usługi z zakresu wdrażania innowacji i transferu technologii, finansowe i wspierające umiędzynarodowienie można określić mianem proinnowacyjnych. Stanowią one łącznie ok. 20% portfela usług (pod względem przychodów).

W zakresie preinkubacji świadczone są usługi aktywizujące przedsiębiorczość akademicką takie jak zajęcia z przedsiębiorczości na uczelniach, kursy przedsiębiorczego myślenia, indywidualne analizy pomysłów, warsztaty z projektowania biznesu. PPNT włączył się również w program Erasmus dla młodych przedsiębiorców, w ramach którego doświadczone firmy mogą pozyskać nowych partnerów, a młodzi pomysłodawcy poszerzać kontakty.

Oddzielna oferta kierowana jest do instytucji otoczenia biznesu, chcących skorzystać z doświadczenia i wiedzy pracowników PPNT. Park udziela wsparcia w zarządzaniu strategicznym organizacją, organizuje wizyty studyjne w kraju i za granicą, szkolenia dla pracowników IOB oraz udziela doradztwa w celu dostosowania do wytycznych SOOIPP, PARP i Ministerstwa Gospodarki.

Park posiada także zestaw usług edukacyjnych. Kluczowe znaczenia należy przypisywać, zrealizowanemu dzięki omawianemu projektowi Laboratorium Wyobraźni. Stanowi ono pierwsze w Wielkopolsce centrum popularyzacji nauki, skierowane do młodych ludzi i dzieci, mające na celu w nowatorski sposób rozbudzić ciekawość świata, rozwijać wyobraźnię, a także zainteresować ich naukami ścisłymi. Druga ważna inicjatywa edukacyjna to Przedszkole Parkowe Skrzaty. Niepubliczne przedszkole działające na terenie PPNT przyjmuje dzieci w wieku od 2,5 do 6 lat, a jego zaletą jest nowatorski program nauczania, pobudzający kreatywność i uczący pracy projektowej.

Ostatni segment usług dotyczy organizacji wydarzeń – konferencji dla firm i instytucji naukowych oraz wizyt studyjnych w PPNT.

Oferta PPNT jest regularnie aktualizowana. Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że taka potrzeba zachodzi kilka razy w roku. Zadanie to spoczywa na Dziale Obsługi Firm, który na bieżąco monitoruje rynek oraz dotychczasowe zlecenia Parku. Bardzo istotne jest szybkie reagowanie na zmiany, np. w związku z projektami UE wiele firm potrzebowało opinii o innowacyjności. Z drugiej strony ciągle rozszerzają się możliwości świadczenia usług, choćby z uwagi na poszerzanie współpracy z różnymi instytucjami. Podstawowym źródłem wiedzy o zapotrzebowaniu na poszczególne usługi są lokatorzy Parku. Ich potrzeby są co roku identyfikowane w trakcie badania ankietowego. Drugie źródło to klienci zewnętrzni. Trzecie natomiast to wiedza wyniesiona ze współpracy z potencjalnymi klientami w ramach różnych projektów.

Pomorski Park Naukowo-Technologiczny

Pomorski Park Naukowo - Technologiczny oferuje szeroki zakres usług dedykowanych zarówno swoim lokatorom, które świadczone są na preferencyjnych warunkach, jak i klientom zewnętrznym. Firmy mają możliwość wynajęcia biura, specjalistycznej pracowni bądź laboratorium oraz umieszczonego w nich sprzętu. Ponadto przedsiębiorcy mają sposobność skorzystania na miejscu z usług kancelarii prawnych, Regionalnego Ośrodka Informacji Patentowej, czy Biura rachunkowego. Na terenie PPNT znajduje się także przedszkole, do którego mogą uczęszczać dzieci pracowników/klientów parku.

Park posiada sformalizowaną ofertę, szczegółowo opisaną na stronie internetowej. Obiekt umożliwia wynajem biur, 35 sal konferencyjnych z 1300 miejscami siedzącymi, specjalistycznych pracowni oraz laboratoriów (chemiczne, biotechnologiczne, mikrobiologiczne, hodowli roślin in vitro). Możliwe jest także wynajęcie specjalistycznego sprzętu, bez konieczności wynajmu całego laboratorium. Za usługę pobierana jest opłata miesięczna lub dzienna, w zależności od czasu korzystania. Park zapewnia także przeprowadzenie samych badań z zakresu analizy chemicznej, biologii molekularnej, mikrobiologii oraz ochrony środowiska.

Istnieje możliwość wynajęcia biurka w coworkingu - dostępnego 24/7. Park posiada także specjalnie dedykowaną ofertę dla szkół i studentów. Organizowane są cotygodniowe spotkania pn. „Studencie środy”, na których eksperci dzielą się wiedzą i doświadczeniem ze studentami, Ci z kolei mają możliwość przedstawienia i skonsultowania swoich pomysłów. Dla firm będących klientami parku uruchomiono także kursy językowe, początkowo tylko z języka angielskiego, obecnie istnieje możliwość nauki także hiszpańskiego i niemieckiego. W ramach wsparcia organizacyjno-technicznego przedsiębiorcy mogą zarejestrować swoje działalności pod adresem PPNT, wskazać adres ośrodka jako adres korespondencyjny firmy oraz założyć skrzynkę pocztową. Ponadto klienci mają możliwość korzystania z loga PPNT oraz umieszczania informacji na temat realizowanych przez nich projektów na stronie internetowej Parku oraz materiałach promocyjnych. Wspólnie z partnerem Parku - PwC, klienci PPNT mogą skorzystać z bezpłatnych analiz przygotowanych przez analityków PwC w zakresie analiza ryzyka, branży, konkurencji, research możliwości wejścia na rynki zachodnie itp.

Dzięki wyposażeniu zakupionemu ze środków projektu do Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego Gdynia i Parku Konstruktorów ośrodek może wynajmować specjalistyczny sprzęt oraz powierzchnię prototypowni, pracowni warsztatowych i projektowych. Pomieszczenie te dostosowane są do tzw. czystej produkcji elektroniki, robotyki, automatyki, inżynierii oraz wzornictwa przemysłowego. W skład specjalistycznych przestrzeni wchodzi: Pracownia Badań Nieniszczących i Niszczących, Pracownia Łączności i Nawigacji oraz Pracownia Wzorcowania Przyrządów Pomiarowych. Zakupiony sprzęt do sekcji pracowni elektronicznej umożliwił wykonywanie pomiarów związanych z uruchomieniem, testowaniem oraz diagnozowaniem urządzeń, przeprowadzanie testów modeli i prototypów oraz wykonywanie badań, analiz. Z kolei doposażenie Sekcji Design sprawiło, iż firmy uzyskały lepszy dostęp do urządzeń przeznaczonych do cyfrowej

obróbki materiałów - drukarka 3D, cięcia laserowe. Firmy mogą obecnie testować swoje produkty pod kątem ergonomii, nowych rozwiązań czy użytych materiałów.

W ramach PPNT działa Centrum Edukacyjno-Wdrożeniowego Zaawansowanych Technologii oferujące usługi informacyjno - szkoleniowe tj. warsztaty, spotkania, wsparcie doradcze z zakresu szukania partnerów, sposobów wdrażania i komercjalizacji innowacyjnych technologii, pozyskiwania kapitału, ochrony własności intelektualnej. Istnieje także specjalnie przygotowana oferta doradcza dla osób rozpoczynających swoją karierę z biznesem w Strefie StartUp Gdynia, obejmująca wsparcie merytoryczne, dostęp do sieci kontaktów, networking oraz warsztaty z zakresu komunikacji, sprzedaży, projektowania produktów i usług, modelu biznesowego, UX, aspektów prawnych itp. Ponadto Park umożliwi swoim klientom udział w targach, konferencjach, misjach gospodarczych. Przykładem targów, w których PPNT bierze udział rokrocznie są:

- Targi Techniki Przemysłowej, Nauki i Innowacji Technicon Innowacje,
- Future3 – Dni Kariery i Rozwoju Branży ICT.

Park świadczy także usługi w ramach Centrum Designu Gdynia. Oferta centrum skierowana jest przede wszystkim do firm z sektora kreatywnego, młodych projektantów, środowiska akademickiego, w szczególności Akademii Sztuk Pięknych. W zakres usług wchodzi organizacja warsztatów, wystaw i imprez związanych z designem oraz mających na celu kompleksowe wsparcie rozwoju i promocji biznesu kreatywnego w regionie Trójmiasta i Morza Bałtyckiego. PNNT posiada także ofertę skierowaną do społeczności lokalnej. Osoby zainteresowane mogą udać się do Centrum Nauki EXPERYMENT – jest to interaktywna wystawa, której głównym zamysłem jest uczenie poprzez zabawę. Ponadto, organizowane są pokazy naukowe, wykłady, warsztaty skierowane do szerokiego grona osób, jak i specjalnie dedykowane nauczycielom. Funkcjonuje także Akademia EXPERYMENTU w ramach, której odbywają się cykle wykładów dla rodzin z dziećmi prowadzone przez między innymi wykładowców akademickich.

W ramach sześcioletniego projektu Pomorski Broker Eksportowy PNNT wraz z partnerami wspiera pomorskich przedsiębiorców prowadzących lub planujących rozpocząć działalność na rynkach zagranicznych. MŚP mogą korzystać z doradztwa dotyczącego kwestii prawnych, celnych, marketingowych, podatkowych oraz brać udział w organizowanych targach zagranicznych i misjach gospodarczych. Udzielane są także informacje na temat kooperantów zagranicznych. Ponadto istnieje możliwość nawiązania współpracy z firmami zagranicznymi oraz pochodzącymi z regionu.

Wiele firm korzysta także z e-partnerstwa, które umożliwia korzystanie z oferty "miękkiej" parku wyłączony fizyczną przestrzeń. Firmy decydują się na takie rozwiązanie z powodów reprezentacyjnych - lokalizacja czy adres mailowy związany z PPNT dodaje firmie prestiżu. Park udostępnia także parkingi samochodowe, autobusowe i rowerowe - poziome i naziemne. Są one przeznaczone zarówno dla gości parku, jak i dla pracowników firm wynajmujących przestrzeń parkowe.

Krakowski Park Technologiczny

KPT dysponuje aktualnie **kompleksową ofertą, która umożliwia świadczenie usług proinnowacyjnych**. W ostatnim czasie (21 listopada 2016 roku) ogłoszona została decyzja (przez PARP), że KPT przy współpracy z Kraków Airport oraz EC Grupa prowadzi będzie akcelerator start-upów. To efekt programu Start In Poland - największej w Europie Środkowo-Wschodniej inicjatywy wspierania start-upów. W ramach pilotażowego pierwszego konkursu ScaleUp wybrano 10 spośród 61 podmiotów, które się zgłosiły.

Dzięki realizacji projektu w ramach działania 5.3 PO IG zostały zaoferowane usługi związane z: wynajmem powierzchni biurowej, funkcjonowaniem laboratoriów oraz szkoleniami i doradztwem. Od 2013 r. w ofercie pojawiły się usługi parku technologicznego zgodne ze standardem działania European Business Network (to największa w Europie sieć skupiająca 250 ośrodków innowacyjności i przedsiębiorczości).

W ramach dostępnej powierzchni biurowej lokatorzy mają możliwość wyboru adekwatnej wielkości powierzchni (dostępne są różne wielkości, w tym również 40 miejsc do coworkingu). Lokale biurowe zostały wykończone zgodnie ze standardem powierzchni biurowej klasy A, poza tym posiadają okablowanie strukturalne CAT-7A z pionami, światłowody (standard 1Gbps, z możliwością rozbudowy na życzenie do 10Gbps) i dedykowane sieci bezprzewodowe.

Jak wspomniano wcześniej w ramach KPT funkcjonują **dwa laboratoria sfinansowane ze środków projektu w ramach działania 5.3 PO IG. Należą do nich: 1/Multilab - Laboratorium Multimedialne i 2/ Laboratorium Cloud Computing.**

Multilab - Laboratorium Multimedialne

Laboratorium oferuje możliwość produkcji i postprodukcji filmów, gier, reklam, realizacji efektów audiowizualnych z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania i sprzętu filmowego. Prowadzi również wypożyczalnię sprzętu zdjęciowego, oświetleniowego, dźwiękowego i fotograficznego. W wypożyczalni znajduje się m.in.: kamera Red Dragon 6K wraz z osprzętem i zestawem obiektywów Compact Prime firmy Carl Zeiss, zestawy grip: DitoGearOmniSliderEvolution Motion Control Kit, system jazdy kamerowej firmy IDS /Indie Dolly System/, kran kamerowy ROAD JIB PRO, zestaw FREEFLY MOVI M10. Dla potrzeb producentów zagranicznych i polskich realizujących filmy w Krakowie przygotowanych zostało 5 w pełni wyposażonych pokoi produkcyjnych oraz sala konferencyjna z dostępem do mocnego łącza internetowego, co umożliwi sprawną i wygodną organizację produkcji w regionie.

Z oferty najmu na preferencyjnych warunkach mogą korzystać producenci, specjaliści od efektów specjalnych, montażyści, graficy, czyli przedstawiciele MŚP sektora kreatywnego oraz szkoły.

W Laboratorium znajdują się:

- dwa studia do korekcji obrazu filmowego oparte na oprogramowaniu DaVinciResolve i wyposażone w referencyjny monitor Dolby Professional Reference Monitor PRM-4200 oraz projektor kinowy Barco DP4K-P,
- referencyjna sala kinowa do przeprowadzania kolaudacji filmów i sprawdzania cyfrowych kopii kinowych DCP, z wykorzystaniem projektora kinowego Barco DP4K-P,
- studio typu „open space” – 24 zestawy komputerowe (stacje robocze) o dużej mocy obliczeniowej, wraz ze specjalistycznym oprogramowaniem i dostępem do farmy renderującej,
- 5 samodzielnych pomieszczeń montażowych, w których znajdują się zestawy komputerowe ze specjalistycznym oprogramowaniem dedykowanym do montażu filmowego (Avid, FinalCut, Adobe Premiere)
- skaner 3D firmy Artec typu Eve-Spider 3D,
- farma renderująca,
- Motion Capture – zestaw bezmarkerowy firmy Organic Motion,
- studio fotograficzne z oświetleniem i stołem bezcieniowym, idealne do przygotowania sesji packshotowych.

Laboratorium Cloud Computing

Na Laboratorium Cloud Computing składają się:

- **Platforma Informatyczna KPT**

Platforma informatyczna KPT CommunityCloud umożliwia korzystanie z usług IaaS – „Infrastructure as a Service” (1/KPT Compute – instancje jednostek obliczeniowych o elastycznych parametrach, z możliwością ich skalowania, oparte zarówno o infrastrukturę wirtualną, jak i fizyczną, oferujące platformy systemowe Linux i Windows; 2/ KPT Storage – umożliwiające podłączanie zasobów dyskowych o różnych szybkościach dostępu i wymaganej wielkości dla systemów operacyjnych i przechowywania danych; 3/ KPT Network – dostęp do usług sieci publicznej jak i możliwość tworzenia sieci prywatnych; 4/ KPT Database – dostęp do rozwiązań bazy danych SQL o predefiniowanych parametrach wydajności i pojemności). Zapewnia to:

- w fazie budowy koncepcji – przygotowywanie rozwiązań dedykowanych do instalacji i udostępniania w środowisku chmurowym (skalowalność, wielowątkowość, multi-tenancy, rozliczalność, etc.), w tym dla projektów smart city,
- faza budowy rozwiązań i development – udostępnianie środowisk i platform developerskich, testowych (dobieranych i opracowywanych wspólnie z klientami KPT),
- faza zaawansowanych testów – środowisko i narzędzia do testów funkcjonalnych, obciążeniowych, bezpieczeństwa, demo, POC,
- faza wdrożenia – eksperymentalne, jak i produkcyjne środowisko oferowania rozwiązań dla klientów końcowych, weryfikacja potrzeb, skalowalności etc., wykorzystanie oferowanych narzędzi rozliczania usług,
- faza produkcji i rozwoju – utrzymanie platformy produkcyjnej na potrzeby klientów, partnerów oraz platformy developerskiej i testowej dla ciągłego rozwoju rozwiązań.

- **Data Center**

W pełni monitorowane zaplecze techniczne środowiska Data Center obejmuje redundantne systemy zapewniające bezpieczeństwo i ciągłość działania: zasilanie gwarantowane, klimatyzację precyzyjną, ochronę przeciwpożarową z aktywnym gaszeniem, zwielokrotnione łącza dostępowe do węzłów telekomunikacyjnych, możliwość dużego zagęszczenia mocy obliczeniowej – zabudowa szaf rack w kioskach z funkcją korytarza zimnego.

Klienci KPT korzystać mogą z konwergentnego środowiska obliczeniowego i platformy chmurowej wyposażonych w:

- 1000+ rdzeni obliczeniowych, 7+ TB pamięci RAM,
- 0,5+ PB przestrzeni danych o różnych prędkościach dostępowych,
- 0,7+ PB przestrzeni dla ochronnych danych (backup i archiwizacja) na nośnikach dyskowych i magnetycznych,
- redundantne urządzenia sieciowe LAN i SAN o dużej wydajności.

Ponadto w ramach świadczonych usług KPT prowadzi również **szkolenia, warsztaty i doradztwo dla firm funkcjonujących w parku**. Tego typu wydarzenia stanowią miejsce podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zarówno stricte technologicznych, jak i biznesowych. Stanowią ponadto platformę wymiany wiedzy i doświadczeń.

Jagiellońskie centrum Informacji- Life Science Park

JCI oferuje kompleksowy katalog usług, zaczynając od oferty w zakresie wynajmu powierzchni biurowej, przez możliwość korzystania z laboratoriów i ofertę badawczą, po finansowanie (w tym kapitał załączkowy), działania edukacyjne, szkoleniowe.

Na szczególną uwagę zasługuje działalność laboratoryjna.

Działalność Centrum Badań Klinicznych (CBK) opiera się na pozyskiwaniu i prowadzeniu działań klinicznych w zakresie onkologii, kardiologii, immunologii, reumatologii, alergologii, angiologii. CBK może realizować badania zlecone przez inne ośrodki naukowe i przedsiębiorców w ramach realizowanych przez nich projektów naukowych i badań klinicznych. CBK może również realizować międzynarodowe lub ogólnopolskie projekty badawcze, granty naukowe, projekty dofinansowywane z UE. Infrastruktura CBK może zostać również wynajęta na cele realizacji innowacyjnych projektów badawczych dla przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność innowacyjną, badawczą, rozwojową oraz usług związanych z ich bieżącą działalnością.

Linia produkcji farmaceutycznej obejmuje wytwarzanie i produkcję nowych leków. Wyposażona jest w linię do granulacji, tabletkarkę, powlekarke, blistrownicę, kapsułkarke, kartoniarke, mieszalnik, tubiarke, rozlewarke, saszetkarke, czopkarke, wagi przemysłowe/naważalnie. Przewidziano działanie w skali półprzemysłowej, przeznaczonej do badań laboratoryjnych i klinicznych. Jednym z założeń jest wspomaganie prac badawczo-rozwojowych zmierzających do stworzenia nowych produktów medycznych.

Dodatkowe laboratoria (analitiky chemicznej, mikroskopowej, molekularnej, histologicznej) oraz sprzęt zakupiony w celu udostępnienia najemcom (dygestoria, komory laminarne, łaźnie, suszarki, myjki, wytrząsarki, mieszalniki, itp.) stanowią uzupełnienie usług najmu infrastruktury technicznej, umożliwiając podmiotom działającym na terenie parku realizację prac badawczo-rozwojowych. Jagiellońskie Centrum Innowacji oferuje usługi badawcze w zakresie:

- Analizy Biologicznej,
- Analizy Chemicznej,
- Analizy Strukturalnej i Postaci Leków,
- Analizy Powierzchniowej,
- Diagnostyki Mikrobiologicznej,
- Inżynierii Tkankowej.

Na potrzeby funkcjonowania laboratoriów (aby zapewnić jak najwyższą jakość świadczonych usług) pozyskiwane są odpowiednie certyfikaty, atesty i akredytacje.

JCI tworzy pakiet usług specjalistycznych świadczonych na rzecz podmiotów działających w Park Life Science. Dwa sposoby świadczenia usług:

1. usługi świadczone bezpośrednio przez ośrodek innowacyjności przy wykorzystaniu tylko, i wyłącznie zasobów własnych i potencjału:
 - usługi badawczo-rozwojowe w laboratoriach specjalistycznych zarządzanych bezpośrednio przez ośrodek innowacyjności, w tym usługi badawczo-rozwojowe przy użyciu zasobów CBK, pracowni tematycznych, pracowni NMR, linii produkcji farmaceutycznej,
 - usługi szkoleniowe z zakresu pracy przy użyciu specjalistycznej aparatury badawczej oraz w specjalistycznych laboratoriach badawczych,
 - zakładanie i zarządzanie przedsiębiorstwami prowadzących badania naukowe, prace rozwojowe lub działalność,
 - usługi doradcze w zakresie transferu technologii lub praw własności intelektualnej,
 - pośrednictwo w sprzedaży wartości niematerialnych i prawnych,
 - dzierżawę, najmu nieruchomości lub infrastruktury technicznej do celów prowadzenia działań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej.
2. organizacja usług specjalistycznych, których świadczenie nie będzie możliwe przy wykorzystaniu tylko własnych zasobów i które będą wymagały dodatkowego zaangażowania podmiotów:

- organizację zespołów badawczych do celów realizacji określonych projektów badawczych (współpraca z uczelniami wyższymi oraz jednostkami badawczo-rozwojowymi, dysponującymi konieczną dla realizacji danego projektu wiedzą oraz infrastrukturą),
- tworzenie i prowadzenie programów szkoleniowych oraz programów indywidualnego doradztwa w zakresie badań naukowych, prac rozwojowych lub działalności innowacyjnej (np. stworzenie we współpracy z uczelnią wyższą programu studiów podyplomowych z zakresu prowadzenia działalności naukowej, badawczo-rozwojowej oraz innowacyjnej w obszarze Life Science),
- usługi doradcze w zakresie transferu technologii lub praw własności intelektualnej,
- pośrednictwo w sprzedaży wyników prac badawczo-rozwojowych (w postaci patentów, lub nieopatentowanej wiedzy technologicznej) powstałych w wyniku prac prowadzonych przez podmioty działające w ramach ośrodka innowacyjności,
- pośrednictwo w sprzedaży wartości niematerialnych i prawnych będących w posiadaniu podmiotów prowadzących działalność na terenie ośrodka innowacyjności,
- inwestycje kapitałowe w innowacyjne pomysły z branży Life Science (we współpracy z podmiotem zależnym JCI Venture, powołanym do realizacji projektu w ramach działania PO IG 3.1).

Park Naukowo-Technologiczny Euro-Centrum

PNT specjalizuje się w:

- budownictwie niskoenergetycznym i pasywnym,
- technologiach energooszczędnych w budownictwie,
- wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii w budownictwie,
- technologiach przyjaznych środowisku naturalnemu,
- energetyce opartej o odnawialne, rozproszone źródła energii.

Park Naukowo-Technologiczny dysponuje następującymi laboratoriami:

- Centrum Testowania Systemów Solarnych,
- Laboratorium Właściwości Ciepłych Budynków,
- Laboratorium Procesów w Budownictwie Energooszczędnym,
- Laboratorium Inteligentnych Sieci Energetycznych,
- Laboratorium Ogniw Fotowoltaicznych.

Ponadto, PNT należy do Klastra Technologii Energooszczędnych, prowadzi Centrum Szkoleniowe Nowoczesnych Technik Grzewczych (w tym Ośrodek szkoleniowo doradczy, Centra edukacyjne), Obserwatorium Rynku Technologicznego i Gospodarczego.

PNT oferuje doradztwo w zakresie prowadzonych przez siebie specjalizacji (w tym wyspecjalizowane usługi doradczo-ekspertkie, doradztwo biznesowe oraz usługi doradczo-informacyjne, m.in. gromadzenie informacji o najnowszych rozwiązaniach wprowadzanych na świecie i udostępnianie ich firmom prowadzącym działalność innowacyjną i współpracujących z PNT, pomoc w poszukiwaniu i kojarzeniu partnerów krajowych i zagranicznych dla podejmowania przedsięwzięć innowacyjnych, doradztwo w zakresie wdrażania nowych technologii, dostęp do sieci eksperckiej, opracowywanie ekspertyz technicznych i technologicznych).

Ponadto, **PNT udostępnia swoją infrastrukturę techniczną** w postaci sal konferencyjnych, sali multimedialnej, sieci komputerów wraz z szerokopasmowym internetem, laboratoria badawcze oraz platformę informatyczną Data Center).

Poza tym, **PNT oferuje pomoc w pozyskiwaniu finansowania** (pomoc w pozyskiwaniu dotacji dla przedsiębiorców, wsparcie kapitałowe poprzez fundusz „Kapitał dla energii”).

Dodatkowo, **PNT świadczy usługi w zakresie transferu technologii** – w zakresie rozwoju technologii (usługi komercjalizacji technologii w ramach portfela projektów budynków energooszczędnych i pasywnych, usługi doradcze w zakresie rozwoju nowych systemów i kolektorów słonecznych, świadczone w powiązaniu z testowaniem w laboratorium testującym, usługi brokerskie w procesach transferu technologii, tworzenie katalogu projektów budynków i ich parametrów - modele energetyczne wraz z propozycjami zastosowania urządzeń i rozwiązań budowlanych) oraz w zakresie dyfuzji technologii (demonstracja oraz testowanie nowych technologii, określanie możliwości w zakresie licencji, pomoc w zakresie patentów i licencji, oceny (audyt technologiczny) możliwości technicznych i gospodarczych, przygotowanie do udziału w targach i wystawach, rozpowszechnianie informacji na temat nowych technologii oraz ulepszonych technik poprzez organizowanie konferencji, warsztatów, seminariów, biuletynów oraz rozwijanie i udostępnianie baz danych).

Śląskie Centrum Naukowo Technologiczne Przemysłu Lotniczego

Infrastruktura techniczna Śląskiego Centrum Naukowo – Technologiczne Przemysłu Lotniczego składa się z dwóch zasadniczych elementów:

- Laboratorium struktur kompozytowych, które zajmuje się projektowaniem i wytwarzaniem kompletnych struktur kompozytowych lub ich elementów.
- Laboratorium badań materiałów, którego zakres prac badawczych obejmuje próby statyczne i zmęczeniowe kompletnych konstrukcji lub ich elementów.

Usługi w ramach laboratoriów świadczone są przez osoby zatrudnione w Centrum, co więcej Park nie przewiduje wynajęcia sprzętu laboratoryjnego podmiotom prywatnym.

Centrum posiada potencjał do świadczenia następujących usług z branży kompozytowej:

- projektowanie elementów oraz struktur,
- wdrażanie oraz badania,
- analiza rynku innowacyjnego rozwiązania (badania potencjalnego rynku oraz potencjalny poziom sprzedaży),
- rozwój koncepcji produktu (prototypowanie i wytwarzanie),
- testowanie i ocena nowego produktu,
- certyfikacja produktu,
- komercjalizacja technologii.

Przy udziale IOB, które nawiązały współpracę z Parkiem, mogą być oferowane dla przedsiębiorców, jednostek badawczo-rozwojowych, a także uczelni, następujące pakiety szkoleń z zakresu:

- innowacji i transferu technologii,
- sposobów skutecznego pozyskiwania i wdrażania nowych technologii,
- zarządzania innowacjami w firmie,
- zarządzania projektami innowacyjnymi,
- technik produktywności,

- własności przemysłowej i ochrony technologii,
- zarządzania produkcją,
- zarządzania projektami,
- systemy zarządzania jakością,
- szeroko rozumianego wzornictwa przemysłowego.

Przy współdziałaniu ekspertów Regionalnego Centrum Innowacji i Transferu Technologii (funkcjonującego w ramach GAPP S.A. – główny udziałowiec Centrum), świadczone mogą być usługi szkoleniowe, doradcze, informacyjne w zakresie:

- audytu technologicznego firmy (diagnoza potrzeb technologicznych),
- opracowania strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o innowacje i technologie,
- wdrażania własnych lub pozyskanych technologii,
- wdrażania technik produktywności w przedsiębiorstwie,
- wspieranie międzynarodowego transferu technologii,
- rozwoju przedsiębiorstw internetowych,
- rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw,
- pomocy w przygotowaniu wniosków o dotacje z programów UE oraz innych wymaganych dokumentów,
- audytów energetycznych i programów ochrony środowiska.

W szczególności, w odniesieniu do zapotrzebowania na rynku, potencjalnymi branżami docelowymi, korzystającymi ze współpracy z Centrum mogą być te, w których ważna jest precyzja i powtarzalność wykonania określonych części. W szczególności są to takie branże jak lotnicza czy kosmiczna. Ponadto zainteresowane współpracą mogą być przedstawiciele takich branż jak: motoryzacyjna, jachtowa, pojazdów szynowych oraz elektrowni wiatrowych – w tym szczególnie w budowie precyzyjnych elementów turbin.

W roku 2016 Centrum uczestniczy w transferze technologii wytwarzania struktur kompozytowych dla przemysłu kosmicznego, w związku z projektem finansowanym przez Europejską Agencję Kosmiczną. Projekt ten dotyczy wytwarzania paneli kompozytowych do budowy satelitów. Jest to działalność bardzo innowacyjna, przynosząca wymierne zyski ŚCNTPL.

Ponadto, znaczący udział zamówień Centrum (pod kątem liczebnym) stanowi usługa frezowania modeli. Jest to mniej innowacyjną część działalności ŚCNTPL, niemniej cieszy się dużym zainteresowaniem potencjalnych klientów.

Ponadto, w ograniczonym zakresie ŚCNTPL realizuje zamówienia, opracowuje prototypy urządzeń, zgodnie z zapotrzebowaniem na rynku. Są to (w chwili obecnej) realizacje typu ad hoc, jednostkowe – związane z możliwością przeprowadzenia procesu badawczego w Centrum (przykładem jest opisana produkcja prototypu obudowy do smartfonów). Często z takiej możliwości współpracy korzystają ośrodki badawcze i uczelnie (m.in. obecnie Centrum zaangażowane jest w przygotowanie laboratorium dla studentów). Często zainteresowanie dotyczy konkretnych pomysłów, związanych z chęcią komercjalizacji nowych rozwiązań.

Park Technologiczny – Miasteczko Multimedialne

Po rozbudowie infrastruktury park może udostępniać pod wynajem część powierzchni na cele usług okołobiznesowych, takich jak firmy doradcze, firmy księgowe, czy infrastruktura gastronomiczna, świadczące usługi na rzecz lokatorów parku i innych firm spoza parku. Z infrastruktury mogą również korzystać studenckie koła naukowe, związane z profilem i działalnością Parku.

Oferowane usługi:

- **Infrastruktura multimedialna (Studio Grafiki 2D i 3D, studio dźwiękowe, studio skanowania i druku, Studio Animacji i Efektów Specjalnych, studio monit capture, studio TV, studio kolor korekcji)**

W studiach tworzyć można projekty 2D i 3D, animacje, efekty specjalne, dokonywać montażu i obróbki filmów, a także gier komputerowych. Na infrastrukturę składają się stacje robocze, dyski o dużej pojemności, wydajne karty graficzne i procesory oraz inne dodatkowe elementy wyposażenia ułatwiające pracę jak tablety, monitory i projektory.

Laboratoria dysponują również bogatą ofertą profesjonalnego oprogramowania m.in. do tworzenia i edycji zaawansowanych projektów graficznych, filmowych i multimedialnych. Dodatkowo dzięki możliwości skorzystania z usług Farmy Renderującej znajdującej się w Parku, można zyskać wydajność porównywalną z czołowymi placówkami tego typu w Europie.

Studio Skanowania i Druku 3D - Wyposażenie studia pozwala na kompleksową pracę związaną z materializacją obiektów 3D, skanowaniem rzeczywistych przedmiotów lub – poprzez połączenie tych dwóch funkcji – na kopiowanie istniejących elementów. Zasadniczymi elementami tego studia są dwie drukarki 3D, umożliwiające zmaterializowanie dowolnego kształtu na podstawie trójwymiarowego modelu.

Uzupełnieniem studia jest skaner obiektów 3D, który pozwala na przeniesienie dowolnego przedmiotu na jego cyfrowy model. Skaner umożliwia kopiowanie przedmiotów dużych, małych, o mniej lub bardziej skomplikowanych kształtach. Oprócz bryły przedmiotu możliwe jest skanowanie kolorów oraz tekstury.

Studio Dźwiękowe jest wyposażone w profesjonalny sprzęt nagraniowy, w tym pierwszy w Polsce kontroler AVID S6. Pomieszczenia studia dźwiękowego posiadają najwyższe parametry, potwierdzone niezależną ekspertyzą Pracowni Akustycznej. Studio jest przystosowane do świadczenia pełnego serwisu usług; zaczynając od ustalenia założeń projektowych, poprzez nagrania i miks (stereo lub 5.1), aż do masteringu końcowego produktu.

Studio jest przystosowane do świadczenia pełnego serwisu usług, w zakresie udźwiękowania obrazu, przygotowania materiałów do emisji w radiu oraz nagrań lektorskich. Istnieje również możliwość wykonania nagrań poza studiem: nagrania koncertów, czy nagrania w salach prób.

Studio Motion Capture – jako pierwsze w Polsce – zapewnia dostęp do technologii Vicon Cara, służącej do przechwytywania mimiki twarzy. Wyposażenie studia Motion Capture daje możliwość wykorzystania technik przechwytywania ruchu, stosowanych przez największych wytwórców filmów oraz gier komputerowych. Tworzenie animacji twarzy jest możliwe dzięki systemowi kamer o wysokiej rozdzielczości, pozwalający na zarejestrowanie nawet najdrobniejszych szczegółów.

Studio Telewizyjne - W studiu tworzyć można projekty filmowe, reportaże, sesje zdjęciowe, dokonywać montażu i obróbki filmów, a także streaming video.

Studio Kolor korekcji - Specjalistyczny sprzęt w który wyposażone jest studio pozwala świadczyć profesjonalne usługi z zakresu koloryzacji obrazu. W dokładny sposób można zmienić każdą właściwość materiału, jak kontrast czy nasycenie.

— **Renderfarma/serwerownia(hosting, serwery VPS (Serwery www, rozwiązania chmurowe, serwery dedykowane) , backup, kolokacja, wirtualne biuro)**

Największa w Polsce komercyjna moc obliczeniowa przeznaczona do generowania obliczeń sekwencji obrazów końcowych współczesnej animacji trójwymiarowej i efektów wizualnych. Renderfarma obsługuje wiele współczesnych silników renderujących.

Wirtualne biuro - Oferta skierowana jest przede wszystkim do małych i średnich podmiotów gospodarczych, które nie mają potrzeby wynajmu powierzchni biurowej prowadząc swoją działalność zdalnie. Wirtualne Biuro to także oferta dla większych przedsiębiorstw, również zagranicznych, które chcą rozszerzyć swoją działalność na Polskę.

Oferta w ramach wirtualnego biura:

- Serwis internetowy – system zarządzania treścią, układem i strukturą strony WWW,
- Intranet,
- CRM,
- Elektroniczny obieg dokumentów,
- Zarządzanie zadaniami i projektami,
- Komunikator internetowy,
- Poczta,
- Faks,
- Wideokonferencje,
- Wirtualny pulpit – system pozwalający pracować na wielu pulpitych jednocześnie,
- Organizacja wydarzeń – wsparcie i automatyzacja części procesów związanych z organizacją wydarzeń. Możliwość rezerwacji sal konferencyjnych,
- Zamówienia wspólne – dostęp do oferty produktów i usług przydatnych w prowadzeniu firmy oraz moduł zamówień grupowych,
- Pomoc de minimis – moduł rozliczania pomocy de minimis udzielanej przedsiębiorcom.

— **Powierzchnia biurowa - biura o powierzchni od ok. 35 m² z wewnętrznymi ściankami systemowymi, open space**

Usługi dodatkowe:

- Wynajem sal konferencyjnych,
- Officecenter (dostęp do faksu, kopiarki, wyposażenie biura, recepcja),
- Możliwość rozszerzenia usługi ochrony na powierzchnię biurową firmy.

— **Usługi szkoleniowo-konferencyjne (wynajem sal szkoleniowych, audytorium, szkolenia, eventy, szkolenia autodesk)**

Audytorium to sala konferencyjno – wykładowa posiadająca 98 miejsc siedzących, scenę oraz reżyserkę. Sala wyposażona jest w system oświetlenia scenicznego (sterowanego z reżyserki lub

tabletu) oraz mównicę multimedialną, która pozwala na podłączenie urządzeń umożliwiających łatwe prowadzenie pokazów, czy konferencji.

Serwer mediów pozwala na podłączenie dowolnego urządzenia, z którego można prowadzić projekcję, a także umożliwia odtwarzanie filmów. Podłączony jest on do sieci budynkowej dedykowanym łączem światłowodowym. Takie połączenie posiada również stanowisko operatorskie, co umożliwia pracę zdalną z materiałem filmowym, na szybkiej i wydajnej stacji do montażu on-line.

Audytorium wyposażone jest w systemy nagłośnienia konferencyjnego oraz przestrzennego Dolby. Dodatkowym atutem jest system tłumaczeń symultanicznych, wraz ze stanowiskiem dla tłumaczy znajdującym się w reżyserce.

Dzięki wyposażeniu w zaawansowane systemy kamer, możliwe jest wyświetlanie obrazu z Audytorium w sąsiednich pomieszczeniach – salach szkoleniowych, kantynie, czy kawiarni. Wszystkie wydarzenia realizowane w Audytorium mogą być również transmitowane w czasie rzeczywistym, w formie streamingu on-line.

Usługi szkoleniowe i egzaminacyjne - Ważnym atutem Parku jest status Authorized Academic Partner Autodesk. Park Technologiczny 3.0 MMC Brainville od 2014 jest autoryzowanym centrum szkoleniowym i treningowym firmy Autodesk. Umożliwia zdawanie egzaminów certyfikacyjnych Autodesk oraz uczestniczenia w autoryzowanych szkoleniach certyfikacyjnych.

Oferowane usługi szkoleniowe dostępne w Parku:

- Kompleksowa organizacja szkoleń (z różnych dziedzin) - sala szkoleniowa + sprzęt i oprogramowanie + catering,
- Wynajem sal na potrzeby szkoleń (sale konferencyjne, sale szkoleniowe klasy biurowej, sala audytoryjno – kinowa),
- Wynajem sprzętu prezentera i scenicznego (telebimy, projektory, ekrany, system wideokonferencyjny, mikrofony, sprzęt nagłaśniający, oświetlenie sceniczne, scena plenerowa),
- Udostępnianie potencjału osobowego (trenerzy wielu dziedzin współpracujący z Parkiem Technologicznym),
- Udostępnianie na terenie Parku specjalnych totemów multimedialnych w celu wyświetlania treści reklamowo – informacyjnej,
- Wynajem stacji roboczych oraz laptopów,
- Wynajem stacji roboczych oraz laptopów wraz z dostępem do oprogramowania.

— **Inkubator przedsiębiorczości** - W ramach Inkubatora Przedsiębiorczości istnieje możliwość wynajmu stanowiska biurowego (126 stanowisk) na sali open space lub boksu.

Dla nowo powstałych firm i działających na rynku nie dłużej niż 3 lata istnieje możliwość otrzymania pomocy de minimis m.in. na wynajem powierzchni.

— **Usługi doradcze**

Doradztwo prawno-biznesowe:

- podatkowego, które obejmują między innymi optymalizację podatkową i zarządzanie ryzykiem podatkowym,
- gospodarczego, które dotyczą między innymi tworzenia i przekształcania spółek, wprowadzania ich do obrotu giełdowego, reprezentowania w procesach inwestycyjnych,

- międzynarodowego, ze szczególnym uwzględnieniem nawiązywania i utrzymywania współpracy z partnerami zagranicznymi oraz przygotowywania umów w obrocie handlowym,
- pracy, zarówno indywidualnego, jak i zbiorowego oraz profilaktyki w zakresie optymalizacji polityki zatrudnienia w firmie.

Doradztwo księgowo:

- Prowadzenie ksiąg handlowych (podatkowych ksiąg przychodów i rozchodów (uproszczona księgowość), kontroli kosztów),
- Prowadzenie rejestrów podatku VAT,
- Sporządzanie list płac i kartotek pracowniczych,
- Sporządzanie rocznych rozliczeń podatkowych,
- Księgowość i finanse zgodne z procedurami zarządzania finansowego projektami unijnymi.

Doradztwo marketingowe:

- Tworzenie strategii marketingowych dla firm i projektów (w tym dla startup-ów),
- Prowadzenie działań promocyjnych na terenie Polski i na rynku międzynarodowym,
- Budowanie relacji z mediami regionalnymi i ogólnopolskimi,
- Pomoc w efektywnym wykorzystaniu potencjału nowych mediów (np. Internet, serwisy społecznościowe, materiały wirusowe, tworzenie wirtualnych serwisów dla mediów),
- Organizacja konferencji prasowych i innych wydarzeń medialnych.

Doradztwo unijne:

- wybór odpowiedniego i najbardziej korzystnego dla Klienta programu,
- przygotowanie biznes planu lub studium wykonalności zgodnie z postanowieniami wytycznych dla wnioskodawców,
- przygotowanie wniosku aplikacyjnego wraz z pełną dokumentacją wymaganą do złożenia,
- nadzór nad prawidłowym przebiegiem przetargów niezbędnych do realizacji inwestycji (analiza dokumentów),
- współpraca z bankiem finansującym inwestycję w zakresie prawidłowości sporządzania dokumentacji i prawidłowej realizacji harmonogramu finansowo-rzeczowego inwestycji,
- szkolenie pracowników odpowiedzialnych za realizację projektu pod kątem praktycznych aspektów prowadzenia dokumentacji związanej z projektem,
- przeprowadzenie monitoringu dokumentacji realizowanego projektu w siedzibie firmy,
- opracowywanie raportów merytorycznych i finansowych z realizacji projektu.

Wrocławski Park Technologiczny

Czynnikiem przewagi WPT nad innymi ofertami jest możliwość uzyskania przez małe firmy istotnego wsparcia w postaci pomocy deminimis, w związku z korzystaniem z usług laboratoriów i prototypowni. Usługa wykonywania i prowadzenia prac badawczo-rozwojowych lokatorów Parku powoduje zmniejszenie nakładów inwestycyjnych na zakup sprzętu badawczego ponoszonych przez innowacyjne przedsiębiorstwa.

Wśród oferty WPT odnaleźć można:

1. Udostępnianie:
 - Sprzętu laboratoryjnego, powierzchni laboratoryjnych, biurowych i produkcyjnych (w tym prototypowni) oraz terenów pod własne inwestycje,
 - Sal konferencyjnych, seminaryjnych i szkoleniowych, wyposażonych w multimedialny sprzęt,
 - Przestrzeni wystawienniczej na prezentację produktów firm i wystawy,
 - Nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej i teletechnicznej (m.in. Internet szerokopasmowy oraz sieć komputerowa).
2. Wsparcie i współpraca:
 - W komercjalizacji badań naukowych,
 - W rozwoju oraz promocji podmiotów wykorzystujących nowoczesne technologie,
 - W tworzeniu rynku na produkty i usługi oferowane przez firmy technologiczne,
 - W pozyskiwaniu grantów i dotacji,
 - W zakresie rejestracji firmy, uzyskiwania zezwoleń itp.
3. Pośrednictwo w kontaktach:
 - Z uczelniami, centrami transferu technologii, międzynarodowymi ośrodkami badawczymi (m.in. Europejską Organizacją Badań Jądrowych CERN), parkami technologicznymi w kraju i na świecie,
 - Z funduszami VC i aniołami biznesu.
4. Doradztwo i szkolenia:
 - W zakresie udzielanej przez WPT pomocy publicznej i de minimis,
 - W zakresie transferu nowych technologii,
 - W zakresie finansów i rachunkowości,
 - Usługi badawczo-rozwojowe np. przy wdrażaniu produkcji prototypowej,
 - Analizy, ekspertyzy, warsztaty na zlecenie.
5. Promocja:
 - Firm i ich produktów, m.in. poprzez organizację udziału w targach i misjach gospodarczych,
 - Przedsiębiorczości akademickiej – Dolnośląski Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości.
6. Obsługa:
 - Sekretarska i recepcyjna, w szczególności dla firm w ramach Dolnośląskiego Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości.

Główne produkty oferowane w wyniku realizacji projektu to:

- Wynajem kompleksowo wyposażonych laboratoriów,
- Świadczenie usług badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych przy wykorzystaniu posiadanego sprzętu technologicznego,
- Najem powierzchni biurowej przez firmy realizujące bądź zamierzające realizować w ramach prowadzonej działalności gospodarczej procesy innowacyjne.

Uzupełnieniem są specjalistyczne usługi o charakterze doradczym i szkoleniowym:

- Doradztwo technologiczne – możliwość uzyskania wiedzy eksperckiej na temat komercjalizacji i transferu technologii, prowadzenia projektów badawczo-rozwojowych, usług w zakresie ochrony patentowej, kojarzenia partnerów biznesowych i kooperantów,

- Doradztwo biznesowe – doradztwo w zakresie przedsiębiorczości, pozyskania finansowania zewnętrznego (granty, dotacje, finansowanie bankowe, venture-capital, giełda), wyceny biznesu, technologii, usług prawnych i marketingowych, usług informatycznych, zarządzania przedsiębiorstwem oraz personelem, a także w zakresie pozyskiwania nowych rynków.

Data Techno Park

Oferta usługowa wynika bezpośrednio z wizji funkcjonowania Parku oraz infrastruktury, która pozwoliła utworzyć data center. Na początku zostanie przedstawiony typ usług oferowanych przez DTP, obrazujący specyfikę podmiotu i pozwalający zobrazować to w czym Park różni się od innych ośrodków innowacji.

Generalnie przez DTP oferowane są głównie 4 rodzaje usług:

- **Kolokacja** – wynajem powierzchni w data center, w celu wstawienia swojego sprzętu (przeważnie serwera). Budynek DTP gwarantuje bezpieczeństwo danych, z jednej strony budynek jest chroniony zewnętrznie (brak dostępu osób nieupoważnionych, awaryjne zasilanie, systemy gaszenia itp.), z drugiej strony wewnętrznie (zaawansowane systemy zabezpieczające przed włamaniami z sieci). Należy jeszcze podkreślić, że DTP posiada certyfikat w zakresie obrotów elektromagnetycznych, co jest jednym z elementów wyróżniających Park, wśród innych podmiotów posiadających infrastrukturę typu data center. Zabezpieczenie to polega na tym, że dane można odczytać jedynie wewnątrz budynku. Z tego typu usług korzystają różnego rodzaju podmioty, często nie związane z e-zdrowiem np. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, który wykorzystuje DTP jako miejsce, w którym backup'owane są dane (drugi serwer poza siedzibą sądu). Nie jest to główna działalność DTP, a dodatkowa, wynikająca z posiadania odpowiedniego zaplecza.
- **Dostęp do infrastruktury (Infrastructure as a Service)** – usługi w tym obszarze polegają na możliwości wynajmu infrastruktury posiadanej przez DTP. Podmioty korzystają z usług wynajmu serwerów, stałego połączenia, centrów obliczeniowych itp. Klientami są zazwyczaj podmioty, których nie stać na zakup potrzebnej infrastruktury, lub potrzebują tymczasowo infrastruktury do realizacji danego zamówienia. Wynajętą infrastrukturę obsługuje zazwyczaj podmiot wypożyczający. Z tego typu usług korzysta np. szpital w Zgorzelcu, na serwerach DTP przechowywane są wszystkie dane dotyczące radiologii np. zdjęcia tomograficzne.
- **Dostarczenie sprzętu oraz aplikacji (Platform as a service)** – usługa polega głównie na udostępnieniu wirtualnego środowiska pracy, czyli dostarczenie infrastruktury oraz aplikacji. Usługa ta łączy się z działalnością B+R. Podmioty mają możliwość wykorzystania infrastruktury do rozwoju swoich aplikacji/ oprogramowania, sprawdzenia potrzebnej mocy obliczeniowej oraz przetestowania proponowanego rozwiązania.
- **Oprogramowanie (Software as a service)** – zapewnienie klientom pełnego oprogramowania i usług informatycznych.

Po przedstawieniu specyfiki usług oferowanych przez DTP, warto zwrócić uwagę na rozszerzenie oferty Parku. Poniżej wylistowane zostały te usługi, które oferowane były głównie przed realizacją projektu:

- Doradztwo w zakresie pozyskiwania finansowania dla projektów innowacyjnych,
- Doradztwo w zakresie wyceny wartości niematerialnych i prawnych w zakresie teleinformatycznym i medycznym,

- Opracowywanie biznesplanów, studiów wykonalności, analiz i badań rynkowych na potrzeby innowacyjnych przedsięwzięć,
- Organizacja specjalistycznych specjalistycznych szkoleń, workshop'ów, seminariów dla przedsięwzięć hybrydowych (IT, Telecom, medycyna),
- Nawiązywanie współpracy w ramach sieci partnerów międzynarodowych (USA, Dania, Czechy, Niemcy, Norwegia, Wielka Brytania, Belgia),
- Opracowywanie koncepcji technologicznych dla projektów hybrydowych (IT, Telecom, medycyna),
- Projektowanie, standaryzowanie i skalowanie baz wiedzy,
- Specjalistyczne doradztwo w zakresie rozwiązań technologicznych w obszarze e-zdrowia,
- Specjalistyczne doradztwo w zakresie rozwiązań informatycznych i telekomunikacyjnych,
- Specjalistyczne doradztwo w zakresie rozwiązań legislacyjnych dotyczących medycyny i farmacji,
- Specjalistyczne doradztwo w zakresie Centrum Przetwarzania Danych,
- Sprzedaż wytworzonych w ramach projektów wartości niematerialnych i prawnych (know-how, zgłoszeń patentowych),
- Wynajem powierzchni biurowych, szkoleniowych,
- Usługi kolokacji i hostingu w serwerowni, usługi archiwizacji danych.

Realizacja projektu, w założeniach miała pozwolić przedsiębiorcom na rozwój i świadczenie następujących usług innowacyjnych (i stanowi wartość dodaną projektu):

- tworzenie cyfrowych medycznych statystycznych i multimedialnych baz danych,
- telemedycyna: ocena i opisywanie cyfrowych danych medycznych na odległość, w tym teleradiologia, telekardiologia, telekonsultacje, teleginekologia, telediabetologia, telehistologia,
- przetwarzanie danych jako usługa okołobiznesowa dla innowacyjnych podmiotów,
- przechowywanie cyfrowych danych dla podmiotów nie tylko z branży medycznej i farmaceutycznej,
- rozwój specjalistycznego oprogramowania w tym bioinformatyki,
- rozwój platform i systemów e-learningowych dla branży medycznej, tworzenie filmów multimedialnych,
- rozwój usług dodatkowych jak np. usługi callcenter,
- rozwój e-usług dla społeczeństwa, nauki i biznesu.

Dzięki rozszerzeniu projektu możliwe było także:

- świadczenie usług informatycznych, takich jak repozytorium elektronicznej dokumentacji medycznej, oprogramowanie wspomagające zarządzanie przedsiębiorstwem medycznym typu HIS (Hospital Information System) czy system finansowo-księgowy (FK), w modelu SaaS (software as a service),
- świadczenie usług informatycznych w zakresie obsługi obrazów w standardzie DICOM (PACS),
- świadczenie usług technicznych do przetwarzania danych graficznych oraz do eksploracji danych (data mining) wykorzystujących zanonimizowane dane medyczne,
- świadczenie usług technicznych umożliwiających długookresowe przechowywanie elektronicznych wersji danych medycznych,
- świadczenie innowacyjnych usług w ramach Platformy IP-Bio-Med.